

Zala-Somogyi Közlöny.

Ismeretterjesztő lap

szépirodalom, kereskedelem, ipar, gazdaság, tudomány és művészet köréből.

Megjelen a lap legalább egy íven július hó 1-től kezdve minden hó 1-én, 10-én és 20-án. — Előfizetési ár postáni szétküldéssel és helyben házhoz hordva egész évre 5 frt., félévre 3 frt. — Minden egész éves előfizető a lap tulajdonos kölcsön könyvtárát az eddig fentálló feltételek mellett fél áron használhatja. — Nyílt tér egy Petit sorért 10 kr. — Hirdetések négy hasábos Petit sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr. és minden további beiktatásért 5 kr. a bélyegdíjért 30 kr. fizetendő. — A beiktatási díj a lap kezelését illető minden tárgy a kiadó hivatalhoz Nagy-Kanizsára; a lap szellemi tartalmát illő közlemények pedig, úgy minden levelek bérmentve a szerkesztőséghez küldendők Kaposvárra.

Boraink érdekében.

Többé nem az a cél, hogy patriarchalis hagyományok nyomán plántáljuk szőlőinket, s legfeljebb annyi termésre iparkodjunk mennyi a névnapot, barátságos összejöveteleket, vagy a házi szükségletet fedezi.

Nem az a cél már, minőség tekintetében annyit érni el, hogy boraink meg ne forduljanak minden nap egyszer, mint a föld tengelye körül; vagy pár évig álljanak el, míg „a fiam megházasodik” — vagy „a lányom férjhez megy” — ezek lakodalmát kivívatozni.

Cél: törni a tőkely felé.

Gondos szorgalom, értelem, tudomány és tapasztalatból merített okszerű plántálás, kezelés által fokozni a tőkék termő erejét, az istentől annyi kedvezményvel megáldott földön.

Nem elég többé magunk számára termelni, hanem a kivitelre is.

A boraikról neves nemzetekkel kiállni a versenyt a külföldi piacokon.

Szóval mind mennyiség, mind minőség tekintetében oda hatni, hogy a külföld figyelmét magunkra vonjuk, s nem pusztán érmeit, dícsőre okleveleit rakjuk el, hanem — pénzt is.

Magyarország anyagi felvirágzásának, hírnevének egyik kulcsa, szőlőhegyeinek szorgalmattal jól művelésében fekszik; aknázni kell e bányákat, nem egyedül azért, mert saját jólétünk, jövőnk igényli, — de mert a haladó kor eldobta a nagyra törést, dícsőség, a produktumok teréni elsőbbség aranyalmáját, melyért versenyezni kell, ha azt nem akarjuk, hogy nevelőnk elmossa az idő; s a sorompónál, hol népek aratják a babért, nevet — az örökélet e kincseit — mi tétlen nézők legyünk.

Londonban kiállított boraink a világ fi-

gyelmét vonták magokra, — most megállni, s nem haladni — nemzeti bűn volna!

Somogyinak is van Zákány, Kis- és Köhegye, Simonfa, Surd, Gomba, Köttsé, Szend, Látrány, Baglása stb.; melyek a bortermelés terén kezességet nyújtanak a hazának jobb jövőre, — azért jól fogta fel hivatását gazd. egyletünk, midőn e téren ernyedetlen szorgalommal működik, töri az utat, mely a haza érdekeinek emelésére vezet.

Ugyanez érdemben tartott ülést a borászati szakosztály aug. hó 13-án Kaposvárott, a derék Somssich Pál elnöke alatt, tanácskozával jövő borkiállításunk mikénti rendezése, s a bortermelésről statisztikai adatok minél czélseztűbb, s napjaink kívánalmainak megfelelő összegyűjtéséről; t. i.:

a) A megyében mennyi a szőlővel beültetett föld?

b) Mennyi az összes bortermés, tíz évi átlag után véve fel?

c) Milyen fajok, s mennyi a termelt szőlő? a bornak ára?

d) Mennyire rug a helyi fogyasztás?

e) Mi a megyéből borkivitel?

f) A művelés és borkészítés költségei? végre

g) Mi a tiszta haszon a bortermelésből?

Továbbá: hogy minél rendszeresebben folyjon a munka a jövő számára, a küldöttségek figyelme oly adatok feljegyzésére is kiterjed, melyek történeti szempontból érdekel birtak.

E munka óriás levén, kettős szorgalom — hazafiai tüzzel párosulva — felelhetnek meg a várakozásnak; s a munka — könnyítésből a megye kerületekre osztott fel, melyekben a küldöttségek végzik teendőiket:

1. Belső Balatonmelléken: Domaniczky Boldizsár, Hunkár István.

2. Böhönyi kerületben: Halka István, Kisovics József.

3. Zákányi kerületben: Krizsanics Mátyás, Péry Sándor, Horváth Gyula.

4. Külső Balatonmelléken: Kacsokovics Ignác, Bán Gáspár, Szemecz János.

5. Tabi kerületben: Zichy Antal, Kiss Lajos (Köttséi).

6. Igali kerületben: Fekete Lajos, Svastics Gábor.

7. Keleti Zselicben: Koltay László, Ladányi György.

8. Közép Zselicben: László Mihály, Nagy Lajos, Kozma József, Szigethy István.

9. Nyugati Zselicben: Gaál Alajos, Nedeczky István, b. Majthényi István és László.

10. Szigeti kerületben: Hegyessy Antal, Bittó István, Vermes György.

Adjon isten türelmet a küldöttségeknek, hogy e nem egyedül megyénket, de az egész hazát mélyen érdeklő, szőlőművelésünk, borászatunk felvirágzására ható közügyben, az általános várakozásnak megfeleljenek, mit erősen hiszünk.

A kormány oly kezekben van e téren, hogy a hajónak kikötőbe jutása biztos; de nem elég a kormányt jól tartani, hanem az egyes erőnek is közre kell működniük, hogy a véz és hullámban az erő és biztos evezés megmentse a kincseket.

Midőn gazdasági egyletünknek e téren működésére is áldást és szerencsét kívánánk az istentől, — zárjuk be e sorokat ezen közfelkiáltással: borainknak szép jövő! ROBOZ.

TÁRCZA.

Könyvismertetés.

Pesten Engel és Mandello-nál nyomtatva megjelent a „Telekkönyvi törvények magyarázata.” Irta Rényi Rezső, tulajdonos és kiadó Nagy Miklós.

Az országbirói értekezletek nyomán a telekkönyvi intézmény nálunk honosulttá levén, nagy szolgálatot tettek a szerző és kiadó, midőn jelen művet a közönség kezébe juttatták. A telekkönyvi intézménnyel kevés kivétellel minden honpolgár érdeke érintkezésben áll, így a vagyoniállás biztonsága tekintetében csak örülnünk lehet, midőn a törvénykezés még eddig e nem teljesen ismeretes terén biztos kalauzzal bírnak, nálunk Somogy megyében különösen, hol a telekkönyvek mostanára lépve életbe a praxis hiánya miatt oly sok nehézségekkel kell küzdeni.

A telekkönyvi törvények, úgy mint azokat az országbirói értekezlet fenntartotta, oly alakban, hogy az anyagot az alakítól megkülönböztetni alig lehet, s így tekintve azon körülményt, hogy complicatioja mellett még a magyar szöveg hiányos is, s így a jogtudók előtt is nagy részben értelmetlen, — bureaucraticus, meg nem emészthető paragrafus ize van; valójában szükség volt egy kis magyarázat, a homályos helyek illusztrációjára, — s csak örvendünk kell a munka megjelentén, annyival inkább, mert könnyedén magyarázó, a törvények szelleméig a részletek kiosságába bocsátkozó előadással teljes munkát találunk benne, mely meglepő következtetésekkel, a törvény homályos belyeit találó felvilágosításával, számos példával logikai lehozásával, erőteljes stíljével arra mutat, hogy gondolkodó fő irta. — Volt alkalmunk több szakértő nevesebb hazánkfiá e részben teljesen elismerő magánleveleit megtekintünk, mely valamint magára a szerzőre, úgy a közönségnek a munka iránti részvételére csak buzdító lehet.

Mi minket illet, mi részünkről kívántuk volna, tekintve célját a műnek, mit szerző előszavában maga is kitűz, hogy fejtegetéseiben, mely inkább a törvény philosophája, inkább a közéletet s a törvénynek ezeli érintkezését a népszerű kidolgozást tartotta volna szem előtt, így nem csak a jogtudósoknak, hanem a még avatatlanoknak is hasznos szolgálatot tehet vala. Ámbár más részt be kell vallanunk, hogy számos életből merített példái a hiányt kisebb nagyobb mértékben pótolják. — Kérdések a feleletekben levén irva, különösen észrevehető, hogy szerző minden kérdése fejtegetésében gyors emével átfutja az egész törvényt, hogy az oda vágó tételeket olvasója elé egy oszlopban oda állítsa.

Kik a telekkönyvi intézményt nem ismerik, azoknak igen hasznos szolgálatot tehetnek, midőn e könyvet ajánlom. Ára 1 ft 50 kr. Kaphatni a tulajdonos kiadónál Kaposvárott, s minden hiteles könyvkereskedésben.

FODOR PÁL.

Fény- és árnyoldalak.

I.

Nem úgy állnak a föl. mintha azért fűbe
E világra, hogy itt arany, selyem szállal
I. Assa kihúzza boldog napját, s mintha
A homályban tölt életét
Nem öröklék meg számos csudával.
Male Charles.

Minden jelenetnek az életben megvan fény- és árnyoldala; azért választám e két ellentétet koronkénti általános vagy részletes szemlélődéseim mezejéül. Oly szempontból indulok ki, hogy azok által értessem meg, kiknek e sorok szánvák. Hogy keveset időzhetünk a fényoldalon, — természetes; mert az ily kánikulai időben az emberek nemcsak estenden, de még fényes nappal is keresik az árnyékot. Az ilyazerti siestáknak pedig oly siralmas erkölcsi és társadalmi horderejük van, hogy azok ellen nem működni a legvétekesb indifferentismus. —

Egy jeles hazánkfia keleti adomagyűjtésében a következőt olvasám.

Megállá egykor Koszru egy földmives mellett, ki nagy vénsége daczára, pálmafát ültete. Csudálkozva monda a király: „Remélsz-e enni, öreg, e palma gyümölcséből? Csak esztendők mulva terem az, s élted végéhez közelg.” „O király, felele az öreg, mások ültettek, mi ettünk, mi ültetünk s mások esznek.” Koszru meglepetve felkiálta: „helyes!” s adata neki ezer aranyat. Vevé a földmives a pénzt s monda: „lásd oh király! mily gyorsan gyümölcsözött e palma.” Helyeslé Koszru e feleletet: „jelesen!” ugymond s adata ismét ezer aranyat. Vevé ezt is az öreg és monda: „az egészben legesudálatosb, hogy e palma egy esztendő alatt kétszer gyümölcsözött.” „Helyes!” ismétlé Koszru; ujjabb ezer aranyat adata neki s tovább mene. —

Kelétén, a mysticus hajdanban, hol vallás és erény szenvedélyek voltak, ily virágokat terme az öntudatlan morál; a fölvilágosult philosophia éghajlata alatt ily növények nem tenyésznek, a legjobb esetben elfajulnak, utszéli burjánna törpülnek. Fájdalmas kihatása van ezen degenerationnak nemcsak a beléltre, de a társadalomra nézve is. És e két fogalom szoros kaposánál fogva igen természetesen. Hol a vér- és nedvkeringés romlásnak indul, szakadozni kezd a szervezés összhangzata, s így fejlődési képessége; hol nincs fejlődés, ott hanyatlás foglalja el a kormányhatalmat, és az összes állomány lerokad s bukásával a tétlen tömeg másnak válik terhére. Ily erkölcsi halálból születék az — önzés. Reformokat tervezte ez a tudás és jog terén, eszközül használá a bölcsészet számlálhatlan rendszereit, melyek az igazság állítólagos védelmében ezt legyikolták s az ést, azaz kedves énjöket kiáltották zsarnokul.

Korántsem szándékom apológiát írni kelet erkölcsi fogalmait mellett, vagy azokat érvényre emelni, csak az átmeneti történet rövid rajzát azóvém ide, hogy az okozat mellett lássuk az okot is, lássuk süllyedésünket öntudatosan — emberileg.

Ha Koszru feltámadna sirjából, látná, hogy nemcsak fákat ültetünk, de az emberi ész legbámulatosb teremtményeit hagyományozzuk az utónemzedéknek, megosudálná tevékenységünket és — még sem adna három ezer aranyat; mert nagylelkűségünk rugója — önzés, az ősz földmives gyengéd gondoskodásáé pedig ha nem is önzetlenség, de legroszabb esetben is — hála; — mások ültettek, mi ettünk. Most már halálával ritkán találkozunk, ismeretlen előttünk az önzetlenség, az önfeláldozás is. Törpék vagyunk a törpével, ki ezt monda óriás társának:

— a folytonos harcban te aratod a dicsőséget, s nekem csak az utlegek jutnak,“ *) és elhagyá.

Kigúnyolják mostanában az ugynevezett salbakterizmust, mert kiállhatlanul goromba stylusa van; én pedig megvetem a ragyogó irályt, ha az nem egyéb, mint számandó üresség vagy jégverem fölüllete. Szépek gyakran a szinpad coulisse-éi, de a közönség bajosan jelennék meg azon elő- és utójátékok kedvéért, melyek ezek mögött tartatnak. És mégis! annyira szeretik az emberek ezen fölülletességet az életben: özégéres hazafiság, divatos becsületesség, — materialismus, rationalismus vegyülete, — szóval az önzés, czifrábbnál czifrább takaróval oly kedvező eszméjük, hogy ez által hiszik magukat boldogíthatni, vagy egy nemzettestet, dicső, tartós jövőre megédzeni. Vakmerő önhittség, megtörendő nyakasság! —

Valahányszor ilyesmiről gondolkodom, mindig eszembe jutnak Tiedge szavai.

Frag die Vernunft, frag das Gefühl:
Die Menschheit ist der Menschen Ziel!

Ilyet szoktak volt a költők mondani, de már ez nem igen divat, csak unalmas lenne. Ily dőre eszmék ellen emancipált beuntunket fölvilágosodottságunk. Héj pedig tudunk kellene, hogy a mily nehéz embernek lenni: ép oly dicső hazafinak lenni — észszerűn, lelkesen!

Csak azt tudám sok agyafúrt ember fejébe verni, hogy a haza erkölcsi lény, s kell hogy erkölcsileg védjük, biztosítsuk; az anyagi fejlődés e nélkül csak hiú bábeli torony építés, melynél hiányzik az egyetemesen átható közszellem s a magukra hagyott egyediségek vérkönyek közt szemlélik az évezredeknek szánt élettelen tömeg gyors összeomlását.

Hivatásunk komoly, mondja Cicero; én pedig bátorkodom hozzá tenni: gondolkozunk róla komolyan! MECSEKHÁTI.

Felszólalás a Hooibrenk szőlőkezelés ellen.

Azóta, hogy „hasznos szőlőmivelésről” jegyzeteim a sajtó alól kikerültek, e mai napig sok tapasztalás és földdőlés által gyarapult a szőlőművelés szakmája; akadtak művelés kedvelők s ezekből képződtek szakértő tekintélyek; szóval meggyünkben, melynek számára irtam akkor jegyzeteim, mostanig a szőlőművelés annyi előmenetelt tett, hogy azt látni, tapasztalni, de ily rövidke felszólalásban, mint mely jelenleg czélom, leírni lehetetlenség. És miután mai napon ekkép szakértőkhöz szólhatok, — tehát minden előre becsátás nélkül kirom nyomtatva azt, mit minden jó barátimnak rég elmondottam, hogy meggyünkben a Hooibrenk-féle szőlőkezelés károsabb a tulajdonosra, sem mint a hajdani szőlőföld legeltetés; mert ezáltal csak földjén termő évi bor jövedelmét kockáztatta, — holott a Hooibrenk kezeléssel még évenként reá fordított kezelési nagy költségeit kockáztatja; megjegyzem: meggyünkben, mert én se Vöslau, se Weinhausen, vagy más vidékről nem bírok, s nem akarok szólani; de szólok Somogy megye- s környékéről, s itt ura leendek szavannak, kijelentvén, hogy a Hooibrenk szerinti általános s folyvásti mint rendszerrel szőlőkezelés szemfényvesztés és káros; káros pedig mert:

1. A szőlőföldnek általában nagyobb humustartalmát igényli e kezelés.

2. Munkáltatása föltéve, de meg nem engedve — (hahogy kapható volna hozzá szakértő munkás) kétszer annyiba kerül sem mint a rendes kezelése.

3. Hooibrenk szerinti kezelésnél a tőkék mortalitása, azaz a tőkék veszedelme évek mulva annyira bekövetkezik, hogy azon csekély nyeresémet is, mikép kevesebb tőkét igényelt, páronalozza.

4. Általában több éveket számítva, a Hooibrenk kezelés mellett, ugyan akkora föld kevesebb bort terem, sem mint a rendes műveléssel.

5. Gyümölcse általában apróbb, savanyabb, kiképezetlenebb s így nagyon természetesen bora rosszabb, sem mint a rendes kezelésnél.

6. Korlátoz, egyedül (mint általában minden lugos kezelés) a magosan hajtó s termő szőlő fajokra, így az épen ott divatozó jó, de szőlő fajtákat végette nélkülözni kell.

Okadatolom egyenként.

I. Hogy a szőlőföldnek nagyobb humus tartalmát igényli, megmutatja a próba, mert oly csekély humus tartalmu földben, hol a töke veszeje alig hajt egy vagy másfél lábat, már Hooibrenk-szezni nem lehet, pedig ott alacsony töke kezeléssel több századok óta terem nálunk jó bor, s ilyen szőlőföldek vannak nagyobb részint vidékünkön; hol pedig mint a gyepek s utak szélein javíthatási képességgel bíró tulajdonosok szőlőjében, és ott, hol a szál-vevesszőzéshez elég humus tartalom mutatkozott, bizony léteztek Hooibrenk föltalálása előtt is szál-vevesszőzések, lugos kezelése, századok óta. Ő nélküle is használták szőlőföldjöknek nagyobb humus tartalmát, mindenhol szál-vevesszőzésre, — de én próba után merem állítani, hogy a rendes közepszeri szőlőföld (s ilyen nagyobb részt vidékünkön), egy évi javítással, hat éven át jobban terem, sem mint a Hooibrenk szerinti szál-vevesszőzés évenkénti javítással; pedig elvégre az archimedesi csavar mindig ott fog rejleni, hogyan birjam fa-, bokor-, növény- vagy fűtermelésnél földemet nagyobb humus tartalmúvá tenni; nem pedig hogy mikép birjam kiesikarni egy időre hánus tartalmát földemnek, miután a föld, különösen szőlőföldjavítás egy a legköltségesebb. Szerintem Hooibrenk ur modora a rövid időre bérloknek alkalmas — ha alkalmas — de nem az örökös tulajdonosnak.

II. Azt állitom föltéve, de meg nem engedve (ha kapható volna hozzá szakértő munkás) munkája kétszer annyiba kerül, engedelmet kérek, ha kalodába rekesztett kifejezésemmel (ha kapható volna hozzá szakértő munkás) tévedtem volna, úgy csak örvendenék, s ki az ellenkezőről meggyőzne, annak csak köszönetet szavaznék; de maguk a szőlőtulajdonosok is nagyobb köszönetet szavaznának, sem mint bármi művelési értekezletnek. — Hánem azon állításmat, hogy a Hooibrenk kezelés kétszer annyiba kerül, mint a mi kezelésünk, megczáfolni már nem engedem; itt a számtanra hivatkozom, mely nem csal, és a legszerényebb szőlőkapásokra, kik őszinték s igazságosok leendének bevallani, hogy ha rendes szőlőben megmetsz egy ember 400 □ ölet egy nap alatt, Hooibrenk szerintivel elprűcskérez 60—80 □ ölettel egy nap; ha kikapál 200—250 □ ölet amabban, ebben 100—120 □ ölet; karóz talán egyformán; ha gyomlál amabban 120—150 □ ölet, ebben erősen 100 □ ölet; ha kötöz (ez ügyességtől függ) abban 200—400 □ ölet, ebben 100—200 □ ölet; ha megkapál 200—250 □ abban, abban legfeljebb 60—80 □ ölet,

*) „... for I find in every battle that you got all the honour and rewards, but all the blows fall upon me.” Of „The Vicar of Wakefield.”

s itt van a kutya eltemetve; mert egyre másra vagy 4szer kell kapálgatni; most ide számítva a többszöri földjavítást, — kérdek s félhivok mindenkit vidékünkön, tessék megezőfolni, de ne egy nap bravourából dolgozva, hanem folytonosan.

GAAL ALAJOS.

(Vége köv.)

London, augusztus 12. 1862.

T. szerkesztő ur!

Sajátságos, s egymástól élesen elütő azon impressio, melyet az idegen kedélyre a két világváros — Páris és London gyakorol. — Míg a gyönyörű Páris; mint szép, fiatal s mívelt nő — akaratlanul vonz, elragad, s bábajos világával, — mondhatlan finom gyöngödségével elannyira szokatlan kedves sphaerába ragadja az érkezőt, hogy csakhamar foledni kezdi, hogy más föld gyermeke, s szívesen olvad társalmilag azon nagy nép közé, melynek méltó nemzeti jelvénye a sas; — habár csak egy fejjel is... Addig az örök ködbe burkolt London, mint szívtelen vén uzsorás, hidegen, mondhatni kollektívul érinti az utast. — Különös benyomást tesznek az idogéno mindjárt azon szembeötölő, angol s francia nyelven nyomott óriási placátok, melyek figyelmeztetik az olvasót, hogy jól vigyázzon holmijére, különösen órájára; mert a legolegánsabban öltözött urak s delnök a legveszedelmesebb sebtolvajok — pic-pokecek. — Undorító szánalmat gerjeszt továbbá az ezer, meg ezernyi rongyos, kenyér nélküli ácsorgó nép, a piszkos, félmeztelen futkosó gyermekek, kik csoportonként kísérik a kocsikat, főképp az omnibuszokat, s hajmeresztő vakmerőséggel hányják a bukfonczet, s cigánykereket, a robogó, sűrű kocsitömegek közt egykét pennyért rimánkodva... s mindez a belvárosban a legfőbb utczában történik, hát minő lehet akkor még a külváros-részekben az inség! szállást adó gazdának fölmlitóm egy izben e tárgyat, s ő egész megelégedéssel nyilváníta, hogy most ez érdemben inkább igen jól megy a dolog; mert jelenleg csak 140,000 a kenyér- s fődélmezteliek száma, máskor — úgy mond — kétszáz ezer körül volt... no ha így van, akkor én sem csodálkozom többé az egész nemzetet bélyegző indóházi placátokon. — Craesusi gazdagság s irusi nyomor itt honos házassági közlben egymáshoz! —

Sajátságos éghajlat, — sajátságos nép, — sajátságos élet uralg itt. —

Hát napja, hogy itt vagyok s még egy fél óráig nem süttött folyvást a nap, — képzelhető, milyenek lehetnek még a későbbi hónapok. Mikor jöttünk, akkor kezdtek még csak itt ott aratni a búzát, — kukoricának, vagy szőlőnek nyoma sincs; de annál több a chekoruló.

Az angol, mint általán tudva van, roppant haszonos, s éghajlatánál fogva végtelen közömbös. Midőn megérkezel, végig pillant rajtad, s mintegy megmérni látszik, hogy hány font sterlinget érsz, azonkívül világot, nagy kék szemek tekintete oly hideg, oly fagyos, mint a kigyó; mely egyforma dermesztő merevséggel néz mindjárt megrohanandó prédája-, vagy saját fajrokonára.

Az angol nép munkás, szorgalmas mint a méh, egyszerű, igen családias, házában az idegent még csak be nem mutatva — el nem fogadja. A férfiak izmosak, erőteljesek, kollektívul, s úgy szólván durva kinyomtatva arcozal, míg a nők meglepően szépek, csak hogy lábaik majd kivétel nélkül a topaságig nagyok, s öltözködni is közel sem tudnak azon csín- s izléssel, mint a francozia vagy magyar hölgyek. A crinolinok itt is, mint Párisban — minden férfit valódi öröme gerjesztő — igen kis terimére szorítkozzák, — il y a déjà aussi le temps!...

A mi a nyilvános életet illeti, az amerikaiilag szabad, — szólhat, beszélhet itt lelke s érzelme szerint akárki, akármit!... meetingezhet a meddig tesz; csak legyen a ki hallgassa... itt nem hallgatósnak ajtón s ablakok alatt a police-manek — rendőrök, — nem kuncsorognak senki után álrubában azért, hogy politikai érzelmeit kitudva — fogságba hurcolják... hanem iparkodnak a novúkkal járó kötelességnek eleget tenni.

Mielőtt levelemet bezárnám, szándokom, habár csak néhány szóval is, megemlékezni a műkiállításról, főképp a mennyiben minket érdekel. Ott vagyunk hát mi is! ausztria sasainak védszárnyai alatt — három négy kis czellában összeszorítva, s mégis — mégis félkerekett az igazságos közvélemény, pedig mennyire! kiállított tárgyainkat úgy tele rakta price me-

dállok-, érmek- s honorable mentionokkal, — dicsérő oklevelek — hogy aránylag annyival a roppantul képviselt, s bámulatos jó izléssel összeállított francia osztály sem dicsekedhetett. — Ugy nézünk ki igénytelen egyszerűségünkben; mint a jó katona, kinok mollén alig fér meg a sok érdemjel; — de ki mégis a sok kegyencz urfi miatt a közlegénységénél főlebb nem vihette... —

No de nem baj, — kezdetnek így is jól van, a nagy tudomány Humboldt is csak az a betűn kezdte. — Mi az összeállítási csinyt illeti, az bizon sok kívánnivalót hagy, rendezőinknek nem ártott volna kissé tanulmányozni a francziák jó izlését.

Igen jó gondolat volt, hogy legtöbb megye megküldte fényképezve a népviseletet, Somogyból is ott van a rinya-sz.-királyi kanászcsalád romokul találva, de ugyan meg is nézik ám. Végül nagyon életre való azon kiállított térkép, mely Magyarországot egész nagyságában terjeszti elő a kapesolt részekkel együtt, így legalább látják a külföldiek, hogy Magyarország mekkora volt, mekkorának kellene, s kell lennie!

Az összes kiállítást illetőleg azt leírni nem, — róla beszélni is csak felületesen lehet, — azt látni kell.

Dr. NÉMETH KAROLY. *)

Pesti levelek.

IV.

(Augusztus 23-dikán.)

(Ünnepélyek. Komoly elmerengés a nemzeti színház helyzete fölött. 25 év előtt és most. Várjunk. Hűhó. Jönnek-e önk? Türelmes, viashordás. Ne féljenek. Más van a dologban. Eintritt. A pénz nálunk legkevesebb. Divat. Két sexerli semmi. Mindenféle. Bizottmány. A felsőbbi jóváhagyás bizonytalan. Tömérdek spectaculum. Pompéry. Dinnye-vásár.)

R. F. I. A legközelebbi múlt hét az ünnepélyek hete volt.

18-dikán Ő Felsége születésnapja ületett meg a szokott pompával s fényvel; 20-án az első apostoli királyi ünnepe gyűjtötte össze a testvér főváros lakosságát és Buda várában, és tegnap a nemzeti színházban róttuk le a kegyelet adóját, e nagy horderejű intézet megnyitásának 25-dik évfordulati napját ünnepelve meg.

A különben is nagy számmal összesereglett közönséget tetemesen szaporíták minden alkalommal a vásárra megjelent vidékiek.

Ezen ünnepélyek részleteiről megvitték a lapok a tilzetes leírásokat, ismétlésekbe tehát nem bocsátkozom, csak azt kérdelem itt nyilvánosan, mit a színházi ünnepélyen, a multak emlékei elmerülve enmagamtól kérdeztem: „mennyivel áll most a nemzeti nyelv ezen fontos ápodája jobb lábán, mint 1/4 század előtt? Fájdalom, semmivel, de summával; akkor is bizonytalan jövőnek nézett eléje, és az ember legfőbb is csak egy-egy lelkesült pillanatában vigasztalá magát okként: „ej! a nemzet nem engedheti meg, hogy e szent ügy elveszzen!... és most szintén ugyanazon bizonytalanság áll előtte, sőt minden tekintetben ennél is rosszabb, azaz a bizonyosság; mert valóban bizonyos, hogy hosszú betegségnök halál a vége, és színházunk nagy, igen nagy betegségben szenved, orvosai nem értenek a gyógyításhoz, palliativumot alkalmaznak csak, toldozgatnak, foltozgatnak, — várhatunk-e tehát kedvező eredményt?

Podig nem érdemelné-e meg ezen intézet, hogy abnormis helyzetéből szilárd akarat és ügyesség által kiragadtassék?

25 év előtt csak elvileg ismertük a magasztos feladatot, mely előtte állt, melyet megoldania kell, ma már látjuk a fényes sikert, melyet e téren oly tömördek akadály ellenére is kiküzdött.

Mennyit haladt a nyelv ezen időszak alatt, — mennyire magyarosodott a főváros lakossága? Mindkét tekintetben a színház volt föltényező. És jut-e most e nagyszertű szolgálatért sinleni engedjük?...

Bocsánat hogy könnyed csevegés helyett ily komoly ügy számára veszem igénybe önk figyelmét, de ha az ember emléktünetet ül, lelke elmereng a multon, latolgatja a jelent, ácsapkodik a gondolat szárnyain a jövőbe, és lehetetlen hogy el ne boruljon a kedély, midőn visszásan látja menni a dolgokat.

Azonban mit ér egyes hazafi feljajdulása, mit lendíthet az ügyön? ... várjunk és roméljünk...

Hát készülnek-e a Zala-Somogyiak szeptember 8-dikára Pestre? Bizon pedig megérdemelné a bizottság az idorándulást. Oly hatalmas „hűhó“ lesz akkor a minőt még nem igen látott Budapest.

*) Tisztelt barátunk utasai tanulmányainak, bővebb és több oldalú leírását is benső érdeklődéssel várja a közönség. Szerk.

Es mi czélből?

Hát biz az egész dolog azért történik, mert a városligeti tóban nincs víz, meg kell tehát toltani.

„No ez ugyan szép mulatság lesz“ — mondandják többen, — „köszönjük, de már így inkább itt maradjunk a Balaton mellett, melyet nem kell megtölteni, sőt le kellene csapolni.“

És én nem csodálkozom ily felkiáltásokon, mert biz az ember azt liheti, hogy miután a városligeti tó megtöltéséről van szó, majd minden jelenlevőnek egy egy rocskát adnak kezébe, melylyel aztán — csak úgy mulatságból — hordhatja a vizet.

No de ne féljenek önk, nem így áll dolog. T. i. mi se egyenes uton akarunk czélhoz jutni — ez most divat — és azért nem azt kívánjuk, hogy vizet hordjanak vendégeink a tóba, hanem hogy fizessék meg az „Eintritt“-ot, majd gondoskodunk mi aztán magunk is a tó megtöltéséről.

Azt mondják önk, hogy nem válthatnak jegyet, nincs pénzök? (ez nálunk is a legkevesebb) ugyan kérem már mi az a két sexerli? valóságos semmi, pedig csak ennyi lesz a jegy, mert mi nem kívánnunk ám oly nagy árt az „Eintritt“-ért, mint mások.

Azért kérem, csak legyen szerencsénk.

Hogy mit fognak önk látni?

Htyül! mindenfélét; igen, ez a leghelyesebb kifejezés, mindenfélét, a mi aztán csakugyan mindent magában foglal.

Az ünnepély bizottmány (mert most mindenre bizottmány kell), már elkészíté a programmot, melynek felsőbbi jóváhagyása azonban az utolsó perczig so bizonyos, mert még akkor is keresztül húzhatja az egészet a felsőbb helyről véletlenül berukkolható osz.

No de ha az idő kedvez, lesznek lovas heroldok, a kik már reggel 4 órakor benyargalják az utcákat, és trombitáik harsogásával ébresztendik fel a publikumot (köszönöm a mulatságot), lesznek mindenféle lövések, zenekarok, Volkssängerek, (e napon egyetlen madárnak se lesz szabad énekelni) dalárda-ünnepély, löverseny, famászás, birkozás, (lehet biz itt több is, kivált a garatra öntöttek közt,) megvilágított gúla, tömérdek jescamotirozó (csak hogy ezek soha se adják vissza a mit ellopnak), paprikajancsi, cigánykerék, dupla meg tripla kréta és több eféle spectaculum, és mindez csak két sexerliért!

Hát nem érdemi ez meg, hogy még messzebb vidékiek is jöjjenek az napra hozzánk?

Mindenesetre.

Azt már olvasták önk, hogy Pompéry János, a „Magyarország“ volt szerkesztője e hó 18-án visszanyerte szabadságát (ugy hiszem még 21 nap volt hátra a reá szabott 4 havi fogságból); most hallok, hogy októberben megindítandó politikai lapján, neve csak mint tulajdonos fog állni, miután nem várható hogy szerkesztővé kineveztessek; ez esetben Gregus Ágost leendő szerkesztő.

Az ugy nevezett pesti dinnye-vásár javában folyik, de minden oldalon véghetetlenül panaszkodnak a pénzhányról, és ennek következményéről, az üzlet pangásról.

Körmend, aug. 26. 1862.

(J.) Tényeket! Ez a szerkesztők jelszava, a köztök és tiszteletpéldányos lapjütlek-szállító tönnyvadászai közt fennálló szerződés nyomán.

Könnyűlázoknak a jó szerkesztő uraknak: felöltik a Schlafrockot, fejükre hald... azaz, kérem, akarom mondani: házisapkát nyomnak, lábukat vett, vagy szerelmijel gyanánt praesentbe kapott papucsokba dugják; s megragadván egyetlen véd- és pusztító eszközük, a veres plajbázt — turkálnak, törülnek a kész munkában, melynek megírásán sok árva füzepoéta hetekig izzadt. Végre kiplajbászolják a lapba és bele nem való dolgokat, mintha csak gabnátöröket rázogattának; utoljára készül a „nyilt posta“, az a — sok szép „ifju reményesség“ megölt törvény-szöke, melynek itéletei közül a tiszteletpéldányosok is megkapják a magukét, olyan a „szomszédasszony“nak mondom, hogy a hugomasszony is megértse“féle megerben. Értjük edes szerkesztő ur! szépen megköszönvén az első megintést, minok következtében, hogy a tiszteletpéldány Wajdica nyomdájában meg ne a kadjon, ime állunk olibe!

Tanem most veszem észre, hogy tények helyett valami mást irtam, olyan vádfelét, mi azonban — ha igazságosok akarunk lenni, be kell vallanunk, hogy und — tény.

Itt helyben semmi említést érdemlő nem lévén, ha csak az nem, hogy egy fedél alatt két kaszinó van,

és mindkettő üres, nem látogatott, s közel a „salto mortale“ caináláshoz, továbbá hogy a „Korona“ vendéglőben vándorló cseh-muzsikások trombita-hangversenyt rendeztek, mely után tánc következén, nem egy „szép rományekre jogosító“ hazafi és honleány járta el azt a miclodát, amit... no hogy is hívják? igaz, a juhokról jut eszembe: keringelő! Mondom, más valami közérdekű esemény hiányában lévén, forduljunk más felé.

Szombathelyen Drágus Károly dráma- és népszínműtársulata működik a prátorben épített nyári színpadon, a közönség folytonos, nem lankadó részvétel mellett. Szép dolog, de még szebb lesz, ha a társulat szorgalma és igyekezete szintén folytonos párvonalban lesz a közönség részvételével. Drágus és neje a drámai szakban szép tehetséget tanúsító szorgalommal működnek; Miklósi, Gönci szintén a jelszó vidéki színészek közé tartoznak; Völgyi a népszínművekben ismeretes, neje szép haladást tanúsít; Aradinó a természetből csinos színpadi külsővel megajándékozva, — hogy a szokásos elnevezéssel éljek — a közönség kedvence; de saját érdekében tanácsoljuk: több igyekezetet fejtetni ki a folytonos tanulmány- és szorgalom által tehetségének fejlesztésére, nehogy ott, hol nem kell, túlzott kacsozás és totszelgés által színpadi jövőjét elrontsa. Az előadásokat illetőleg, mint aféle nemrég szervezett és sok zsenge tagokkal bíró színtársulatnál, sok kívánnivaló marad fenn. Meglátszik, hogy az igazgató szigorú, pontos ember; s egy ízben történt távolléte alatt ugyancsak vigadtak az egerek, mert nem volt jelen a macska; többet nem is kell említenem, mint a „Szigetvári vértanúk“ előadását. Haj, uraim! Jókai nem azért írta ám ezt a gyönyörű művet, hogy önk merő könyelomszeretét és hanyagságát — tönkresilányítsák. Mikor a férj távol van, az asszony veszi át a háziur szerepét; hogy engedhetné hát meg az igazgatót, miszerint a végjelenetben a vár légberöptetését, a színpad tetőjéről leeresztett két deszkadarabbal ábrázolják?

Gazdasági egyletünk olyan, mint a törökbirodalom: beteg; van és még sincs. Állásáról, működéséről — hallgat a krónika.

Szombathelyről rándulunk át a sós kúti fürdőbe. Minő különbség! más lég, más nyelv, ruházat, emberek; mintha nem is édes hazánk földén, hanem a ser- és almabor hazájában, valahol Stájer- vagy Karinthiában volna ez a természettől szépségekkel megáldott fürdőhely, melynek átalakítására tetemes összeget áldozott a jelenlegi nem magyar tulajdonos. Volt itt nem régebben ugynevezett publikumfogó-bál, melyen a résztvevők minden tekintetben ingyen lőnek ellátva, hogy aztán a következő vigalmakban — a családok után — annál szivesebben vegyenek részt. Szép kis fogás, de igen silány eredményű. Körmond leginkább kitett magáért, belőle került ki a teremtelék legnagyobb része. Tessék csak mulatni, gyönyörű dolog biz az, kivált ily kanikulai forrásokban. Hát az irodalom- és művészetpártolás; helybeli közügyek; iskola; ispotály; jótékony célú előadások? — Be örömeim irnék én ezekről, de ő tekintetben már nem szolgálhatok tőnyekkel!

Gabonatermésünk általánosan véve középszerű, némely helyütt pedig igen silány; szénánk feltűnően kevés lett, sarjut tán annyit sem kaszálhatunk; kukorica, hajdina nem fejlődhetik; a burgonyát a cserebogárféreg (csimasz) emészti meg. Az új buza méreje 4 frt., rossz 2 frt. 60 kr.

Mohács, 1862. aug. 26.

Rejtélyes napokat élünk. Ez magában véve még nem volna oly nevezetes dolog, mert hajdan is csak így volt; a sors azonban mintegy feladatunk tűzte ki magának, az emberek gazdasági s egyéb üzleti számításait gunyosan kijátszani. Mi a kereskedelmi üzletet illeti, jelenleg oly kényes egy helyzet, hogy tapasztalt termény-kereskedők tétlen állnak, s bámulják a világ rejtélyes eseményeit. Így például, honunk tudósításai szerint minden vidékről lehangoltan panaszták, hogy a vetések silányak, esőhiány miatt semmi sem fog tenyészni: s hála az égnek, most látjuk csak, midőn a mag már csúriben fekszik, hogy sok ember jóslata meghazudtolta magát. Piacunkon vagy két hét óta roppant mennyiségben halmozódik össze a gabona, s eleinte valóban fölszigazott áron szedték az üzérek, kik azon édes reményben ringatták magukat, miszerint az ideai termés silányan ütött ki, a most összegyűjtött búzáknak kilója 3—4 hét alatt 12 ftig is fölszáll.

A vérmes rományek azonban váratlanul, gyorsan meghiúsultak, legalább egy bizonyos időre, mire nézve igen kívánatos volna, hogy a szegény, alsó osztályú nép a jelen kedvező árban beszerezne tehetsége szerint a télre élelmi szükségletét.

A jelen piaci árak a következők: tiszta buza kilója: 7 ft 20—50 kr., kétszeres: 6 ft 40 kr., rozs: 5 ft 5 ft 40 kr., árpa: 3 ft 40—60 kr., kukorica: 5 ft 40 kr., zab: 3 ft—3 ft 20 kr., krumpli zsákja: 1 ft 20—40 kr. Aránylag a zab és árpa még a legdrágább, miért is jelenleg korekedésre nem használható. A tavali s az ideai terményárak közt roppant nagy a különbség: tavali a bőtermés alkalmával az új buza igen gyorsan fölemelkedett, kilója 9 ft 50 krig, míg az idén, mostoha termés lévén, 2 ftal olcsóbb. A zab, mely a kereskedelmi üzletnek egyik kedvencz tárgya, az idén ellenben másfél, sőt két forinttal drágább, mint tavali volt. Ily körülmények közt a termény-kereskedő valóban fönnakad: a tiszta búzát sem veszi, bár ez olcsó, de a nagy kereskedőknél a magtárak még mind telvők ő és drága búzával, az új búzát nem adhatja el; a zab meg épen most, midőn vevésre a legkedvezőbb időnek kellene lennie, oly drága, hogy a kereskedő már azért sem használhatja nyereszeti czikkül, mivel biztos reménye van, hogy a kukorica termés, mely vidékünkön dúsan ígérkezik, a gabona üzletre általán kedvezően határozni fog. Időjárás bár kevésse éjenként hűvös, de igen kedvező, különösen a szőlőre.

KUGYERAY EDE.

Kaposvár, aug. hó közepén.

Városunk ismét megszaporodott egy közhasznú intézettel, mely — ha szives pártolással találkozik, a legszebb reményekre jogosít föl. Ugyanis több itteni kereskedőnek sikerült egy vasárnapi iskolát létesíteni, melyben a kereskedő tanulók a szakukba vágó tantárgyakban rendszeres és czélzertű oktatást nyernek. Ha fontolóra vesszük, miként az eféle intézetnek a gyakran hiányos iskolai tanítást kiegészítenie, bővítene, és nem ritkán helyre pótolnia kell; és ha meggondoljuk, miként hivatásunknak csak akkor felelhetünk meg tökéletesen, ha arra kellőleg előkészülhetünk, úgy hisszük senki sem fog tuzóknak tartani, ha azt állítjuk, hogy az említett intézet, a fiatal kereskedők erkölcsi és tudományos műveltségének legfőbb tényezője, kuffeje és alapítója lehet.

Méltányos említünk Rummel J., Kohn J. és Königsberg Antal uraknak e tekintetben nemes fáradozásukat, mely utolsó mint az itteni izr. község előjárója, e czélra az izr. tanodának egyik tantermét a legnagyobb készséggel ajánlotta, de annál fájdalmas sajnálatunkat kell nyilatkoztatnunk némely kereskedők megmagyarázhatlan részvétlensége fölött, kik jobb meggyőződésük dacára, e szent ügyet illőleg fölkarolni még mindig vonakodnak. Reméljük azonban, hogy ez ügy idővel több tért nyerni és még is győzni fog. *)

F. —

A lépfene ellen szere.

E pusztító kórnak eddig használt némely gyógyszereit közli a Pest városi igazgató fővosa „Gyógyászat“ 29. számában, mond:

„Számos tapasztalások bizonyítják, hogy a lépfene posgerj behatása folytán eredt lázvegy, lényegénél fogva benső rokonságban áll a váltó láz, cholera és mocsárszülte kórok egész családjával. E nézetnek számos vitatói vannak és Frankhonban a „Sang des Rat“ (lépvér) alatt ismeretes, Németonban pedig mint lépfeneláz leirt kór ellen a chinás legjobb sikerrel használtatott. Egy más, nagy hírben álló váltólázellenes gyógyszert is alkalmaztatott jótékony hatással a lépfene ellen, t. i. a mireny (arsenicum), Fowler mireny olvadéka alakban s pedig egybekötve a kalapos szattyu (Tussilago Petasites) gyökereivel.

E gyógyszer készítmódja ez: 4 lat a nevezett gyökből kis mennyiségű vízben 1/2 óráig főzetik, s e főzethez ugyan annyi mennyiségű Fowler olvadéka adatik. E keverékből a na-

*) Illő is hogy ily nemes ügy előmozdításában egy legyen az akarat.

gyobb állatoknak 10 perozenkint egy evőkanálnyi adatik be, de csak 15—20 ízben s nem többször; juhok, sertések s borjúk 1/2 óránkint 15—20 cseppet legfeljebb 18-szor. Ezenkívül a beteget gyakran hideg vízzel kell öntözgetni!

Miután az ajánlott szer még biztosnak nem mondható, megkísértése s a tapasztaltaknak nyilvánosságra hozatala ajánlatik.

TERSÁNCZKY.

Hírek és események.

○ Kanizsa városában ismét éled a vígasság; ugyanis mióta Gábor cigányunk kezébe hegedű helyett puszkátnyomatok: városunk kevés élvezetes zenét és mulatságot látott. Megjött közibénk Szuper Károly színtársulata s „Jó barátok“ című új vígjátékával üdvözölt először csütörtökön azaz augusztus 28-án a kanizsai közönséget, hihetőleg gondolván: régi jó barátok vagyunk mi már a kanizsai közönséggel; s azért találkozásul ne szomorkodjunk hanem vigadjunk. Igérete szerint csak rövid ideig akarja mulattatni városunkat; s hogy ezen kis időszakot is élvezetteljesbbé tegye, magyar színészeink egyik csillagát Egressyt lön szives megnyerni vendégszerepekre. — Mult héten érkeztek meg jeles zenészeink is a topliczai fürdőből, ahol hallaták kiképzett tehetségök valóban kellemes eredményét s úgy látszik, a fürdői gyakori zenélés nagy gyakorlást szerzett nekik, mert új darabokkal lépven föl hazajöttök alkalmával, meglepetést okoztak közönségünknek.

○ Aug. 20-án estvel 9 óra után a varasdi- vagy városunk nyelvén német utcán tűz ütött ki, mely egy cipészt szegénynyé tett, a tűz hamar elfojtatván tetemes kár nem történt.

○ Környökünk nestorai — tudomásunkra. Egyik Vizovecz Krisztina horvát nő Kollátszogen (Mura-Keresztur), Kanizsától 2 órányi távolban 116 éves. — Másik 112 éves jó épségű szepetneki koldus; novo Mader György.

○ Aug. hó 20-án esti 5 óra tájban Récső körül Kanizsától nem messze a vasuton a sz. jakabi hegypásztor Pásthy többszöri haszontalan „megállj“ kiáltások után a vasuti ör megrettent nejét megragadta s földhöz vagdalván, életétől akarta megfosztani; de amint a félig eszméletlen kívül fekvő nő meggyilkolására csizmaszarában kését kereste: a haláltól megijedt nő összeszedvén erejét a közellevő őrházban, aránál keresett menedéket; mire Pásthy a közellevő hegyro szaladt baltájáért és az elébe kerülő ör kérdezősoro egyenesen azt felelte: hogy a nőnek meg kell halnia; s elérve a házhoz, fejszeütésekkel akarta betörni az ajtót. Azonban Deli sárszegi volt bíró, vadászaton lévén, a helyszínre érkezett; s miután a gonoszszágról ismert hegypásztort, merényletétől haszontalan törekvék elvonni, sőt ez ötszöri halálvágást intézett a volt bíró felé, de mit ez szerencsésen kikerült, s miután hallotta tőle, hogy saját „piros véréből akar na inni“, agyonlötötte. — Pásthy hegypásztor tartatik Hajnal Pista és Cschi Miska orgazdájának, mi abból is kitetszik, hogy agyonlötvetése előtt Miskát és Ferkót kiáltotta segítségére, mely utóbbi név Hajnal Pista cimborá neve. Mondatik, hogy Pásthy boszut akart állni a fönt említett nőn, ki őt lopás miatt beárulta. Örülhet a környék, hogy egy gonosz emberrel kevesebb van. — Illő megemlíteni, hogy a fiatal s bátor szívű Deli, a rablók rémo; főleg Cschié, kit ő szüntelen halálra keres az erdőben; innót gyakori vadászata; s méltó, hogy érdeme tudassék.

* A mult számunkban említett, s magát kitüntett kaposvári tüzoltót a magyar biztosító társaság már illőleg jutalmazá; az érdemes városi tanács is majd csak bele törődik azon gondolatba: hogy a ki életet áldoz mások nyugalma s a közvagyon biztonságaért, leégett ruhájára jó lesz egy darab 6 ftos — föltnak!

* Aug. hó 23-án Auer Lipót hangversenyt adott Kaposvárott Heller Vilma k. a. és Vesztér Imre közreműködésével; a fiatal művészt, ugy a közreműködőket élénk s többszörös tapsokkal fogadta a közönség.

* Somogy megye székvárosában a művelődési társulat nemcsak hogy megalakult, hanem már közel van azon órákhoz, melyekben „deszkára lépjen.“ A fiatal-ság maga készíti a színpadot; fúr, farag, ragaszt, fest, s boldog, ki egy szegőt üthet azon helyre; hova ha nem is a művészet tökélyét, de az előre törő, nemes célokért hevülő ifjui erőt korszorítani, mindenesetre

fognak hullani a virágok... Előre ifju nemzedék l a jelen int... a jövő vár!!

* Gözcséplőgépet vittek egyik nap I—An keresztül.

— Ni, ni sógor, mi az? — kérdi a napszámos az oda való kisbíró?

— Hát sógor ez az az anglus-szorszám, a melyik a kővéket veri (és azon proletárokat, kiknek meleg a kasza és kapa vége).

* Ujra kezdődnek a falusi szomorú órák, melyekben a gazda azt bánja, ha pénze van; öröme az oda hagyta házat, csak lakót kapna belől a Patkóságok ismét a küszöb előtt.

Szombaton (aug. 23-án) délutáni órákban beállít 5 fegyveres rabló Büstibe, Gaál István házához, maga a háziur távol levén, miután az őrt kint felállították, berontották a lakosztályba. Elkészült a Wertheimot vallatni először szépen kulcsosul, azután pedig három fejszével, össze-vissza vágdálván, — de az bizony nem engedett; elvinni sem lehetett nehézsége miatt, a gonosz vágyaknak tehát hajótörést kellett szenvedniök. Ekkor összeszedték a tajtpipákat, a háztulajdonos diszruháját, kardját; befogatták lovait, s egész nyugalommal tovább állították. De hát a helység népe? nézte az utcán és kapuban egész csoportokban, hideg vérrel, gyáván!...

Innét Bonnyára mentek; az izraelitát kirabolták, nejét összeverve; s egy kőmives legényt, ki épen a perczben dohányt akart vásárolni; szinte ütlegekkel fogadták; az egyik haramiának már itt oldalán lógott a Büstiben elorzott kard. A rablás közt Bonnyán német szavakkal mondta a vezér: no, most Karád, vagy Kisbárra menjünk-e? — Kisbárra, — volt a válasz. Mig a haramiák rendezték magukat, a vészir megelőzte őket Kisbáron, a honn levő esendörök azonnal kimontek oly biztos helyre, honnát a haramiák meglepetése sikort kecségtetőbbnek tünt fel. Mig a esendörök lesben álltak, — puskadörejtt hallanak visszhangozni az erdőben, s mintha a faluból hangzott volna. — Más uton mentek a helységbe — gondolkak magokban — s már fosztják a lakosokat, — bemennek a helységbe; s ez volt a haramiák szerencsége; az őrzáraton kint levő esendörökkel ütköztek a haramiák, s ott dörgött a fegyver. A kisbári határból átüldöztek a mocsoládi tetőkre; itt plane formalis csata volt, vagy negyven lövés váltással a haramiák és esendörök közt; melynek eredményét még nem tudjuk a sorok írásakor.

Hol állunk meg? mi lesz ennek vége? — kérdezzetjük egymástól.

A nép azt mondja: ő nem lesz — pandur; azért fizet, hogy személye és vagyona biztosítva legyen.

Igen ám! de hol vegyenek, s ki tart annyi esendört, pandurt, vadászt, hogy minden helység, pusztá megrakva legyen? s még is biztos-e az eredmény, midőn a szivány járattan utakon jár... a bokortól is hirt hall... s jobban tudja, hány forint van zsebedben, mint magad!!

Mi még úgy sem hiszünk biztos sikert; siker csak akkor lesz, ha minden helység maga örködik a személy és vagyon szentsége felett, — ily rendkívüli esetekben; — s ha már más segély és mentés nincs,

talpon áll és fegyvert — fegyverrel ver vissza, midőn testvérje, rokona, barátja családi nyugalma, jóléte, dülátik fel és véro foly! Midőn azt látjuk, hogy ma téged ölnek, fosztanak; holnap már — meglehet — engemet.

* Aug. hó 24-én d. u. 5 órakor műverseny rendeztetett Marczaliban a magyar írói segélyalap növelésére, következő műsorozattal: „A társasélet szükségai,” felolvassa: Garzó Imre. „Románca a Troubadour ezimű daljátékból,” énekl: Kovács Kálmán. Liszt Ferenc átírata, Wagner R. Tannhäuser ezimű operájából, zongorán előadja: Máár Gyula. Ária Mayerbeer „Ördög Robert” ezimű operájából, énekl Heller Vilma k. a. „Humoresk,” felolvassa Pálly Zsigmond. „Országgyűlési emlék,” magyar lassu és friss, szerző és cigány zene kísérettel zongorán előadja: Veszter Imre. „Ágnes asszony” Aranytól, szavalja: Garzó J. „Magyar dalok” énekl: Heller Vilma k. a. „Ábránd” Liszt Ferenczétől, Mayerbeer Ördög Robert ezimű operájából, zongorán előadja: Máár Gyula. Auer Lipót is szives volt közreműködni. A szellemi sikerről előre is biztosítva voltunk; mi a bővétel, — e sorok írásakor nincs tudomásunkra?

Nyílt posta.

Győrbe ?? N. Vidra: Csak most kaptuk; küldünk belőle; néplalt, olyan régi jó fölét küldj, s rövid, érdekes tudósítást; tudja azt a te tollad; milyen kell? Bádénbe. Még malg sem kaptuk. Tollasnak, P. K.-ba. Azt írja ön, nem talált rimet e szóra, suligull; hát — krámpámpull? Egyébiránt így sem volna jó. Rigiczára. Megérkezett; köszönjük. L-nak. A politikától távol kell lennünk; keserű lapdaca az most még nagy lapjainknak is. Sziget vidékére, N. P-nak. Az még nem humoresque, ha valaki a hegymászásban hanyatt vágja magát és oltakad a hosenstragerja; egészen más essentiák kellene oda. Vide Kovács Pál, Lauka!

„Menjünk Londonba.” Ön folyvást léghajón jár, a nélkül, hogy közölről a földet látná és érinten; pedig az kell nekünk, hogy itt mit mivelnek, nem pedig, mily fényvel ragyog a gőnczöl és tejut; van egy barátunk, ki a földön vízen járva, már meg is érkezett, s nem sokára a mi fogjuk utójegyzetett.

„Szabadunk” — nagyon paprikás. „Beteg vagyok” — megjelenik. Körmentre. Nem vészett el, azok közt van, melyek „világot” kérnek s meg is nyerik; a többit is köszönjük. D. Gyulának, Fajszon. Mikor jön az ígért? Dolmányosának. Őn azt írta legközelebb, hogy ha máshol nem, legalább a nyílt postában adjuk ki, hádd lássa s... Neki gyűrűnk hát, s a közönségre rontunk pár stróffával. Figyelem azeré!

„Schwechatti ser steinbrucki, Weisz és Lájnók mörök ki, Egymásnak kontójára, Le van szállítva ára.”

Máma iszom Lájnóknál: Holnap vis a vis Weisznál: Ser hozza a kedvemmet — S hogy márt iszom, édes kincsem Egyre győtről engemet?!

„A spárga termelésül.” Ki ne szeretné a spárgát? a-ért kevés idő múlva — betálatunk belőle.

„No bántsd a magyart.” Ezt mi is kikérjük magunknak. A czímet jól választás; de a többi... a többi?...

„Eljáról és sülténi.” Jót csak küldje ön, ha meglóvi; de puskával s ne tollal. — Az első küldemény már — tűzön van. „Apróságok” Felhasználjuk.

***-nak Kaposvár. Ki kell osztani a szerepeket; igazat adunk önnek; s jelenleg csak azért nem közöljük sorait, mert olaj lenne a türe. Várjunk még vele.

Keszthelyre. Erre a számra későn jött.

N-nek. A nem használható kéziratokat megsemmisítjük.

A-nak, Bécsbe. Az utolsó számot hozzád küldtük, hogy utasítsd Londonba; meglepő, ha tudatnád velünk, hogy hol találjuk fel levélben?

Felölös szerkesztő: FODOR PÁL.

Gazdasági tudósítások.

Nagy-Kanizsa, aug. 20. Minthogy e mai tartott hetivásárunk alkalmával a szállítványok gyérebbek és idegen vevők épen nem voltak, gabonafizletünk lankodtabb volt és semmi különös nagy vevések nem történtek, minek következtében mindennek ára lejjebb és az alant megjegyzett árakon látható.

Kaposvár, aug. hó 26. A termékekben a múlt hét óta kevés változás; mérőnként pár krajczár esés. A buza 3 frt 90 kr. 4 ftig kelet. A rozs 2 ft. 20.—30 krig. Az árpa 2 ft. 10—20 krig. Zab 1 ft. 45 kr. Most is keresett, néhány krajczár emelkedéssel.

Győr, aug. 27. A hét folytán gabonafizletünkben igen csokély forgalom vehető észre; s buzára úgy, mint a többi gabnanemekre nézve általános esend állott be. Két hajó új zab érkezett már Bácskából; kukoricza alig található a helybeli magtárakban. A víz apad, az időjárás meleg. — Az árak következőkép jelölhetők: Bácskai ó buza 83—87 1/2 font. 4 ft 40 kr. — 5 ft 10 hr., bácskai új b. 84—88 font. 4 ft 40—5 ft 10 kr., rozs 76—78 font. 3 ft 10—40 kr., árpa serfőzőknek, 66—60 font. 2 ft 20—40 kr., árpa közönséges, 62—64 font. 2 ft—2 ft 16 kr., bándi kukoricza 82—84 font. 4 ft 5—10 kr., ó zab 47—50 font. 1 ft 77—85 kr., új zab 42—45 font. 1 ft 63—70 kr. (Gy. K.)

Veszprém. Buza: 4 ft 10 kr. Rozs: 2 ft 50—75 kr. Zab: 1 ft 65 kr.

Szigetvár. Buza: 4 ft 40 kr. Rozs: 2 ft 80 kr. Zab: 1 ft 80 kr.

Nagy-Kanizsai eleség-piaczi árak: Augustus 29-én 1862.

Table with columns for 'Nagy-Kanizsa' and 'Nagy-Kanizsa' with sub-columns for 'ft.' and 'kr.'. Rows list various food items like 'Királyliszt', 'Zsemlyeliszt', 'Kenyérliszt', etc., with their respective prices.

Bécsi börze aug. 28-án.

Table with columns for 'Allamadósság', 'Adott ár', 'Tartott ár', and 'Borsjegyek'. It lists various financial instruments and their values, including '5% osztrák érték', 'Metalliques', and 'Hitelintézeti'.

Piaczi árjegyzék az 1862-ik aug. hó 27-én tartott hetivásár alkalmával.

Table with columns for 'Gabona nem vagy természetű', 'egy osztrák mérő', and 'Ára osztrák értékben'. It lists grain prices for items like 'Búza', 'Rozs', 'Árpa', 'Zab', and 'Kukoricza'.

HIRDETÉSEK.

Hirdetmény.

Ezennel közhirrre tétetik, hogy ezen czim alatt: Palini urodalmi Gyár Lasnakon Nagy-Kanizsa mellett, létezett gyári ügynökség 1862-iki szeptember 1-ső napjától megszűnik, és ezen ügylettel további kötmények nem létesíthetnek. — Mind azok, kiknek az eddigi ügylet ellen követelésök volna, magukat 1862-iki szeptember 6-áig jelentsék.

Továbbá közhirrül adatik, hogy a lasnaki gőzmalom hat kekre felállítva, haszonbérbe fog adatni. A bérleni kívánók meghivatnak, hogy a feltételeket a lasnaki gyárirodában megtekinteni sziveskedjenek.

Palin 1862. augusztus 24-én.

**CLEMENT,
GREINER,**

meghatalmazottak.

86 (1—1)

H i r a d á s.

Méltóságos gróf Tolnai Fesztetits György ur, ő nagysága csurgói urodalmi tisztsége részéről közhirrre tétetik, hogy a most nevezett csurgói urodalmi, mintegy 20,000 hold erdőben ezen évben termett makk, f. évi szeptember hó 9-dik napján, reggeli 9 órakor Csurgón, az urod. gazd. irodában, hol a feltételek mindenkor megtekinthetők, több részletben nyilvános árverés útján fog eladatni.

Bérleni kívánók a jegyzett helyen és időben a szokott bánatpénzzel ellátva megjelenni sziveskedjenek.

Csurgón, aug. 17-én 1862.

35 [2—2]

Az urod. tisztség.

Halál és vész minden férgeknek!

Bizonyos halál. Csalhatatlan irtószer

patkányok, egerek, poloskák és svábbogarak kiirtására,

mely szert alulirt bátorodik a t. ez. közönség figyelmébe ajánlani. Alulirt az általa feltalált irtószerének sikere felül képes, úgy magánosok, mint államhatóságok által kiadott bizonyítványokkal magát igazolni, minélfogva számos megrendeléseket remél.

Ezen szer 10 évig is eláll és mégis sikeresen használható.

Kapható Nagy-Kanizsán egyedül csak Fesselhofer Józsefnél. Ára egy bádagszelenczének, mely Riess Guttmann névpecséttel van ellátva, magyar és német használati utasítással együtt 1 frt 10 kr. o. é.

30 [24—4] **RIESS GUTTMANN,** vegyész és szabadalom-tulajdonos.

Wajdits József

könyvkereskedésében következő szakbeli munkák kaphatók, melyek a közönség figyelmébe ajánlatnak.

Magyarok története s egyéb nemzetek történeti, topograpiai és statistikai leírásai; nemzetek, országok, jeles férfiak, városok, fűrdők és egyéb nevezetes helyek ismertetése magyar, német, olasz, francia és angol nyelven. — *Mezőgazdasági munkák* u. m.: szőlő-, gabona-, virág-, zöldség-, gyümölcs-, selyem-, méh- és juhtenyésztésről szóló munkák. — *Ima- és áhitatos könyvek*, az egyszerű kötetstől a legdrágább választékban magyar, német és francia nyelven; néhány új krajczártól egész 6 forintig; — főleg bátor vagyok a tisztelt hölgyeknek selyem vagy bársony kötésű, bronzza, ezüsttel vagy arannyal kiékkített imakönyveket megtekintésre ajánlani, ára 6 ftól—15 ftig. Mindennemű *iskolakönyvek*, fali ABC-táblák városi és falusi iskolák számára minden hitfelekezethez. — *Szótárak*, főképen kiemelhető Czuczor és Fogarassy „Magyar Szótára” a magyar Akadémiától kiadva, ára egy nagy 4-ed réttü 20 ivből álló füzetnek 1 forint. — Nevelési, oktatási és ifjúsági iratok minden kor és nem számára magyar, német, francia s angol nyelven; továbbá tanítók és nevelők számára. — *Nyelv-*

tani könyvek, magyar, német, olasz, angol, latin, görög és spanyol nyelv megtanulására. — *Theologiai*, orvosi, ügyvédi, mérnöki, katonai művek. — *Kereskedési tankönyvek*, könyvvezetés, számítás, levelezés megtanulására, áruczik megismertetése, áruczik szótára. — *Szép irodalmi könyvek*, regények, balladák, novellák, költészeti és egyéb mulattató művek. — *Remek írók művei*, magyar, német, olasz, angol és francia nyelven. — *Utazási munkák*, földabroszok, tervrajzok, éggömbök, köszöntő könyvek, szavalmányok, szakácskönyvek, ház titoknokok, szerelmes levelezők. Dalkönyvek, hangjegyekkel vagy anélkül, finom társalgási könyvek és virágnyelvek. Disz művek gyönyörű kötésekben, férfi- s női ruhák készítőinek divatlapok, népies naptárak, zsebkönyvek, mintakönyvek női munkálatokra, gyűjteményes munkák; vadász-, testgyakorító-, tánc-, uszó-, koresolázó, nyargaló tankönyvek; botanikai, mineralogiai, vegy- s természettani könyvek; különféle művek minden üzlet megtanulására. *Minta könyvek* építőmesterek, képfaragók, asztalosok és ácsok számára.

Wajdits József kiadó lap- és nyomdatulajdonos Nagy-Kanizsán.

Haszonbéri árverés.

A kis-komáromi urodalom részéről közhirrre tétetik, miszerint Kis-Komárom mezővárosában a bor-mérési jog, folyó évi október 20-án reggeli 9 órakor, Kis-Komáromban az urodalmi irodában 1863-ik évi april hó 24-től számított három évre a legtöbbet ígérőnek haszonbérbe fog adatni a feltételek az irodába megtekinthetők.

Kelt Kis-Komáromban 1862. aug. 27-én.

SEMETKE LAJOS,

urodalmi kasznár.

37 (3—1)

Vasuti

menetrend.

Nagy-Kanizsáról indul Budára	1 ó. 19 p.	d. n.
Keszthelyre érke.	2 „ 28	„ „
Boglárdra „	3 „ 20	„ „
Szántódra (innen jár a gőzhajó Füredre)	4 „ 1	„ „
Sz. Fehérvárra érke.	5 „ 49	„ „
Budára	8 „ 2	„ „
Nagy-Kanizsáról Pragerhofra indul	1 „ 48	„ „
Csáktornyára érke.	3 „ 5	„ „
Pettaura „	4 „ 27	„ „
Pragerhofra „	5 „ 2	„ „
Budáról N.-Kanizsára indul	6 „ 30	reg.
Sz. Fehérvárra érke.	8 „ 33	„ „
Szántódra (innen a gőzhajó jár Füredre)	10 „ 29	„ „
Boglárdra érke.	11 „ 4	„ „
Keszthelyre „	12 „ 1	d. n.
Nagy-Kanizsára érke.	1 „ 18	„ „
Pragerhofról Nagy-Kanizsára	9 „ 30	reg.
Pettaura érke.	9 „ 59	„ „
Csáktornyára „	11 „ 20	„ „
Nagy-Kanizsára érke.	12 „ 49	d. n.

Vegyes vonat.

Nagy-Kanizsáról Pragerhofra indul	10 ó. 10 p.	este
Pettaura érke.	4 „ 20	reg.
Pragerhofra (csatlakozik a Triest-Bécsi vonalhoz)	5 „ 8	„ „
Bécsbe érke.	5 „ 24	este
Bécsből indul	9 „ 30	reg.
Pragerhofra érke.	10 „ 55	este
Pettaura „	12 „ 23	éj.
Nagy-Kanizsára érkezik	5 „ 12	reg.

Zala-Somogyi Közlöny.

Ismeretterjesztő lap

szépirodalom, kereskedelem, ipar, gazdaság, tudomány és művészet köréből.

Megjelen a lap legalább egy ívon július hó 1-től kezdve minden hó 1-én, 10-én és 20-án. — Előfizetési ár postai szétküldéssel és helyben házhoz hordva egész évre 5 frt., félévre 3 frt. — Minden egész éves előfizető a lap tulajdonos kölcsön könyvtárát az eddig fentálló feltételek mellett fél áron használhatja. — Nyílt tér egy Petit sorért 10 kr. — Hirdetések négy hasábos Petit sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr. és minden további beiktatásért 5 kr. s bélyegdíjért 30 kr. fizetendő. — A beiktatási díj s a lap közlését illető minden tárgy a kiadó hivatalhoz Nagy-Kanizsára; a lap szellemi tartalmát illető közlemények pedig, ugy minden levelek bérmentve a szerkesztőséghez küldendők Kaposvárra.

Hitelintézet és telekkönyv.

II.

A célszerűen berendezett telekkönyvek lehetnek ama alap, melyen egyenkint, ugy összevéve az egész nemzet szilárdan építhetünk.

Minden időkérdés, — mert minden az idő tűnő szárnya körül lebeg, — ugy a telekkönyvi intézmények felvirágozása, azoknak a fogalom ruganyosságai visszahatása is az.

Idők érlelnék eseményeket, embereket, magát a mindenséget.

Azért ha a telekkönyvi intézménynek rögtön nem érezzük is ama hatását, mit heroicus szereknél a beteg, azt ne magyarázzuk életrelátatlanságnak, mert ennek okai nem magában az intézményben, hanem azon újdonságában fekszik, mely sajátja annak, ki az életbe ifjúságával lép.

Ép ezért nem lehet meglátni ha ez újdonszülöttnek nem szavaznak mindenütt bizalmat.

Legtöbben belátják szükségét, de óvatosan használják nagy sokan.

Nekünk magyaroknak dicséretes erényeink egyike: szeretettel ragaszkodás ősi szokásainkhoz; az ujat, ha nem önmivünk, féljük.

Ez oka egyrészt ama apathiának, mely jogéletünknek a telekkönyvekkel viszonyában észlelhető, míg másrészt sokan nem találván törvényeinkben ez új, magánviszonyokat formalizáló intézménynek alapot, — attól az indigenatust megtagadják.

Pedig lehetetlen hogy sokan tisztelt olvasóink ne éreznének jogügyeikben hiányt, — különösen ha jóra való munkás néptünknek a pénzembereiveli érintkezését s viszonyát taglalnók, — melynek pótlását, egyéb jótéteményein fölül, a hitelkönyveknek ne érezhetjük.

Igy például hasznosajtnak hiszem én a telekkönyveket a kölcsönpénzre, ugy a kölcsönző mint hitelező álláspontjából; mert biztosítva érezvén magát az utóbbi, kívül heverteti törvényes kamatokat gyümölcsöző tőkét, míg más oldalról a hitelező javításokra, melyek szorgalmát jutalmazottá teszik, vagy nagyobb mérvű vállalatokra fordítja, s így gyarapodván az utóbbi, ha egykor eljön a fizetés órája, nem csekély nyeresémei után örömmel törleszti kötelezettségeit.

Szegényebb néptünknek az uszora körmeiből szabadulni út nyitattik.

Az árvák fekvő vagyonának biztos s tiszta kezelésére hathatós eszközül szolgál.

Felszámíthatlan ama nyeresémei, mely egyesek jogviszonyaiban eredményül kínálkozik.

Mit szólhatunk, ha ezekhez nagybirtokú polgártársaink, a fekvő vagyonnal bíró kereskedők, de különösen hazánk urodalmainak érdekeit mérlegbe vetjük?

Az alsóbb osztályok ipara csak egy megye vagy táj érdekeihez van kötve, míg a nagyoké van épen odahivatva, hogy nemzeti vagyonságunkat a külföldön erősen képviselje, ezeknek

ipara ama csatorna, melyen a külföld veli hozánk szivároghatnak.

Ki nem ismeri kisebb gazdáinknak körünkben pénzbeli szükségét?

Általános a panasz mindentűt „hines pénz,” a szegény földmives ha orrával szántja is földjét, nem vagyonsodhatik.

Azt hiszem, egy más okon felül — melynek taglalása e lap körét túlhaladja — nagy hiány mindnyájunkra a hitel nem léte.

Sokszor kell szorgalmas s nem ritkán vállalkozó leleményes eszű mezei gazdáinknak, nemzetgazdaságunk, és saját szomorúságunkra a kérlelhetlen „non possumus”-ban megnyugodniok, holott ha tér nyitatták fekvő vagyonával a pénz-piac forgalmában szerepelni, aligha a németországi annyira dicsért ruralis élet példányait nem hazánkban kellene majdan keresni.

Igy mi marad egyéb hátra, mint a személyes hitellel szoros kapcsolatban álló uszora örvénye felé bátor de veszélyes lépéseket tenni, melyek után egy sikertelen év következményei a végromlásba sodorják a legmunkásb, legvállalkozóbb földészt.

De tegyük hogy fel a takarékos-intézetek, egyéb nyilvános pénztárak, de maga a hitelintézet, a nyilvános könyvek nem léteben, megnyitja forrásait a hozzá folyamodóknak.

Ezen pénztárak mindenesetre biztosítva is akarnak lenni, ha pedig telekkönyvek nem léteznek, ugyan hol találnának oly biztosítékot, mely azokat egyrészt minden esetlegről men-

TÁRCZA.

A legszebb győzelem.

Elnémult a vihar,
Ismét csöndes minden...
És én újra élek!
Nem zaklatnak többé
Kínzó szörnyeim, a
Lázás szenvedélyek.

Emberekkel álltam
Keserű tusában —
Enyém a győzelem!...
Nó ily harczt többé,
Ne ily győzedelmet:
Szeregett Istenem!

Elég volt a küzdés;
A végharcz kiviva...
Béke, erő velem:
Legyőzni önmagam,
S ez lesz — mi nyugtot ad: —
A legszebb győzelem!

CONCHA KÁROLY.

Kaposvár...

Az ember amint uszik a mindennapiság folyójával, nem látja az élettől az életet, nem ismeri föl az embernek sem kül-, sem belvilágában az Istent; ránézve való csak az, mit kezével elér, öröm csak abból származik, mit övének mondhat és ajkaihoz vihet, — ságya csak az után érez, mit szemével belát. — Fogni csak azt tudja, mit tapinthat, s megérteni? — semmit: előtte a tél és tavasz, a villám és a napfény, az ég és a föld ép oly talány mint önön létele; mert homály között vész el a lélek, ha nincsenek szárnyai, — s nem érez a szív, ha nem tud lángolni. Nem ez, neia ez az élet!

Mi a léleknek szárnyakat ad, a szívnek melegséget, az életet — az a költészet. Nem azt a költészetet értem, mely az érzékiségnek kerítője, mely titokszerű ábrándképeket szó a való közé, — rózsaszínével elámitja a szenvedést, meghamisítja vagy megcsalja a nyomort, és kéj-örvénybe sodorja a szívet, álomba ringatja a lelket, elzibbasztja a tett-erőt; hanem értem azt a költészetet, mely a világosságnak hajnala, — mely nem alkot saját képzel világot, de fölmutatja, kimagyarázza Isten megteremtett világát a maga utánozhatatlan fenségében, — megérteti az embert önmagával, — a nyomort kördözletlenül, a maga meztelenségében a szívből a bünt a maga undokságában, s minde a kín-

val a szenvedést, — hirdeti az örök igazságot, s az embereket tettekre buzdítván, annak apostolává, ha kell martyrává lelkesíti. — Ez a költészet az, mely öntudatos harmoniába hozza az embert az élettel, az életet a mindenséggel; és ebben áll lételünknek dicsősége, boldogsága.

E költészetnek magvát keblünkben hordjuk valamennyien. Hogy ez ott életre keljen, hogy képesek legyünk azt megérteni, — és ez által emberméltóságunk teljes tudatára emelkedjünk: erre tanítanak bennünket költőink és általában művészeink. Hogy felfogtuk-e s mennyire fogtuk fel őket, annak egyedül csalhatatlan bizonyosságjele az: hogy mennyire vannak méltányolva, jutalmazva általunk.

De miként megy át a költészet az életbe, — miként tanít meg az hinni, remélni és szeretni, — miként tanít meg cselekedni, varázsolja a földet paradicsommá, félistenek honává?

Fölsimerjük ezt, ha azon magosságig emelkedünk, honnan tisztán belátjuk, átértjük a viszonyt teremtmény és teremtet, ember és természet között; de most ne lépünk ez utra: mind egyikünk más virág, más gyönyör után sietne azon más nyugpontot keresne és találna, s a hányan vagyunk annyi felé oszlanánk. Jobb csak együtt maradnunk.

Fölsimerjük azt, szívünk sebesebb verésén és az irányon, melyre gondolatunk s minden totterőnk rohan, midőn a hon eszméje fölma-

tené; másrészt hogy a kölcsönöket igénylők, fekvő vagyonukhoz mért arányban részeltethetnének?

A nyilvánkönyvek hiányában, — nem is említve a kölcsön kötését megelőző utánjárás, — költséges kimutatások, — ismét — és egyedül a kisebb birtokosok, az intézetektől távol levők hátrányára, — csak a személyes hitelnek nyitnának alkalom a hitel forrásainak élvezetére, mi még is a célszerűen berendezett telekkönyvek életrevalóságával, nem egyesek hanem az egész birtokososztálynak előnyére megszünnék.

A célszerűen berendezett telekkönyvekről tevéen említést, midőn erről tüzetesebben szólni magamnak odábbra fentartom, visszatérőleg meg kell említenem a telekkönyveknek hazánk törvényeiben ama jogalapját, melylyel azoknak alkotmányos utoni honosítását bebizonyítnom sikerülhetend.

Mielőtt ez érdemben bebocsátkozna, észleletem 1000 éves történetünkkel kapcsolatban álló jogfejlődésünket nem hagyhatják figyelmen kívül.

A nyugot befolyása alatti polgárisodásunknak nem hiszem hogy lenne özafelője; s valamint ezt, ha a nyugoton uralgó római és canoni jogoknak — melyeknek nyomait magában Verbőczy 3-as könyvében is lehetetlen nem éreztünk — hazai törvényhozásunkra gyakorlott, s új hazánkban ujja alakult jogéletünkben félreismerhetlen befolyását megengedjük — amint azt bevallani kénytelenek is vagyunk; úgy adjuk meg az igaznak is magát, midőn kimondjuk hogy: az Árpádok, valamint a vegyes ház korszakában félreismerhetlenek amaz érezhető nyomai a civilizációnak, mely jogéletünkre is kiterjedve délről Róma unokáinak szokásai és törvényeitől reánk tapadt, — különösen el kell ismernünk ezt a törvényeknek scholasticus kezelésében, melyek jeles példányait, a külföld egyetemeiben kiművelt jogtudóink munkáiban megtaláljuk.

Élénken érezhetjük ezt Verbőczy munkájának I. Részében, s a 14. és 15-ik században megjelent s hazai jogunk több tudományos fejtegetéseiben.

Mindazáltal, ámbár dicső királyunk Mátyás az igazságos is a római jogot akarta honunk-

ban érvénybe emelni — törvényhozásunk még is mindezen befolyások alatt, a nemzetélet érzetével függetlenül haladt, mert jogtudóink is inkább a hazai joggyakorlat és törvénykezés szükségét tarták szem előtt.

Ilyeténkép fejlődött megváltozott erópai jogéletünkkel a hazai jog a külföld folytonos pressiója alatt majdnem korunkig, s így fejlődöttunk oda is hogy az 1723. 107. törvényt alkotott a követeléseknek betáblázások általi biztosítására.

RENYI.

(Folyt. köv.)

A nagy-kanizsai Escompte-Bank.

Ipar és kereskedelem csak akkor virulhat, ha egyszermind érték-mérője, azaz pénz létezik — csere kereskedést csak az ő s népek üztek. — A szükséges pénztömeg mennyiségét pedig csak a természet foka határozza meg; vagy más szavakkal élve: szükséges, hogy a pénz a természeti erővel egy fokon álljon, a hol a kellő pénztömeg hiányzik, ott a természetények értékének szükségkép csökkenie kell; a kereskedés hanyatlásnak indul, és a munkás keze nyugszik, mert nincs reménye, hogy fáradsága megjutalmazassék.

A kereskedésre nem elég, hogy pénz létezik, hanem kell, hogy forgalomba is hozassék. Valamint az állati szervezetben a vér a szivkamrából kifolyván, az ereket akadálytanul köröskörösköztetve, míg végre előbbi helyére visszatér, úgy a pénz is csak akkor nyújthat életet, ha a nemzeti gazdaság gépezetének minden kerekén gát nélkül foroghat, nem pedig ha fogolyként Wertheimféle börtönökben zárva tartatik.

Ezen aránytalanság hazánkban, de különösen vidékünkön a főbökkenő. Zala- és Somogy megyének millió mérő gabonát termő áldott rónai országszerke ismeretesek, és ki tagadhatná az itt termő boroknak ezer és ezer akóra menő számát? vagy ki számíthatná föl a nyereséget, mely e táj állatországból ránk háromol, vagy inkább háromolhatnék?

És mindezen áldás, ezen tömördek bőség Nagy-Kanizsát már régtől fogva kitűzte gyűllyeül. E város piacán özpontosul Zala és Somogy természetényének fölöslege; és bátran mondhatjuk, hogy Kanizsa sajtóságos kedvező

fekvésénél fogva a kereskedelmi világban még nagy szerepet fog játszani. De itt a legégetőbb kérdés: hogyan állanak aránylagos pénzviszonyai? egyensúlyban vannak-e azok a természeti erővel olyképen, hogy a külföld közbenjárását nélkülözhezzük; vagy hogy a forgalomra hátrányos befolyást ne gyakoroljon?

Ily viszonyok közt szükséges, hogy tapasztalt hadvezérként az elszéledt pénzerőket egybegyűjtjük; és azokból egy egészet alkossunk; hogy az itt-ott haszon nélkül heverő tőkétet fölleszszük, azokat tulajdonosuk és nemzeti gazdaságunk javára forgalomba hozandók. E szempontból kiindulva, elhatározta városunk néhány lakója itt helyben egy oly intézetet létrehozni, mely által, a mint reméljük, egy mélyen érzett hiányon lesz segítve; a vállalkozók nem mások, mint ama maroknyi nemes-érzelmű egyén, a ki néhány év előtt a városunkat az adriai tengerrel összekötő vaspályát legelőször is sarkallotta. Az intézet működési köre — a mit „Escompte-Bank“ nevezéséből is láthatunk — következőkre terjed:

1. A pénztökének törvényes kamatra való fölvétele.

2. Oly váltók beszámítása, melyek az illető alapszabályok szerint arra képzettséggel bírnak.

A 200,000 frtból álló alaptőke 1000 darab 2000 ftos részvényre osztatott; mely részvények 5% ideiglenes befizetéssel már is elkelték. Ez annál nagyobb biztosítékot nyújt az érdekelteknek, mivel az alapszabályok a pesti kereskedelmi- és a bécsi Escompte bank mintája szerint dolgozva ki s biztos sikert ígérnek. Így például csak azon biztosítási szabályt említjük, mely szerint minden hiteltnyerő az igénybe vett hitelnek 5%-jét betenni köteles; emélfogva mind a hitellel bírók viszonzosan egymásért felelősek; és minthogy ezek a hitel megadására nézve érvényes szavazattal bírnak, természetesen egymás felett örködni is fognak. Az alapszabályok helybenhagyás végett a nmlgu kir. helytartótanács elé terjesztettek; s ennek megnyerése után a nyilvánosság elé fognak bocsátatni. Ha ezen sokat ígérő intézetnek kedvező visszahatásait fontolóra vesszük; és ha meggondoljuk üdvös működésének áldását, melyben városunk kereskedő és ipartűző része része-

gaslik lelkünk előtt. De most ne támaszkodjunk fel azt, inkább borítsunk fátyolt reá: mért táplálkozunk fájdalommal czéltalanul, — mért tépnünk a seben, melyet orvosolni nem tudunk? — Hiszen fölismerhetjük azt, és legnagyobb szükségünk van annak fölismerésére a társaséletben.

S van, lehet a társaséletnek költészete? — Oh hogy e kérdés fölmerülhet! — Oh hogy e kétkedő kérdésre czáfolva semmi nem felel! — Valóban, társaséletünkön ma költészethez nyoma sincs. Hol már a gyermeket megfosztják korának költészeteitől, az álmiteltség mesterkelt szabályai közé szorítván azt, melyek alatt elfonnyad a természetes ártatlanság, de annál biztosabban gyökeret vernek a vétkes indulatok, — s minek folytán az ifjuság alig mutat föl egyebet, mint ugyanazon minta szerint idomított divatbáb-, megannyi automatpéldányokat minden eredetiség, minden öngondolkodás nélkül, megvesztegetett érzelmekkel, romlott izléssel, félszeg szokásokkal; — hol az emberek az életet mint közös zsákmányt tekintik, melyből minél nagyobb részt foglalni czél, s gyönyört egymás hibáiban lelnek és abban ha vétkeké torzithatják az erényt — ott a költészethez hazája nem lehet, — onnan a költészethez sirva száll tovább.

Pedig — amidőn csak keveseknek adatott, hogy magasan a százezerek fölött egy egész

nép életére hassanak közvetlenül — a társasélet az, hol mindenki hathatós tényező lehet; hol akarva érvényesíthetjük szivünknek minden jó és nemes indulatát, lelkünknek minden nagyra-törő erejét, — hol nem akarva is magától érvényesül mind az a rossz, mind az a bűn, mi jellemünkben fakad.

Az emberek nem gondolnak arra, hogy a percz mit gyönyörben vagy unalom közt eltöltenek, az örökkévalóságból megannyi vész; — hogy a gondolat mi elméjükben megszületik, a szó, mely ajkaikról elszáll, — a tett miben akaratauk nyilatkozik, megannyi mag, milyent a virág elhullat, a szellő elkap, s a termő föld újra felnövel; — hogy a szeszély és szenvedély, mi az egyesek magánéletében dül vagy alkot, nyomaival mint életér végig vonul az egész társaság sorsán. A figyelmező bámulatatos összefüggést lel az egyének külön világa és az összes társadalom világa között; és ami e kettőt egybefoglalja, — hol az egyén kiemelkedik önmagából, — ahol közvetlenül érezheti a nagy egésznek érverését, láthatja mint fogamzik meg egy egy eszme, miként lesz testté az ige és nő óriássá, vagy elcsenevész, kihál, — ahol a külön részek mint rokon elemek egyesülnek és testté érlelik a gondolatot a városok, a falvak, a családok kebelén — az a társasélet.

Ha a költészethez sugallatára hallgatunk, akkor a társaság minden külön tagjaiban azt te-

kintjük, mit egy kert külön virágaiban fölismertünk: mindegyiknek saját alakja, színe, illatja és a szerint saját rendeltetése van; s mit lehetne egymáson irigyelniük, gúnyolniok a violának, rózsának, ibolyának és mind e virágoknak? — Csupán a hiú, vétkes önösségnek jut eszébe a tehetségeket oly szándokkal latra vetni, hogy azoknak ráviteles érdemét irigy kisebbitéssel, becsméreléssel egyenlítse ki. — Ha a költészethez sugallatát követjük, akkor az élet nem közös zsákmány, hanem tűzhely, hova versenyezve hord anyagot mindenki, táplálatul az életadó melegnek miből hogy bőven részesüljön mindenki: ezél.

Átalánvéve az ember életének legnagyobb részét a családi és társasági magánélet képezi, — valamint az emberi sziv legtöbb élményeit azon események után nyeri, melyek egyéni világában fölmerülnek; és ha e Zala-Somogyi Közlöny egyfelől a kor materialis kíváncsainak megfelelt, akkor legszebb feladatainak szintén egyike fog lenni másfelől, hogy figyelemmel észlelje amaz egyéni világ, ama társasélet mozzatait, s visszatükrözvén annak bájait, költészeteit, feltüntesse az oly könnyedén prosainak hirdetett falusi életnek úgy örömeiben, mint irányában azon egyszerű fenséget, mely azt jellegzi, s melyet abban fölhalálni csak az álmiteltség, a romlott izlés nem képes.

sülni fog, lehetetlen hogy annak létrejöttét örömmel ne üdvözljük.

Nem lehet czélunk e vállalatot a közönségnek ajánlani, minthogy czélszerűségét minden józan észszel bíró átlátja, de forró óhajátunk, hogy annak hasznossága lehető legtöbb egyénre terjeszthessék. L—Y. *)

Felszólalás a Hooibrenk szőlőkezelés ellen.

(Vége.)

III. Azt állítom: a Hooibrenk kezelés szerint a tőkék veszedelme évenként annyira bekövetkezik, hogy azon csekély nyereséget is, mikép kevesebb tőkét igényel, párvonalozza, azaz jobban vesz a tőke; ennek bepróbalása időbe kerül; én 3 év alatt próbálgatom. Ki 1856 Pesten Heckenásznál megjelent „A hasznos szőlőművelés gyakorlati módja“ könyvet olvasta, s úgy tapasztalta, hogy abban mit sem nagyítottam, — az lidje el; de ki elhinni nem akarja, készen állok vagy személyben, vagy emlékből évekig; feltéve, hogy négyszeresen jobban, mint eddig, ne bírja javítani szőlőföldjét, különösen ott, hol még a szőlővesszőzés sincs indicálva, — a Hooibrenk kezeléssel $\frac{1}{3}$ tőkéje ha föl nem rug, el nem szárad; dobjon követ reám, vagy emlékemre, — de tessék vissza gondolni gyümölcsfáira, egy szerfölötti nagy, p. o. szilvatermés után mennyire vette észre, hogy fűből több elszáradt, sem mint rendkívüli termések előtt. Már pedig a szőlő szinte bokornövény, s háson-természetű, tehát ha időnként több tőkém elvesz az erőltetett rendkívüli termés miatt, mi hasznom van az elsőszerű kevesebb tőkeültetésből, ha utólagosan reá pótolnom kell.

IV. Mondám, kevesebb bort terem a Hooibrenk modorával kezelt szőlő, mint a rendes művelés mellett; itt már ennek bepróbalására általános művelési rendszerre kell hivatkoznom; hogy vagy áll az eddigi tapasztaláson épült rendszerünk, vagy nem; és ekkor Hooibrenk rendszere áll; a régi rendszer ugyanis azt tanítja, a szőlő kezeléssel úgy kell eljárni, mint a takarékos gazda készletével, nemcsak jelenre, de jövőre is tekintve; azaz egy részben korlátozni kell a jeleni termést, hogy maradjon a jövőre is. Mit mutat a szőlővesszőzés évenkénti lemetélése; mit a fölösleg hajtott vessző letördelése s gyomlálása, ez bizony nem termés, de minőség potencirozására, és egyenesen termés-mennyiség korlátozására történik; ellenben a Hooibrenk rendszere termést nem korlátoz annyira; mert az bizony minél nagyobb vesszőt hajtathatott a tőkével, annál több termésre bázisozza rendszerét; és mint általános szőlőkezelési tan, a mienkkel homlok egyenest ellenkezik. Értsük meg egymást: mert általános minden kivétel nélkül szőlővesszőzés; holott a mi tanunk kivételesen szőlővesszőzés; ott hol lehet; ez az Achillesi sarka Hooibrenk ur tanának, hol sántit; szóljon hozzá tapasztaltabb is, ezen ferde — ismétlem — szerintem ferde fogalma teszi rendszerét nálunk károsná, holott kivételesen túrném, s elhallgatnék vele; nem mint általános, hanem lugos kezelési rendszerrel. Ez okozza, hogy nálunk a nem alkalmas helyen ezen általános hibás rendszer károsná válik; ugyanis erőltetve anticipálván a termést, nem hogy czélt érne, de czélt téveszt; és az egyforma megbírható termést potencirozással előlve, meddséget okoz, és a diametralis számítással itt, hol nálunk a szőlővesszőzés indicálva nincs, termést apaszt; úgy, hogy kevesebb termést ad egy évet a másikba számítva, sem mint a rendes kezeléssel.

V. Azt állítom, hogy általában gyümölcsös apróbb, savanyúbb, szóval kiképezetlenebb s így bora rosszabb; úgy hiszem ki egyszer próbálta, és pedig csak egy évig is, állításom felől meggyőződött; ott a világos oka: egy szertehalmozott gyümölcsös fa mindig satnyább gyümölcsöt ad, sem mint a képesint termő; mert elvégre a legjobb humus tartalmú föld mellett sem bír oly fölösleg gyümölcsnek megkivántató nedvvel a tőke.

Vége VI. Hooibrenk rendszere sok jó alatt termő szőlőfaj használatától megfoszt; már annyit mindenki beismer, hogy szőlővesszőzésre nem való kadarka, ködöskék, gyöngy s több igen jó termő, de alant, s kis vesszőt hajtó szőlőfaj; minthogy legfeljebb 2 láb magas vesszőt hajtó szőlő fajnak csak rajzolni lehet papirosra 4—5 lábos tele fűrttel lógó, és pedig a vessző végén itt létező fűrtöket; oly fajoknak mondom, melyek első, második legfőbb harmadik szerből hoznak szőlőt, hiszen ezt maga Hooibrenk is beismeré, különben általánosságba azt is, hogy legjobb minden tőkét en bloc lefektetni s megcsapni, hogy jobban hajtson s teremjen.

GAAL ALAJOS.

Pesti levelek.

V.

(Szeptember 3-án.)

(Piac, falevelek, császárfürdői díjszabály, fecskék, Balázs Sándor, ősz, télen több magyar van Budapesten mint nyáron. Quekker, gehrokk, ősapánk és plundra. Az ősi idény előpostái. Thea estélyek. Takarékoság. Budai népszínház. Garibaldi.)

A piac tele van gyümölcsösrel, a fák levelei sárgulnak s hullanak, a zöld-lakások ürülnek, mert a természet leghivebb barátait s imádóit is bekergeti a hosszú téli esték unalmától félelem, a császárfürdői díjszabályt leszállítják, (ebből néhány lap nagyban következteti a tulajdonosok óriási nagylelkűségét, a szenvedő emberiség iránti különös tekintetét s részvétét, pedig ezen árszállítás évenkénti divat, de nem ám nyáron, hanem ősszel s télen, midőn mindössze is néhány ember fürdik), az omnibusok körül nem fejlődnek ki vasárnapokint oly tömeges összecsoportulások mint nyáron; a fecskék is itt hagynak bennünket, legfőbb csak egy marad nálunk, Balázs Sándor „visszatért fecskéje,“ (most folyó regény az „Ország tükre“ című lapban,) de „egy fecske nem csinál nyarat,“ maholnap a „maronit“ (olasz gesztenye) is kezdik árulgatni, — és mindez miért? mert itt az ősz, s nem sokára berukkol a tél is.

Ez persze hogy nem ujság egy-e? Megengedem, de csak azért hoztam elő a dolgot, hogy megmondhassam, miszerint sokkal jobban szeretem a telet mint a nyarat. Azt kérde ön, miért? Sok egyéb oknál fogva már csak azért is, mert ekkor nevezetesen több magyar embert lehet Budapesten látni, mint nyáron; a nőket s férfiakat együttvéve. Hogyan?... Hát bizony csak azért, mert a sok buda, mente, kucsma, meg magyar nadrág előrukkol s ismét használatba vetetik, — míg nyáron át a budák s menték Isten tudja hol voltak, míg a magyar nadrágok, — ennyi bizonyos — a szegen lógtak, miután némelyek úgy találták, hogy igen melegok, és a lotyogó fityegő francia bugyogókat kezdtek viselni; hölgyeink nyakát s vállait pedig, mindenért a mi honi, hön buzgó kereskedőink tele agatták mindenféle szintén külföldi ringyongygyal, úgy hogy az ember nem igen sok teljes magyar viselést látott Budapesten. A nőknek, valamint férfiaknak is, egyik fele magyar s a másik Isten tudja miő volt. Ezen keleti kényelem-szeretletben különösen kitüntettek magukat az emancipáció után sovárgó polgártársaink kobeléből való ifjak, a kik az est szürkületében egy-egy „quekker“ és „gehrokkal“ is közlelbi érintkezésbe jöttek; no de se baj! itt az ősz, jő a tél, és szemeink Budapest utcáin nem fognak mást látni, mint magyar embert. Én csak azt szeretném tudni, vajjon ősapánk is plundrában, ősanánk is francia kendőkben jártak-e? no de szokni kell mindenhez, majd másképen lesz ez jövőre, ugy-e?

Az ősi idény előpostái, a szárnyaló hírek, mindenféle művészekről, hangversenyekről már körünkben vannak, és sok esetben megelégszünk ezzel, t. i. a hírrel is, maradjon el bár a művész meg a hangver-

sony, mert néha bizony nagyobb valakinek hire mint valódi értéke.

A thea estélyek itt ott szintén megkezdettek már, igen örültem midőn néhány háznál hallám: „Társaságunk, valamint napjaink *) ez idén is a tavaliak maradnak, hanem szavunkat adtuk egymásnak, hogy estélyeinkben minden pazarlást kerülni fogunk, és a leg egyszerűbben állítandjuk ki; hiszen az ily kedélyes összejövetelek fűszerét úgy sem adja meg, több sült párolg, drágább borok gyöngyöznek-e az asztalon, hanem a fesztole társalgás; aztán meg van ám elég közczél, a melyen ekképen megtakarítandó fillereinkkel jócskát lendíthetünk. Megjegyzem, mikép ezt épen nem oly háziasszonyoktól hallám, a kik jóvedelmök korlátoltsága által volnának takarékoságra szorítva; annál inkább örvendtem tehát. Csak aztán megtartassék az adott szó. A társadalomnak csaknem kiirthatlan mótelye a fényvágó, az egymáson túltenni-akarás. Ezt önök a vidéken is tapasztalhatták, és mi fővárosiak annál inkább. Adjon például K. estélyt, az utána következő már nagyobb pompát fejt ki s ez így megy folytonosan. Mire aztán ismét az elsőre kerül a sor, ez valamely ürügy alatt szépen kivonja magát a társaságból, de a valódi ok az, mert nem képes oly nagy traktát csapni mint a többiek. Ez még rendén és okosan, hanem hányan értik meg a túlzott kiadást, és még is ki akarnak tenni máson. Valóban ideje volna eféle pazarlásoknak kölcsönös megállapodás és szótartás által véget vetni.

Ugy látszik, hogy a közlelbi télen, a magyar világ egyik kedvencz gyűlhelye a budai népszínház leond, melyet már most is többen kezdenek látogatni, a mi aztán természetesen szűli a jobb, kerekdedebb előadásokat is. Az épület, melynek belseje oly kedves, oly vonzó, legközelebb külsőleg is ki fog csinosíttatni. A költség mintegy 1400 forintba kerül; e czélra a lelkes bizottmány nagyszerű táncvigalmat tervez, mely a pesti polgári lőházban fog rendeztetni, és nem kétlem, megtermendi az ohajtott gyümölcsöt. Vajha elmondhatnók, hogy ezen itélet, mely Buda magyarosításában mindenesetre jelentékeny tényező, jó lábon áll; és hogy ezt elérhessük, nem sokra volna szükségünk, — csak minden vidéki a ki Budapestre jő, itt mulatása alatt legalább egyszer látogatná meg!

Hát hogyan tetszik önöknek a Garibaldi csato!... *) No de csit! most jut eszembe, hogy a „Zala-Somogyi Közlöny“-ben nem szabad politizálni.

Egressy Gábor vendégszereplése Szombathelyen.

(1862. évi augusztus hó 24—31-ig.)

„— jutalmad nem fog elmaradni!

— — — — —
És eljövend a méltánylás idője,

Midőn mindnyájunknak kedvence lesz.“

A haza legnépszerűbb költője: Petőfi, így éneklő meg egykor őt; és a jóslat beteljesült.

Az érdemekben megöszült, soha nem csüggedő művésznak — ütött az elismerés órája!

Érdemeit most már az egész haza méltányolja; s bárha művészetének ragyogása nem egy félvilágra — csupán a honra vet fény sugarat: dicsőségünk ő nekünk, mert a mienk! Itt lépett ama padokra, hol — aranyként — oly gazdagon nőtt koszorúi bokra, s lön — büszkeségünk.

Egressy nemcsak mint nagy művész vívta ki hazájában az elismerés és közméltánylat koszorúit, de mint hazafi is tiszteletre méltó. Ott volt ő is, midőn a magyart a hon ügye talpra hívá. Művészetének templomát, a koszorúkat, a dicsőséget, a tapsot — mind elhagyá, azon térrel cserélvén fel, melyen karddal írják a bátrak homlokára az érdemet; s midőn a nagyszerű drámának vége lön: ő is átesett a legkeserűbb sanyar- és bujdosás-okozta megpróbáltatáson!...

Szombathelyi vendégszereplését a bámulattal párosult közölszerés képező. Szombathely és vidékének műértő közönsége büszke vetélyllyel sietett a nagy művésznak letenni a művészet bérét: a koszorúhat.

És hogy is ne? — Hamlet, Brankovics,

*) A nagy városokban és így Budapesten is összeáll néhány család, és együtt estélyeznek, egyszer az egyiknél, másszor a másiknál; külön meghívásra nincs szükség; mert a napok előre kitűzve: itt például kedden, ott csütörtökön, a harmadiknál szombaton gyűl össze hetenkint a társaság.

*) Politikailag mindenkinek a maga nézete szerint; egyénileg azonban bár kinek sem lehet valakinél a személyi szerencsétlenséget nem sajnálni.

Bánk bán — édes nyelvünkön még eddig senki által fölül nem mult — személyesítőjének láttára, van-e magyar, kinek szíve édes örömben fel nem dobog, azon gondolatnak általa, hogy: ő a miénk!

Köszönetet érdemel az ott működött társulat szorgalmas és derék igyekezetű igazgatója: Dr. Águs Károly, kinek tapintatteljes felszólítása következtében részesült a szombathelyi közönség, e soha nem felejthető művelzetben, — továbbá a fiatal, de reményre jogosító Völgyiné, ki fizikai erejét túlhaladó szorgalommal igyekezett szerepeit betölteni.

Egressy iránt, valamint a színpadon, oly mérvben nyilvánult a szíves fogadtatás azon kívül is. A hazafias érzelmi, derék premontrai rendűek fogadták őt, ismert magyar vendégszeretetébe.

Szombathelyről Kanizsára távozott.

Kísérje őt a művészet nemtője, és szeretetünk.

CONCHA KÁROLY.

Keszthely, 1862. szept. 1. *)

Alig mult néhány hete, hogy az uraság felső majorja a lángok martaléka lett, s már is m. hó 15. éjjel újra három ház égott le a kis utcában. A gyulás oka mindedig ismeretlen. A házak a triesti társaságnál voltak biztosítva.

A gyakori tüzvész méltán több figyelemre serkenthetné városunk előljáróságát, az oltó vagy mentő szerek tekintetében. Mert, hogy egy 7000 lakossal bíró város sem csákyával, sem vízvedrekkal ellátva nincs — az bizonyára nagyon szánandó. Azon régi monda, hogy kárán tanul az ember, itt nem alkalmazható; mert nálunk úgy látszik, azon sem okulkak.

Elmulván a fűrészesek fénypontja, mindinkább beköltözik hozzánk az unalmas egyformaság; s már most csak egyes idegeneket veszünk észre, miként az őszi fohások között elkésett lepkéket. Aug. hó 13-án Egressy Gábor mint „Hamlet“ először mulattatta a közönség szellemi részét. Azután mint Tholosan orvos a „Jó barátok“-ban, mint „Brankovics György“, „Szegény marquis“, „Bánk bán“, s mint Sir Cobridge a „Felolvasónő“-ben, osztatlan tetszés között, de nem mindig teli ház előtt szerepelt.

Mit szóljunk játékaról? azaz hogy művészetéről, — hisz ő a régi, a páratlan tragoede, csak egyet kívánánk, hogy a régi volna, s az a jeles művész melle, mely sokszor érthetlen mély dissonanc vegyülettel adja a szavakat.

„Hamlet“-ben, e drámai „non plus ultra“-ban, természetesen a ezim szerep kivételével oly rosszul voltak a többi szerepek kiosztva, miként ha nem ismerjük ugyanis e nagy művet, alig ismerhetjük föl Temesváriban, ki egyóbiránt jó tehetség, Horatiót, vagy Szuperben Laertost; a hü barátot és a boszuló fiut. — De mert az elsőben nem egy feszes marionettet s helytelen gesticulációkba s tulságos affectben önmagába szerelmes mimét képzelünk; vagy a másikban nem talán az opera buffában tanulmányozott baroque felületességet kívánunk látni, hanem a mű és az aethetica kedveért, mely a legogyszerűbb intézetnek is alapja — oly alakokat, melyek legalább nem rontanak.

Mátyásiné a mint Ophelia és mint Melinda, a mindig érdekes tünemény, csak hogy az utóbbi szerepben ha lehet még érdekesebb.

Megemlítjük ezek után még Molnárt, ki a közönség tetszését kivétel nélkül bírja, és méltán; mert a társulat azon kevés tagjai közé tartozik, kik szerepök jellemét az izlés és művészet szempontjából fel-fogni képesek. Nem is tudnók egyes szerepekben különösen kiemelni, mert eddig minden szerepben jó volt. —

Országhoz, e jeles intricushoz szerencsét kívánunk a társulatnak, valamint magunknak, midőn láthatjuk.

Károlynak, e mindig friss, eleven öregnek (a színpadon) feszelen és eredeti játékaiban, már magában rejlik logkitünőbb érdeme.

Kovács elválását a társaságtól csak sajnálhatjuk, a mennyiben az elég jó comicus volt.

Hogy ezek után még Császárt felemlítjük, egyedül onnan jö, hogy szeretnénk jobbat látni benne, mint eddig láttunk. Mert ismeretünk szerint nem az a színész föladata, hogy torka és melle erejét hatalmas gutturálékban mutassa be a közönség füleinél; sem azon erőltetett grandezza, miként ha a híres de la Maucha vitéz lovag udvarolna imádandó dulcinea-já-

nak, — hanem a szerephez mért ama természetes könnyűség (Tournure) mit ismét természetes hajlam mellett, egyedül csak szorgalmas tanulmány adhat. De kár, hogy Császár nem fogadja a jó tanácsot. Ajánljuk neki Garrik és Molière életeik leírását — azaz művészetök pályafutását.

A mult hó végével átköltözött a társulat Nagykanizsára, hová érdem szerint méltánylásunk kíséri azon kívánattal: hogy ott több hallgatót nyerjenek mint Keszthelyen.

A társulat többi s jelesen nő tagjairól hallgatunk, csak azt jegyezzük meg: hogy jó volna ha bizonyos keszthelyi színbíráló olvasná Hegel, Lessing, vagy legalább Jean Paul aetheticáját, miután mi csak izléstani studiumok alapján képzelünk helyes ítézetet.

BUDAI.

Veszprémmegye, szept. hó 5-én.

A mult hó elején néhány jó barátommal kirándultam hazánk tündérszép fürdőhelyére B.-Füredre.

Nem akarom kaszámat a b.-füredi rendes levelezőnek rendébe vágni, s így nem rajzolom az Annavigalom utóhatását, — a női vendégkoszoru nagy részének távozása folytán támadott ért, — az Annavigalomban részt vett férfiak szavazatának többsége által vigalmi királynővé emelt Kozma Irma kisasszonynak, a külkellemben s lelki szépségben egyaránt gazdag fürdői hölgykoszoru egyik lelkes virágának üdvözlő küldöttség által emlékirat mellett aranyalmával lett megtiszteltetését... nem szomorítom e lap olvasóit annak megírásával, hogy a b.-füredi szinkörben — dacára a fürdőhely túlnépességének, s a budai népszínháztagok összevágó és a szigorú ítézetet is kielégítő művészi játékának — csaknem mindennap közönség fogyatkozás volt, jeleül annak, hogy a hazafiság s nemzetiség szent eszméje sok embernél csak az ajkon lebeg, de a szívben nem él, s tettekben nem dicsőül meg... nem igyekezem esetelni azt a nagy hatást, mit hegedűművész hazánkiának Auer Lipótnak — e testben ifju — de lélekben meglett művészi játéka az urodalmi vendéglő nagy teremében előidézett, s melyre a zárlatul közkívánatra szünni nem akaró éljenek s tapsok kíséretében eljátszott Rákóczi induló tette föl a koronát... mind ezt elhallgatom, s ezek rajzolatása helyett kivezetem az olvasókat a sétaterre, s egy ifjut mutatok meg ott, ki halavány — becselt arcczal sétál, kinek arczáról a rózsákat — tagjaiból az életerőt közjóra szentelt munkásság, fáradást nem ismerő szorgalom hervasztá le s emésztő föl, ki hazánk szívéből Pestről jött e fürdőhelyre, hogy a mit az orvosok gyógyszerárban már nem találtak, itt e szép s élető vidék levegőjében, üditő forrásaiban keresse a gyógyerőt, mely őt szeretett családjának, s tevékenységét a hazának megtartsa. Ez ifju Peti József — a pesti ref. főtanodában theologiai tanár, kit irodalmi munkássága, folyóiratokban s önállólag is megjelent cikkei, országos nevü tudósokkal dicsőséggel folytatott szellemi harca az egész országban oly hamar ismeretessé tett, a mily hamar elvesztettük őt! — Igenis, elvesztettük. A gyógyerőt csak kereste, de nem találta meg, a léleknek tulsulya alatt leroskadó testet fenntartani B.-Füred gyógyerői is gyengék voltak. Pápai főtanodai tanár: Vály Ferencz urhoz — mint ipához — költözött át B.-Füredről, s ott folyó hó 22-én a nemes szív megszünt dobogni, a közjóra világot életnek fáklája véglobbot vetett. Porrészei ugyancsak Pápan tetőztek örök nyugalomra augusztus hó 23-án.

E halál új lányszemet fűzött azon veszteség lánzolathoz, melyet jeleseknek körünkől lett kiszakasztatása alkot! Ifju — de szellemkiécsken gazdag életet vesztettünk, s előbb, sem mint e kincseket a közjó oltárára letehető, a hol azok értékes áldozat lettek volna! — Az is nagy becsü már, a mit ez alig 28 éves élet eddig adott... s minő lett volna majd azon adományok értéke, melyeket ezután fogott volna hozni a tudományos világ templomába! Önlángjaiban égett össze a nemes szív, a lélek hatalomsulya alatt tört meg a gyenge test! Béke poraira, áldás emlékezetére!

PAP GÁBOR.

Mohács, 1862. augusztus hó 29-én.

„Hősvértől pirosvult gyászter! sóhajta köszöntlek, Nemzeti nagylétünk nagy temetője Mohács!“

Ma 336 éve azon gyászos kimenetű napnak, midőn boldogemlékü őseink a harcsszomjtól ingerelve, az itteni történelmi nevezetességü sikon gyülének össze az ozmán vad csordák dühös bosszuját s az elbi-

zakodott Solimán édes hazánk iránti rút ollonszonvót elfojtandók.

E magasztos ünnepély fönségét emelendő, a lelkes pécsiek s néhány távolabb vidékiek is elővénnek dicső őseink poraihoz, s áhítható buzgalommal vőnek részt az ez alkalommal tartott vallásos szertartásban. A csatatéren az elveszett hősök emlékére boldogult Király József pécsi püspök alapítványából épített kies kápolnában, reggeli 7 órakor szerb, 9 órakor német, 10 órakor pedig magyar nyelven tartatott az egyházi sz. beszéd, s minden egyes beszéd után sz. mise következett. Magyar nyelven szónakolt, ft. Szauner, pécsi tanító-képezdei igazgató ur.

A magyar sz. beszédre roppant sokaságu nép gyült össze, s kíváncsian, égető szomjjal, mint Saharában a szomjuságtól ollankadt vándor az üditő víz-csepp után sóvárg, várta a szónok lelkesítő s vigasztaló szavait, hogy kobeléből csak néhány percze is távozzék a mostoha jelen bádjasztó terhe. Hogy a estggesztő szomj talált-e üde forrásra, a sz. beszéd foglalma megfelelt-e a közös nemzeti gyász bánatos omlékének, itéljen fölőtte a jelenvolt közönség, nem lévén szándékom, az eredményt itt elősorolni. Megvallom, hogy a beszéd igen remekül, művészi ihlettel volt szerkesztve, előadva páratlan tiszta magyarsággal. Együttal nem hagyhatom említlenül, hogy e hó 20-án sz. István első magyar apostoli király ünnepé is igen fényesen tartatott meg. A helybeli szent Ferenczi temploma szent István emlékére lévén fölszentelve, itt gyült össze a roppant sok nép, az egyház búcsuját megünnepelendő. E napon, nevezetesen t. Kozsoru Ignác ur, helybeli segédlelkész jeles, nemzeties szellemü, alkalmi beszédet mondott el, mely az ünnepély fönségével méltóan megegyezett.

Mohács közönsége rég nem hallott oly szívemelő, velős beszédet, miért is méltán dicséretet érdemel az ifju szónok, ki nevéhez illőleg, szívhez szóló beszédjeivel a nép kegyét teljesen megnyeré.

Ma nyitja meg a néhány hét előtt, szabályszerűleg megalakult dalárdaegylet alakulási ünnepélyét rendes előadással. Délelőtt a templomi szertartáson működött, este pedig a tervezett előadással végzi be a mai gyásznapot, melyet minden jóérzésü magyar ember, kinek ereiben dicső honalapítóink véro még forr, kellő tisztelettel megünnepel, s a mult hiányain okulva, szent fogadást teszen, mondván:

„Él magyar, áll Buda még. A mult csak példa legyen most,

S égere honért bizton nézzen előre szemtünk,
És te virulj, gyásztér! a béke malasztos ölében;
Nemzeti nagylétünk hajdani sirja Mohács!“

KUGYÉRAY EDE.

A lizsói evang. templom szentelése.

Mily nagy fájdalom tölti el minden gondolkodó, s honáért hön dobogó honfi keblét azon általános panas, hogy a közerköles s vallási érzület a nép kebléből kihalni kezd, s így a hon jövőjének alapjai ingattatnak meg: oly igen felmagasztosul a lélek, s örömmel telik el a szív mindazok hallására, mik ennek ellenkezőjét bizonyítják. Mert a vallásosság a tiszta erkölcs jobban biztosítja a nemzet jövőjét, mint a vérrel szerzett győzelmek.

És ily örvendetes eseménynek voltunk tanui, aug. 17-én Liszóban.

A lizsói, alig 200 evang. lelket számláló leánygyülekezet esinos imaházában, ekkor zendült meg először az ur dicsőítésére, a buzgó nép ajkairól az ének, s együtt saját templomában ekkor fohászokodott fel segedelemért a királyok királyához.

Öröm volt látni a kisdéd gyülekezetet, mily ödes ünérzettel lépett be kisdéd imaházába, melyet vallásossága, megfeszített munkássága s áldozatkészsege által emelt a közös atyának.

A felszentelési ünnepély a következő renndel ment véghez.

Az ének elhangzása után, nagytiszteletű Pongrácz Ferencz esperes ur az oltár előtt egy rövid, de velős megnyitó beszédet tartott, utána az iháros berényi lelkész ur A. J. a szószéken alkalmi beszédet mondott, míg az urvacsoráját a surdi lelkész ur szolgáltatta ki.

Azon általános érdekeltségűl fogva, melyet ezen kis, de vallásosságban nagy s követésre méltó gyülekezet gerjesztett a környékén, számosan gyülekeztünk össze, s mindnyájan azon édes reménnyel távoztunk el, hogy oly népnek, mely vallásán szeretettel csügg ezt tettekkel is bebizonyítja, csak szép jövője lehet.

A. GY.

Hírek és események.

△ A magyar kir. helytartó ő excellenciája f. hó 4-én esti 8 óra után Zala-Egerszegre érkezett. A város ki lön világitva, és egyik utcájában egy díszes diadalkapu volt felállítva. Másnap reggel 1/2 8 órakor isteni tisztelet volt, mely után hivatalos elfogadás történt, s délutáni 2 órakor, Pacsán keresztül Keszthelyre utazott.

△ Többeket hallottunk már panaszkodni azon sajnos körülmény fölött, hogy daczára a dalárdák terjedésének Magyarország városaiban, Kanizsán e szép s hasznos czélú egyület mindeddig csak ohajtás tárgya, létrehozására azonban erélyes kezdeményezés s kitarítás szükség. Ez okból néhány szakértő s műkedvelő egyén, áthatva a vállalat iránti buzgalomtól, e lapok t. kiadójánál magánértekezést tartott az ezen ügyben teendő előleges lépések iránt. Amiben mindnyájan meggyeztek, az volt, hogy legelőször is egy kar alakítsassék, mely bármi kicsiny legyen is egyelőre, mégis képes legyen a vállalatból eredő szellemi élvezek megizlettetésére. A másik kívánandó pedig egy terjedelmesebb gyűlés, mely az alapszabályok kidolgozása s felsőbb engedély kieszközlésére egy bizottmányt nevezzen ki, hogy így a dalárda tetteleg megalakuljon. — Azon biztos reményben tehát, hogy ezen életrevaló s csak városunk szellemi érdekét előmozdító vállalat a t. közönség részéről kellő felkarolásnak fog örüdeni; honfui tisztelettel s bizalommal kéri fel az indítványozó testület városunk t. műkedvelőit, hogy e hó 14-én délelőtti 10 órakor a „Zöldfa“ vendéglő egyik helyiségében (melyet Neusiedler P. vendéglős ur e czélra egész készséggel átengedett), ez ügyben tartandó gyűlésen rang- és valláskülönbség nélkül egyetül hazai művészettink érdekében megjelenni sziveskedjenek.

△ Tisztelettel felkéretnek a pesti műegylet tagjai, hogy az 1861-ik évi műképet, mely „Zách Felicián borsuját“ ábrázolja, Wajdits József könyvkereskedéséből elvitetni s egyuttal a jövő évi díjt lefizetni sziveskedjenek. Mire névszerint figyelmeztetnek a következők: Fesselhofer József, Neusiedler Pál, Rosenstock Lipót, Leszner Henrik, Stolzer Gusztáv, Darázs Zsigmond, Lackenbacher Louis, és Hirschl Ármin urak Nagy-Kanizsán; továbbá Thenn K. Bécs-, Kriszt János Kaposvár-, Ujlaki Imre Dombó-, és Némethi János ur Zala-Egerszegen.

△ Ismét egy lépés városunk szépítése érdekében. — A hegy- és völgyalakban megszszehuzódó pesti utca, lakosainak nagy öröme járát kap, mert ez ideig, esős idők alkalmával, majdnem usznia kellett a sárban. — Igen örvendeztet bennünket, hogy városunk ügyében az eddig elhanyagolt szépítés, életre ébred; miért nem szűnik meg „halá Isten“ kiáltásunk. — De hát a város közepén levő árkokban ama fél öl magas, ujnyi vastag porral fedett pálmafák, mikor vesznek bucsut tőlünk? Még mi is tudnánk kívánni rendet városunkban, főleg a tisztaságban s a heti vásárok alkalmával a sok szekér rendezésében. — A kaposi újdondász alább fölöröli: mi kell Kaposban; a nagy-kanizsai még hozzá teszi: „Szólok fiamuramnak menyemasszony is értse meg.“

△ A helybeli evang. iskola szeptember 1-sőtől ismét hallgatókat fogad be Kápi Rezső tanító előadására; a helybeli jól felszerelt és tágas hirre kapott izraelita iskola pedig e hó utólján gyermekeit szünlidőkre bocsátja haza, melyről néhány szót a jövő számra magunknak fonnartunk.

△ A derék legrádi magyar urak méltán megérdemlik dicséretüket lapunkban; mert bár körülbelül csak 9 vagynak: mindazáltal 12 magyar lapot járatnak. Ily irodalombarátok a haza öröme éljenek sokáig!

△ Az ébődvelek is helyesen cselekednének, ha kegyenceiket honn felejtének: bizonynyal nem történnék, sem isteni tisztelet, sem gyűlés és szini előadás alkalmával a sok zavar és botrány.

△ Augusztus utolsó napjának, midőn az ajtatos nép az ujlaki bucsura gyülekezett össze, a régi durva szokás egyik borzasztó jelenetét volt szerencséje ugyánót látni. A környék falusi népe rég várta a nap sűrűsét, hogy egy óvig táplált borsuját töltse ki embérségén. A délelőti isteni szolgálat elmúltával összejöven egy vendéglőben, az ütlegek tréfás komoly osztogatásával elkezdődött a veszekedés, mely a legdühösebben folytattott. „Üsd a komáromiakat“ (kis-komáromiak) riválgással ezekre rontottak egyikazonnal kia zsebkés által keresztülszúrva, halva rogyott le, egy másiknak feje teteje vágatott le, hogy agyve-

leje láttatá magát s hir szerint egy mestornak szemoszuratott ki. De a mellékütesek számát és hatását ki irhatná le? Az egy tudatik, hogy sok kendő turbánalakot nyert más napon és nem egy ember tört haza sebesülten. — E gaz tény pedig minden évben gyakoroltatik; a megbántott boszuvágyólag mondja: „Várj, az ujlaki bucsun!“ A ki pedig sérülve távozik a hely színéről: szegyen bélyeget kap sok időkre. — Mikor tűnik már el végképen a középkorbéli vadság játéka? illő, hogy az előljárság komoly lépéseket tegyen ily undok tények megakadályozására.

△ Deli Bódi, a ki Pásty hogypáztort megülte, megjutalmaztatott.

* Mit kívánnak Kaposvárott?

a) Tűzoltási rendszabályok hozassanak (már vannak), hogy az égő házhoz ne akkor érjenek a lajt és fecskendők, mikor már a tető is leszakadt, vagy a harmadik ház ég.

b) A lajtok tele álljanak vízzel; a fecskendők jó karban, s viz legyen bennük, nem szíjács és egérfészek, mint most pár éve történt egy tűzveszélynél.

c) Jutalmaztassék az, ki a vész helyén először jelenik meg.

d) A bakterok ne csak 10 órát kiáltssanak, hanem az éj többi óráiban is ébren legyenek torok- és éber figyelemmel.

e) A fűtoza legalább separtessék, ha már nem öntözhetjük; mert egy-erinolinos dámának sokszor egész aggodalom rajta keresztülhatolni.

f) Gyujtsuk meg éjjel a lámpákat; a kor minél jobban terjeszti fényét, sugarát, — mi annál nagyobb sötétben legyünk? vagy a holdra bizzuk, hadd világítson ez a földiekkel játszó égtünemény!

g) Hogy a vásárlott ölfá most se legyen rövidebbre szabva, mint az előtt.

h) A toronyóra hozassék helyre; hogy ha már mutatót lát az ember, lásson legalább számokat is!

i) Hetivásárokon ne csak helypénzt szedjen az illető, hanem az összetolult, egymásba akadt kocikat is rendezze el; mert nagyon bajos, midőn p. u. egy két mázsás gabnavágárló a kocsik közé szorul, se ki, se be; s a zsákok tetején kell neki járnia a „félelmos figurákat.“

k) Ne legyen több vadász, mint vad; nehéz állapot, midőn egy fűrjre sokszor ketten dupláznak.

l) Legyen fürdőháza; de előbb kérni kell az istent, hogy adjon hozzá vizet; a mostani fürdőház csak akkor elégitenő ki a közönség igényeit ha előbbi tulajdonosának gépész, szépész, művész, törvényész, színész, erdész, vorebész és tudja az ég, még miféle — ész — tehetsége újabb áldozatokat hozna, s ha már a Drávát nem is (mint akarta) legalább a Tapoleza vizét Pápárról levezetné a csapokhoz.

m) A csatornák feletti deszkákat igazítsák, szegezzeék be; nem a legjobban esik az embernek, midőn este egész merengéssel sétál, s a deszka vége felbillenvén mint a hinta, „pá“ vagy „servus humillimus“ köszöntés helyett beüti az — orrát.

n) Egy font hus ne 24 lat legyen; vagy a fontnak is holdtermészete van, minden hóban elfogy?

o) Ha az építőmester házat épít, ne számítson a pénzhez még pár emberéletet is (vide izraelita templom, Folly-féle ház), hiszen a fecske is biztosabban épít.

Van még elég kívánni valója Kaposvárnak, — majd lassan-lassan elcsoroljuk.

* Veszprémi püspök, Ránolder János ő exreja, hat ezer forint o. értékot ajándékozott államkötelezvényekben a kaposvári iskola alapítójának nevelésére. A nevelés szent ügyeért áldozatot hozó főpapra áldás az istentől, s hálaköszönet a nagy t. n. acsre törő ifju nemzedék nevében.

* Megintgyász hír; Sz.-Pálon egy polgár felkötötte magát. A kit az élet nem birt meg, egy kis ág — eltartotta...

* Somogyban nagyon sok a fogoly (értjük a kukoriczákban); s bár nagy élvezettel történnek a vadászatok, még is minden foglyot oda-ádnak egyért — (Patkó).

* Kőröshegy is leégett; számos ház, s erők, a ref. templom stb. lettek a tűzvész áldozatává; voltak o biztosítások, — oddig nincs tudomásunk róla.

* Elvonulva, magányban is mily szépen lehet gyakorolni a hazafiai köteleességeket és erényeket, — példa erre gróf Somssich József, ki Ujlakon lófuttatást rendezett a polgárok számára, s a győztesek vaseket, egyéb jutalmakat nyertek. A polgárok iparkodni fognak jó lovakat nevelni; jól megülni a lovat, s a far-

okékhöz kedvet kapnak, melyeknek népnünkneli meghonosítása, a mezői gazdászati tökéletesítése, s a jólét emelésére roppant befolyással bír. Az ily nemes tettek mindig megtörik gyümölcsüket, s a jövő áldása el nem marad.

* Valami Merksz Károly fényképész ütötte fel sátorát Kaposvárott, ki a dámákkal oly illedelmesen bánik, hogy midőn pár óráig már megvárakoztatta őket, szépen haza küldi — arczképezés nélkül. Ki oda megy is, megbánja; hát még az, ki a camera obscurába belenézett!

* Aug. 31-én este 10 órakor Várdán két juh-akol égott le, több száz juhval.

* Kaproller Imre, kit a köttsci szőlőhegyekben nem rég meglődöztek, — kötél általi halálra íteltetett Karádon; s az ítélet rajta végre is hajtatott.

* Az a hir szárnyalt legközelebb, hogy Szigetvár vidékén egy megborosodott olasz medvét megvovén, ez összetépte gazdáját, s miután azra tört a kukoricza és szőlőhegyekbe, sőt már egy asszonyt is megfojtott. E hir oly komolyan tartotta magát, mikép már hajtóvadászai rendezéséről is gondolkodtak, s az egészből kisült egy nagy — kacsa. A jövő napokban meg már azt beszélik, hogy az ette meg a medvét!...

Nyilt posta.

Körmendra. A németujvári vár történeti leírását várjuk. Litérre. Hol maradtál? „Somssich Pálhoz.“ Hallott az már szebb énekeket is. „Korunk hívatása.“ Nagyon hosszú, eltarthatának volna olvasóinkat legalább félórig, s ez nem a legnagyobb mulatság lenne. Adjon ön rövidebbet. Nyitlennek. Ugy nem lehetett, — megengedjen ön a rövidítésért? „A Lugos“ oly termelt, oly jó árnyat ad ily meleg napokban, hogy szinte kedvünk volna alája ülni; adni fogjuk; ön nem kontrá hooibrennek? majd késő lesz, ha elfogják a — pagátot! Dolmányosnak. Az is baj, ha ki van nyomva; az is baj, ha el van égye? legjobb lesz, ha elénekli kegyed a szőlőtárból; hegedünkét sürgesztették fűzfákra. „Provincián szép az élet“ — Igaza van önnek, de ily meleg napokban még se „disznótorozunk.“ Minden évszakknak meg van a maga öröme. L-y-nek, Kanizsán. Bocsánat, hogy előbb nem adhattuk, el voltunk foglalva, s a fordítást csak most kaptuk. P-nak, Zágrábla. Megörültünk a részvétnek; minden esetre várt vendég lesz kegyed; majd mi is nyujtunk egy kis meglepetést. „Tíz van!“ Addig nem hisszük, míg az a bizonyos félre nem veri a harangokat. Felelet, „Többeknek.“ A műkedvelői előadások — ha a remény nem csal — szept. 20-ka körül megkezdőlnék. N. J.-nak, Inkn. Megjelenik. N. J.-nak, N. Vidon. Magánlevelet írunk. G-nak, Cs-on. Azt írja ön, van-e a szép nők ellen biztosítás? Reclpo következő néplájból: „Ne nézz rám, ne nézz rám.“ R. Komáromba. Megkészt, újabbat kérünk. „-nak, Kaposvárott. Nagyszál levele meglopett; tudunkra mindenki fel volt kőrvé áldozni a nemes ügynek; egyébiránt nagyszál mindig „kedves jelenés“ lesz. Anna! a „falusi jó öreg ur“-nak. Már megbomlunk a csatlédekekkel, ezektől ezikkezen ön. — Megteszszük, de nehéz itt találni napjaink ez egyik legnagyobb sebére.

Felelős szerkesztő: FODOR PÁL.

Az 1858-ik évi „Vasárnapi újság“-ból egy teljes számú példány kerestetik. Az eladni szándékozó jelentse magát e lap kiadóhivatalában Kanizsán, vagy pedig tek. Egyházassbtükki Dervarits Kálmán urnól Lendván.

Nagy-Kanizsai eleség-piaczi árák:
Szeptember 10-én 1862.

	Nagy-Kanizsa			Nagy-Kanizsa	
	ft.	kr.		ft.	kr.
Királyliszt mássa	13	—	Burgonya . mérő	1	20
Zsombyliszt „	11	—	Répa	—	—
Kenyérliszt „	—	—	Alma	—	—
Kukoriczaliszt „	—	—	Dió	—	—
Marhahus . font	21	—	Sallva	—	—
Borjúhus	24	—	Köles	10	—
Disznóhus	26	—	Tőj	6	—
Disznózsír	50	—	Lud hizott . darab	2	50
Trésvaj	46	—	Lud sovány	1	50
Ludzsír	1	—	Kácsa	—	40
Szalonna . . . font	49	—	Palyka	1	—
Háj	—	—	Tyuk	—	50
Dara-kása	13	—	Cairko	—	30
Aszalt szálva	—	—	Tojás	—	2
Só	12	—	Boroczot	—	14
Vaj	60	—	Gyümölcsesezet „	—	10
Hal	18	—	Sőr	—	14
Sajt közönséges „	36	—	Pálinka szilva „	—	—
			Pálinka törköly „	—	—

Gazdasági tudósítások.

Nagy-Kanizsa, szept. 5. A mult héten gabona-üzletünk tetemesen csökkent, ámbár búzából elég szállított piacunkra, mégis kukoricát kivéve, mely még folyton emelkedben van, mindennek ára szállt. E hó 10. tartott hetivásárunk alkalmával körülbelül 2000 gabonás kocsi volt piacunkon; helybeli kereskedőink a gabonáruk csökkenését, az idegen vevők hiányának és a pénzzűkének tulajdonítják.

Kaposvár, szept. 6. Az e hó 4-iki orgos vásár egy volt a legnéptelebbek közül; elég kalmár, kevés vevő; a szarvasmarha és ló is gyéren képviselve; hihetőleg a pénztelenség s a szérűköni nagy elfoglaltság az oka. Czimeres szarvasmarhának párja — 280—300 forintig. Szép ló alig néhány pár; — vak, sánta, kehes, rokkant azonban özönnel. A zöldség- és gyümölcs piac rakva; káposzta feje 10—15 kr. Egy szép görögdinnye fél forint; a szilvát majd ingyért adták. Estve egy óráig tartó zápor, melyet — miután már úgy is megkészt a jóra — nem nagy örömmel fogadtak a bajoros szőlővel bíró gazdák; de alaptalan volt

a félelem, mert másnap meg már oly tikkasztó meleg lett, hogy még a hideglelősek is gőzfürdőben voltak. Az eleségár — bár keveset — de ismét szállt; általában a másnapi hetivásár oly ingadozó hitellel, oly élénktelenséggel birt, hogy bizonyos, megállapodott árról nem is irhatok; kiki úgy adta, a mint vevője akadt. (m. p.)

Mohács. Buza 3 frt. 60—70 kr., rozs 2 frt. 60 kr., árpa 1 frt. 70 kr., kukorica 2 frt. 60 kr., zab 1 frt. 60 kr.

Szeged. Buza 4 frt. 25 kr., rozs 2 frt. 70 kr., árpa 2 frt. 40 kr., kukorica 3 frt. 70 kr.,

Szigetvár. Buza: 4 ft 50 kr. Rozs: 2 ft 60 kr. Zab: 1 ft 75 kr.

Pécs. Buza 3 frt. 80 kr., rozs 2 frt. 85 kr., árpa 2 frt., zab 1 frt. 60 kr., kukorica 3 frt. 20 kr.

Veszprém. Buza 4 frt., rozs 2 frt. 80—90 kr., zab 1 frt. 70 kr., kukorica 3 frt.

Győr, Folyó hó 6-án tartott hetivásárunk alkalmával, a piacunkra szállított nagy mennyiségű gabonát tekintve, szinte egyike volt a legnagyobbaknak, s a multkorinak nem sokat engedett; azonban

daczára annak, hogy az árak általában 10—20 krral alább szállottak, oly kevés vevő jelentkezett, hogy 10 óra után a gabonának két harmada még a piacon volt, melynek oka az, hogy a kereskedők maguk sem tudnak eladni, s mit eladnak, azt is csak hitelre; — külföldi vásárlók pedig, kik készpénzzel fizetnének, épen nem jelentkeznek. — Az időjárás folytonosan meleg és száraz, pedig a gazdák eszt ohajtának. — A viz apad. — Beszállított: buza 5067 mérő, rozs 1308 mérő, árpa 2315 mérő, zab 1984 mérő, kukorica 98 mérő, burgonya 390 zsákkal. — Az árak következők: egy ausz. mérő tiszta buza 4 frt. 40—60 kr., közönséges 4 frt. 10—30 kr., kétszeres 3 frt. 10—30 kr., rozs 2 frt. 90 kr.—3 frt. 10 kr., árpa 2 frt. 10—30 kr., zab 1 frt. 55—70 kr., kukorica 4 frt.—4 frt. 20 kr., köles 2 frt. 70—90 kr., bab 3 frt. 55—70 kr., széna egymásza 1 frt. 20—35 kr., bor egy akó 6 frt. 50 kr.—8 frt., burgonya zsákja 1 frt.—1 frt. 20 kr. (Gy. K.)

Pest. Sertvéshus fontja 30—32 kr., szalonna mázsája 36—40 frt., disznósir mázsája 40—41 frt. **Bécs.** Marhahús mázsája 28—30 frt.

Bécsi börze szept. 9-én.

Allamadósság.	Adott ár	Tartott ár	Sorsjegyek.	Adott ár	Tartott ár
5% osztrák érték	66 40	66 70	Hitelintézeti 100 frt.	131 50	132 —
5% Metalliques	71 20	71 50	Gőzhajózási 100 "	94 —	94 50
4 1/2 "	63 —	63 50	Eszterházy herc. 40 "	93 50	94 50
5% nemzeti kölcsön	83 10	83 40	Salm " 40 "	37 —	37 50
1839-ki sorsjegyek	136 50	137 50	Pálffy " 40 "	37 75	38 25
1854-ki "	90 50	91 —	Clary " 40 "	34 75	35 25
1860-ki "	91 30	91 60	St. Genois gróf 40 "	35 50	36 —
Földtermentesítések.			Budai 40 "	36 50	37 —
Magyar	72 90	73 40	Windischgrätz h. 20 "	22 —	22 50
Bánsági, horvát, szláv	71 25	71 75	Waldstein gróf 20 "	21 50	22 —
Erdélyi	69 80	70 30	Keglevich " 10 "	15 —	15 25
Elsőbbségi kötvények.			Váltók (devisek)		
5% Lloyd	89 —	91 —	három hónapra.		
5% Dunagőzhajózási	96 —	97 —	Amsterdam (100 holl. frt)	—	—
Bankzáloglevelei 12 hón.	99 50	100 —	Augsburg (100 déln. ")	107 60	108 10
Részvények.			Frankfurt (100 " ")	107 75	108 25
Hitelintézeti	213 50	214 50	Hamburg (100 M. B.)	95 25	95 75
Nemzeti bank	793 —	796 —	London (10 L. St.)	128 —	128 50
Escompte bank	634 —	637 —	Páris (100 frank)	50 60	50 90
Lloyd	226 —	230 —	Pénzmenek.		
Dunagőzhajózás	419 —	422 —	Korona	17 50	17 60
Pesti lánzhíd	400 —	403 —	Császári arany	6 09	6 13
Ejzaki vaspálya	1955 —	1960 —	Napoleon'or	10 19	10 24
Allamvaspálya	242 50	243 50	Örosz imperialok	10 48	10 53
Déli vaspálya	282 25	283 25	Ezüst	126 —	126 50
Nyugati vaspálya	157 —	158 —			
Piszi vasút	146 —	147 —			

Piaczi árjegyzék az 1862-ik szept. hó 10-én tartott hetivásár alkalmával.

Gabona nem vagy természetmény	egy osztrák mérő		Gabona nem vagy természetmény	Ára osztrák értékekben	
	nehézsége font	Ára osztr. ért. frt kr.		frt	kr
Buza	86—84	4 75	Fohér babnak mérője	5	—
"	83—82	4 40	Gubacsnak mázsája	—	—
"	80—79	4 20	Méznek	—	—
Rozs	80—76	2 80	Szénának	2	—
"	78—74	2 70	Gyapjunak	165—	125—
"	70—68	—	Ölfa	8	—
Árpa	72—70	2 80	Uj bornak akója	5—6	—
"	68—66	2 40	Ó bornak	8—10	—
Zab	50—46	1 70			
"	44—42	1 50			
Kukorica	86—84	4 —			
"	82—80	—			
Hajdina	72—70	3 40			
"	68—66	3 20			
Repeze őszi	—	8 —			
" tavaszi	—	7 —			

HIRDETÉSEK.

Halál és vész minden férgeknek!

Bizonyos halál. Csalhatatlan irtószert patkányok, egerek, poloskák és svábbogarak kiirtására,

mely szert alulirt bátorodik a t. ez. közönség figyelmébe ajánlani. Alulirt az általa feltalált irtószereinek sikere felül képes, úgy magánosok, mint államhatóságok által kiadott bizonyítványokkal magát igazolni, minélfogva számos megrendeléseket remél.

Ezen szer 10 évig is eláll és mégis sikeresen használható.

Kapható **Nagy-Kanizsán** egyedül csak **Fesselhofer Józsefnél.** Ára egy bádogszelencének, mely **Riess Guttman** névpeccéttel van ellátva, magyar és német használati utasítással együtt **1 frt 10 kr. o. é.**

30 [24—5] **RIESS GUTTMANN,** vegyész és szabadalom-tulajdonos.

Haszonbéri árverés.

A kis-komáromi urodalom részéről közhírré tétetik, miszerint Kis-Komárom mezővárosában a bor-mérési jog, folyó évi október 20-án reggeli 9 órakor, Kis-Komáromban az urodalmi irodában 1863-ik évi april hó 24-től számított három évre a legtöbbet ígérőnek haszonbérbe fog adadni — a feltételek az irodába megtekinthetők.

Kelt Kis-Komáromban 1862. aug. 27-én.

SEMETKE LAJOS,
urodalmi kasznár.

37 (3—2)

Mellékletül e számhoz a kiadó tulajdonos kölcsönkönyvtárának (melyet minden t. előfizető fél áron használhat) feltételei adatnak. A 2000 kötetből álló kölcsönkönyvtárnak általános névsora e laptulajdonos könyvkereskedésében 25 ujkrért kapható, mely áron posta útján is megrendelhető.

Zala-Somogyi Közlöny.

Ismeretterjesztő lap

szépirodalom, kereskedelem, ipar, gazdaság, tudomány és művészet köréből.

Megjelen a lap legalább egy iven július hó 1-től kezdve minden hó 1-én, 10-én és 20-án. — Előfizetési ár postáni szétküldéssel és helyben házhoz hordva egész évre 5 frt., félévre 3 frt. — Minden egész éves előfizető a lap tulajdonos kölesön könyvtárát az eddig fentálló feltételek mellett fél áron használhatja. — Nyílt tér egy Petit sorért 10 kr. — Hirdetések négy hasábos Petit sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr. és minden további beiktatásért 5 kr. s bélyegdíjért 30 kr. fizetendő. — A beiktatás díj s a lap kezelését illető minden tárgy a kiadó hivatalhoz Nagy-Kanizsára; a lap szellemi tartalmát illető közlemények pedig, úgy minden levelek bérmentve a szerkesztőséghez küldendők Kaposvárra.

Hitelintézet és telekkönyv.

III.

Törvényhozásunkban alig talál a kutató jogtudós nagyobb horderejű intézményeket mint melyek különösen Mátyás király, a nagy 1486-iki „Decretum majus“-ában foglalják; határozott tanúságot tesznek ezek már arról, mennyire változott nyugot befolyása alatt jogéletünk; s ha innét a törvényhozás századokon át haladó műveleteit átfutjuk, csak azt tapasztaljuk mindig, hogy európai nemzetletünk fejlődése a cultura érintkezései által, oly állapotokat hozott létre, melyek kölcsönöztek, de szokásos törvényeinkkel amalgamisált irott törvényeknek lőnek okozatai. Mindenütt a nyugot-európai polgárosodáshoz közeledést, simulást találjuk, s volt idő midőn nagy királyunk fegyverei nyomán, a renaissance virágai termettek.

Hasonló tökélyesülés utáni törekvések közt született az 1715:24. t. cz. által a „Commissio systematica“, melynek hivatása volt a magyar jogrendszer újulakítása.

Ezt követte az 1723-ki országgyűlés, mely ismét az 1715. országgyűlés által kinövezett fennemlített bizottmány munkálatait átvizsgálván, miután azokat elégteleneknek találta, erre újabb bizottmányt nevezett ki, s a többek között 2-ik t. cikkében a pragmatica sanctiót törvénynyé fogadta, a hitbizományokat rendezte; a hit-

lenségi eseteket megszorította; s a betáblázásokat elrendelte, melyek által a esüdesetekbeni elsőség elnyeretett.

Ime a fejleményekben mindenütt nyomát találjuk az új jogélet szükségének, melyek, hogy szorosán tárgyamra térjek, a telekkönyvek életbeléptét előrekészíteni látszanak; míg végre az 1840-ik XXI. t. cz. ezt határozottan formulázta.

Igaz ugyan, hogy az 1840-ik XXI. t. cz. 14. §. eltérve a nemesiekre vonatkozó s a megelőző szakokban meghatározott elvektől, a szab. kir. városoknál a betáblázási könyveknek a telekkönyvekhez csatlósát, s ezekkel együttes vezetést elrendelte.

Ily körülmények közt készültek hazánk nevesebb városaiban a telekkönyvek, s vezetettek azok nem csak a követelések betáblázásai alkalmából, hanem a bekövetkező birtokváltozások alapján, a tulajdonjogok biztosításának szempontjából is.

Nem csalódom tehát midőn állítom, hogy a telekkönyvi intézet élete hazánk törvényeiben gyökerezik; nem idegen növény, hanem áttitett, s mint milyen az a fennidézett törvények értelmében, honosított; ámbár újabb fejlődésünkben — ismét a nyugot befolyása alatt — ezen intézet határozottabb alakot nyert, mely igaz ugyan, hogy nemzeti életünket nem érző törvények által korozottatik, de még is a 1861-

ki országgyűlés által elfogadott országbirói értekezlet életbeléptével, honi törvényeinkben a kellő hézagot ideiglenesen betölti.

Azt vehetik talán még okoskodásaim ellen, hogy ha törvényhozásunk emez intézet hasznos voltát belátta, igyekezett volna azt már elébb is meghonosítani, s ebbeli törvényeinek határozottabb alakot adni.

Feledni látszanak ezek ama bilincseket, melyek hazai jogéletünkön az ősiségi, de különösen az urbéri viszonyok folytán, a kereskedelem s földmívelés érezhető hátrányára, csörtögtök.

Hogy szorosán a részletekbe hattak, csak az urbéri viszonyokat szelöztetem.

Tulajdonosa volt-e a jobbágy birtokának? Bizonyára nem, csak is haszonélvezőt ismertek benne törvényeink, ki ha kötelmeinek eleget nem tett, a föld ura által gazdaságától elmozdítottatott.

Nem levén tulajdon, nem nyitathatott meg a telekkönyv sem, melynek épen egyik főcélja, a különböző dologbani jogok közt a tulajdon biztosítása is, nem egyedül annak birtokosát, hanem egy harmadikat is p. o. a vevőt vagy hitelezőt tekintve.

Az 1848-ki IX. XV. t. cikkelyek által eldöntetvén az urbériség sánca — mint a feudális kor ódon maradványa, — el az ősiség, tér nyitattott az ekként bilincseiktől szabadult joga-

TÁRCZA.

Emlékezet.

Vezess, ne hagyj el hű emlékezet,
Mult és jelen fog általad kezét.

To hordozod meg ott az életet
Hol a halál lebeg sírok felett.

S hol millióknak üdve porba hullt
Ott fényes arczod oly sötét — borult!

Ki népek átka volt: felbolygatod,
Nem nyughatik te töled ily halott.

Előidézéd átkos szellemét
Mely — mint az élet, a mit élt — sötét.

Es rámutatva, menydörög szavad:
„Rosznak nyugalmat a sírj sem ad.

Fölötte népek átka menydörög
S a népek átka sulytoló, örök!

Örök pokolban ég az oly kebel
Ki millióknak üdvét dulta fel.

S ott, hol porára ráborul a sír:
Elkárhozott lélkének üdve sír:

Kik földi fényre vágytok: emberek
Nézzétek ezt a lolkot, mint remeg!

Az Isten arca egykor rajta volt —
Nem szennyezé még akkor semmi folt.

S mert földi fényre vágyva vótkezett:
Az Isten arca eltűnt, elveszett.

Holt fénye meg van, ah de nem hevit,
Nincs kéz, a mely bekösse sebjét.

A földi fény, a győzelemjelek
Itt elborulva, törten fokszenek.

Sötét alakkal büne néz felé —
Ezt össze még a sír sem törheté.

Nem lát e főreg elmulást, halált...
Rabjára sírban is átkot kiált.

Emlékezet! ne hagyj e sír felett —
Hisz itt a lélok ugy fázik, remeg.

Ne hagyj szívünket itten vérzeni,
Hol fáj az, a mi bennünk emberi.

A szenvedő — habár emberjogot
Tiport: szívünk még is fájón dobog.

Mert ember ő is — s büne bármi nagy:
Fáj a hatás, mit e kép hátra hagy.

PAP GÁBOR.

A bucsúról.

(Humoristicus elmélkedés.)

Jelentékeny fogalmakat fejez ki nyelvünkben e szó: „bucsu.“

Néha örömkönyök hullanak, vig mosolyok játszadoznak ezért, majd ismét a fájdalom

zokogása, a szív keserve születnek vele iker-testvérekül. Hasonlit e szó azon felleghoz, melynek külső alakja egy, de belső elemi értelmek kettő, vagy is: a mely, míg egyfelől áldás harmatával hull a tikkadt mezőre, addig másfelől a benne rejlő istoni szikrák pusztító mennyköveket szórnak.

Már diós őseink alatt jellemző dolgokat kötöttek a bucsu fogalmához. Így „Bucsu“ vagy „Bucsú“ híres vezér azért hivatott e néven, mert fegyverének döntő hatalma által sok ember bucsuzott el az árnyékvilágtól, s már a „hét vezér“ azon sérleget, melyből hősi karjaiból bocsátott önvérét itta, bucsupohárnak nevezte; nem azért, mintha annak kitritése után bucsut vettek volna egymástól, hanem mert ezen szent véráldomásnak egyetlen, s légszentebb ohajtása csak az vala: hogy valamint ők a pohárral elbucsuztak karjaik drága véresöppjeitől; épen ugy bucsuzék el tőlök, s a magyar nemzet szívéből romlott vérével az armány, visszavonás és egyetnemértés ördöge.

Hasonló érdekű képzetnek volt gyökszava volt őseinknél a „bucsu“, midőn kedves halottaikért Hadurnak áldozva, istenes énekeket zengének; s azt bucsuztatónak nevezve, a halottat elbucsuztatták. Ezen bucsuztatás később a kereszt felvétele után is fennmaradván, maig is bucsuztatják a halottakat, s megésik, hogy gazdag örökösök nem ritkán örömlükben a bucsuztatón felül még bu-

kat mint korlátlanokat, teljeseket, az igaz, a való tulajdonjog fogalmának megfelelőket telekkönyvezni, az az oly nyilvánkönyveket alakítani, melyekben a dologbani jogok bejegyzése által egyedül szereztethetik a tulajdon.

Tárgyamról fogok maradni, ha ama hiányt mely az 1840-ik XXI. t. cikkben észlelhető, taglalni fogom.

Ezen s az előbbi törvények értelmében fogantatott betáblázások által elsőszéget nyertek a biztosítottak eső esetében, s a betáblázás általában, az az egyetemlegesen terhelte p. o. egy megyének több helységeiben fekvő, terjedelmes, de nem specialisált összes birtokokat.

Igy nem lévén bármi osekély tőke biztosításának esetében kijelölve a dolog, melyre a betáblázott követelés biztosítása kötöttet, nem lévén magának a dolognak az ingatlan birtoknak tárgyilagosa kimutatása, — tabelláris feljegyzése, az az a mostani telekkönyvek birtokállási lapja — az általános betáblázások által, míg egy részről az adós hitele csorbult, más részről ismét tér nyílt a személyes hitelre, melyet kisebb gazdáink épen nem, vagy csak az uzsora hizodalmassága alatt élvezhettek.

Fenálló telekkönyveink mig elvekben elütnek, épen a személyes hitelt teszik tönkre, egyedül az ingatlanoknak emelvén becsőt, s a részleges betáblázások a specialisált hypothecárai bekelezések által szabadon tartván a hitel odábbi élvezetére a még le nem kötött, s így nem terhelt javakat.

Ebben fekszik a különbség előbbi s újabb betáblázásaink közt, de különösen ama körülményben is hogy az újabb telekkönyveinkben történt betáblázások nemcsak elsőbbséget, hanem zálogjogot, s így dologbani jogot biztosítanak, nem ugyan a dolog állásához vagy hasznaihoz, hanem a netán bukott ingatlanainak árából befolyt összeghez.

Itt egy új forduló pontja jogfejlődésünknek, mely első pillanatra szemébe ötlük a gyakorlott jogásznak, t. i. ama viszony, mely hazánkban annyira ismeretes s bonyodalmas zálogrendszerünkkel eltérve, mig azt megsemmisíti, egyszersmind ennek újabb fogalmát teremti.

(Folyt. köv.) RÉNYI.

Közlés az erdőszet érdekében.

Századok története azon meggyőződést erősítette a jelenre, hogy az erdők fontossága kétségbe vonhatlan; hogy a növényország óriásai, roppant alakjoknak megfelelőleg nagyszertű befolyást gyakorolnak az egész nemzet jólétére.

Ezen fontosság mindenütt nyilatkozik a természet nagy háztartásában, az egyes állati életben s az emberi működés minden irányában. Ezek szerint az erdők fontossága műtani, kereskedelmi, gazdasági és természettani szempontból fogható föl. Pullain-Grandprey szavai oly erőteljesen fejezik ki az erdők természettani fontosságát, hogy méltónak találom azokat följegyezni: „ti a jövő ivadéknak“ ugymond „egy nemzeti vagyont adtok át, melynek fontartásával a levegő jósága, a föld termékenysége, a tűz hatása és a víz léte a legszorosabban van összekötve.

A mint egy részről, ugy minden tehetségéből oda kívánok törekedni, hogy Somogyban az erdők nagyszertű contignitását a jövőben megismertessem; közvetve azok ápolását és észszertű kezelését helyenkint előterjeszsem; azért e tekintetben több helyen megfordulván e nyáron át Somogyban, láttam az urodalom nagyságához képest a gondos és czélszerű erdőkezelést, a jókeverékű s tiszta talaja földben ápolta fa-iskolákat, melyek közül említésre méltó mgs gróf Széchenyi Dénes visontai és ns. Kuhn faiszi faiskoláik, mely elsőbbi erdőgondárságban mivelés folytán a tölgyfa magoncok quercus robur, első évben 0.33 méter, második évben 0.66 méter magasra nőnek. Itt találtak a szálas erdőkben rendes beosztás után a mint a palántáknak a vágásokbani növések, és az évi faeladás — mely még csak ezután rentirozza magát — engedi, bizonyos mennyiségű előkimélesek jelöltetnek ki; de nem azon czéllal, hogy ez által a palánták növeltesse, mert természetes, hogy nálunk az őserdőknek, sem törzs, sem gyök kihajtási életerő tehetségök nincs, hanem épen azon czéllal, hogy ez által a törvényesen rendezett erdőkezelés, a vágásokra szükséges előkészületek, és a vadtenyésztés minél nagyobb mérvben emeltessék. Találtaknak

ezen a megnevezett erdőkben buja legelő, melyek évenként több száz szarvasparhának és még több julnak bő táplálékot adnak.

Vannak azonban megyénkben urodalmi erdők, hol a rendes erdei gazdasággal és az újra növesztéssel mit sem gondolnak, nagyobb részt ugy el vannak pusztitva, hogy a szükséges épületfát részökre jövőben csak a rendezett erdők biztosítják.

Mig az oszt. államban Magyarhon iránt azon apathia s szerencsétlen közöny volt észlelhető, hogy nem sokat törődtek kereskedelmi közegeinkkel: addig nagy terjedelmű erdeinknek igen kevés becse volt. De midőn a halhatatlan nagy Széchenyi eszméje érvényre vergődött, s lassankint a vasutak édes Magyarhazánk téreit is behálózzák, azóta nagy mérvben emelkedik az erdők anyagi értéke is.

S egyrészt innen magyarázható, hogy az erdési törvények most már szabályozzák az erdők manipulációját, mondám: egyrészt, mert mi a pusztításokat illeti, ennek sokkal nagyobb horderejű indokai vannak az erdési törvényekben. Nálunk Somogyban a faemésztők minde-nike a legszegényebb kunyhótól kezdve busá-san élvezte az erdőt ez ideig; tehát az urodalmak miért ne követelhetnék a közjó érdekében a földmivestől, hogy a tűzelőszerek használatában lehetőleg szorítsa meg magát; hisz az a vágáson és fuvarozáson kívül semmijébe sem kerül, az erdőben dúsgazdag somogyi polgár igen válogató is szokott lenni; ő kevesebb értékű, vagy fekvő fával be sem éri, vagy csak kényszerítve fogadja el, és így Somogyban sok helyen ezer meg ezer ölfa rothad el, melynek más megyékben, hol a szegény mint gazdag készpénzül veszi egész évi tűzelő fáját, örömet szép árát adná. Tehát ha gazdasági szempontból indulunk ki, Somogyban sem lesz fölösleges követelni, hol még az urbéri fáczás áll, hogy a jogosítottak faszükségletüket illetőleg jövőben takarékosan megszorítsák. Hol pedig a tagosítás csak ezután történik, tanácsos volna a károsítások mellözése tekintetéből oda törekedni, hogy az urasági erdők a helységektől távolabb maradjanak, s azok tözsomszédságába a községi erdők jussanak, s hogy a községi

osufiát is örömet adnának jókor távozó drága halottjoknak.

A kereszties hadakkal honunkba szivárgott bucsujárás, majd utóbb a római pápák rendeletéből hirdetett teljes bucsuk megalapíták végre nálunk a templomi bucsukat is, s lassankint minden fűrában vagy szentegyház mellett egyik vagy másik szentnek a nevenapján bucsukat jártak, s maig is járnak. Ezen járásnál azonban mostanság minden inkább járja, csak a bucsu nem; különösen járja a sok lelkes és lelketlen bucsufia: kivált ebéd után midőn már járják a csárdást. Ekkor sok derék bucsufiu szeretne teljes bucsut nyerni valamelyik bucsuzó napsugár szemű hölgy szerelmének oltáránál. Hanem előbb mintsem ezen oltárnál áldozhatnék, rendesen ő lesz az áldozat; vetvén szerelmi bújában óriási tekinteteket a kanesó fenekére, s jutván ez által utóvégre olyan, még az élettől is elbucsuzó állapotba, melyben az ember azt sem tudja, vajjon ő e a fiu? vagy ő e a leány? Én részéről nem is tudom miért mondják a bucsu ajándékát bucsufiának? nézetem szerint bucsuleányának kellene azt nevezni, s akkor én is örömet kapnék rajta, s velem együtt sokan mások is, de persze a fiú mindig az elsőszé, s midőn a bucsu ajándékát fiúnak keresztelték, gondolom kálküláltak arra is, hogy inkább a lányka adjon a fiúnak, mintsem a fiu a leánynak — fiut, azaz: bucsufiát, — ez azonban teljesebe nem ment,

mert most már mindenik ad egymásnak — néha, kivált ha bucsura válnak egymástól — még csókot is...

De leginkább járja napjainkban bucsuk alatt a keringés. Meg ne ijedjenek olvasóim! én nem olyan keringést értek mint a milyen az istenben boldogult keringő volt. Ez most már — hála az égnek, s nemzetem józan izlésének — a magyar falak közül mint disztelen pókháló, — mely lelkes hölgyeinknek hálót hiába vetett — kijusztult, s szülőföldjére a doktorok s váczerok összallamába menekült, — hanem értem az említett keringés alatt azon pohárkeringést, mely bucsukon déltől estig, s ismét estétől reggelig kézzel kézre adva kering, s addig meg sem áll, mig végre a fejekben is bizonyos keringés be nem áll, ez azonban — már tessék megengedni — de rosszabb s izetlenebb keringés még a német keringőnél is.*)

A pohárkeringés után bucsukor a bucsupohár járja, s ekkor már ősi szokásként a telt kupákba a pusztaszeri véreseprek gyanánt egy-egy árva könycesep is hulldogál; mert hisz ekkor már misének, vásárnak, ebédnek, pagátultimónak, táncznak és mindennemű comforszertű mulatságnak, s hatalmas izzadásnak vége szakadván, az élet ennyi változatos gyönyörö-

tól válni kell, s van-e nehezebb, nyomasztóbb érzése a kebelnek a válás gondolatánál, midőn — habár rövid időre is — szeretteinket elhagyva, távozunk? Mintha a válásban létünk kurtságát, életünk mulandóságát látva, azon örök s hosszú ut — mely minden halandóra vár — lebegne szemeink előtt. Fájó szível fogunk a bucsuzáshoz, s ezen fájó pillanat legszebb értelme a „bucsunak.“ Sok bucsuslovag leginkább akkor részesül ezen világtájdalomban, midőn a csárdások viharos „hogyanvoltjának“ ultimátumát is eljárva teljes már a bucsuval, vagyis teli van már szíve, lelke — szerelemmel; de ekkor már csárdás helyett a bolondját járja, mig végre a koosi eléjár, — s még szerencse, ha a bucsujárásból ugy térhet haza, hogy udvarára józan fővel bejárhat, s hogy esztét, szívet, pénzt bucsufiaképpen mind el nem hagyva, végképpen meg nem járta! mint a hogy én megjárta az egyszeri bucsujárás alatt. Ezen póru járást eszmejárás folytán — ha megengedik kedves olvasóim rövidesen, más alkalommal és röviden el fogom mondani, most azonban a sok bucsubeszéd után kénytelen vagyok én is önöktől egy időre bucsut venni. *)

Addig is Isten önökkel!

TUBOLY VICTOR.

*) Ugy van! — A mulatság nem árt ugyan meg a magyar embernek, szükséges is, de annyira kár vinni a dorobékolást, hogy a fej járja a keringést, ha már lábnak megtárgalta a német táncot a s oigálatot. Szerk.

*) Do ne sokára.

gek ne legyenek kénytelenek saját fájakat az urasági erdőn keresztül szállítani. *)

Továbbá, hogy az erdők illő kiterjedés s fölöstás mellett jótékony befolyással vannak a vidék nagyobb termékenysége- s egészségére, különösen az éghajlatra és időjárásra. E befolyás növekszik azon tulajdonságoknál fogva, melyekkel az erdők a légmérséklet irányában bírnak, a növényzetre ennél fogva jótékonyan ható viszonyokat idéznek elő, s ezzel a termékenységet gyarapítják; sőt még a gazdasági földeket segélyző keskeny fültetvények is szerfölött jótékonyak a mezőgazdaságra; mert azt oszínostják, a földművelés hálásabb lesz, a rétek jobban diszlenek, a legelők javulnak, mindezt tények bizonyítják; a javult földműveléssel továbbá szorosán összefügg a marhatenyésztés, miután a marha egészségesebb, táplálódóbb legelőn szinte egészségesebb, erősebb, kitartóbb s hasznosabb lesz.

Ne ismerje félre t. olvasóim közül senki e csekély nyilatkozatomat, melylyel a közjó gyarapításához járulni óhajtok, s habár szerény nézetemmel nem nyujtom is mindazt tökéletesen, mi körülményeink között kívánatosb lehet, foglalat magában még is annyit az ipar köréből, mennyi némi vezérfonalul szolgálhat addig is, míg e szakban több barátommal értekezve e téren szerenésés lehetek bővebben nyilatkozni.

N. J. **)

Inko urodalom erdőszé.

Az ember egészsége- s életének védelme anyagi s szellemi szempontból.

Irányt és utat jelelek ki e rovat alatt az ember egészsége- és életének védelmére az élet ezer viszontagsága közepette, mert tudom, hogy az ember boldogságának rendíthetlen talpkövét csak is az egészség teszi, úgy vélekedvén: hol egészség nincs, ott hasztalan minden kincs.

Erős hitem, hogy az, ki az ember egészsége- és életének védelmében fáradozik, az, az emberiség és hona jólétén kívül saját boldogságán is működik, hogy az jó keresztény és derék hazafi.

Igy állván az ügy, méltán azt kívánhatjuk: jöjjen el a védelem országa, hogy elvégre boldogok lehessünk.

Úgy intézem pedig az ügyet, hogy az embernek anyagi és szellemi védelme egészségi és nevelési szempontból tárgyalassék. Mintán pedig a nevelés a szülők gondja, tehát ezek használatára fogok irótollamhoz és nyomom ez ivre. Adandok kalauzt, adok szabályokat, melyek szerint lehet és kell ép, egészséges, becsületes erő- és lélekűs honpolgárokat nevelni a hazának. Annál kitartóbb türelemmel fogom pedig e tárgyat taglalni, minél igazabb az, hogy az emberré képzés csak is a fiatal korban jól megvetett anyagi és szellemi védelem paizsa alatt lehet életre való.

Oda jutánk, hol az elkeseredés átka alatt nyög a test és lélek; hol a sanyaruság és kétségbeesés tépi szét a test és lélek szent kötelékét és annyira, ha a védelem tüzesebben nem forgattatik, mint a jó katona kezében a kard és szurony, akkor sem marad számunkra egyéb az elkorcsosodásnál, a vég elpusztulásnál.

*) Ne legyünk olyan nagyon féltékenyek! Azon szegény embernek, ki néhány pudvás tuskót visz a kocsián, sok teher nyomja ám vállait. Azonban suum cuique — mindenkinek legyen a saját maga tulajdona, — így hát mi is csak óhajtanunk lehet, hogy mindenütt törődjék meg mielőbb az erdőszabályozás s úgy a hol ez még be nem fejeztetett — a nélkül hogy erdőpusztítók volnának, még az erdőszéket érdeklében sem óhajtanók, a volt jobbagyóság törvény által védett közös flórási jogait bármely részben is megsonkítani. Szork.

**) Bivésen látja űnt, még pedig mielőbb a szork.

Féltékeny vagyok, azért szívem mélyéből javaslom, hogy tüzesebben és nagyobb gondal fogjanak a szülők gyermekeik anyagi és szellemi védelméhez egészségi és nevelési szempontból, mint fognak jelenben.

Azt mindenki tudja, hogy az ember testből és lélekből állván, e kettő oly kölcsönös összköttetésben van, mely nélkül az anyagi és szellemi jólét összhangzása nem is képzelhető, és úgy mint az éneki összhangzás, melyből egyes hangokat kiszakítani lehetetlen. Ez annyit tesz, hogy embert nem nevelhetni egyedül anyagilag a nélkül, hogy jó vagy rossz szellemi nevelésben ne részesüljön.

Ennek folytán az ember egészsége- és életének védelmét kell, hogy anyagi és szellemi szempontból tárgyaljuk.

Az ember egészsége- és életének védelme anyagi szempontból.

Az ember rendeltetése céljához csak ép, egészséges testtel juthat, s minthogy csak ép testben lakhatik ép lélek, — kell, hogy a szülők mint ugyanannyi nevelők, teljes figyelemmel legyenek gyermekeik testi nevelésére, mert tudniok kell, miszerint koros testben a legmiveltebb lélek is nyomorult.

Az anyagi védelemben a következő általános elveket kell követni:

1. Mindent a legnagyobb szorgalommal kell mellőzni, mi által a gyermek anyagi életére nézve szenvedő állapotba kerülhetne.

2. Fel kell használni mindent, mi által a test edzett és ügyessé lehet.

3. Taníttassék a gyermek önvédelmi képességre, hogy az ellene fordulható viszontagságokat saját erőtehetségével győzhesse le.

4. Úgy neveltessék a gyermek, hogy rendeltetéséhez képest a munkás élet terhes elviselésére képes, kitartó, türelmes; külmagaviseletében egyszersmindildomos és kedves legyen.

A szülők kötelessége, hogy a gondjaikra nehezült gyermek minden testi sérelmek ellen megóvassék, őt anyagilag képezzék, a munkás életre alkalmassá, erőssé, kitartóvá tegyék, áldomítsák, finomítsák. Hogy pedig erre a szülők képességgel bírjanak, — szükségkép megkivántatik: a gyermek-nevelési és egészségügyi ismeretek elsajátítása. Tudjon gyermekének okos, hasznos, üdvös példát és tanácsot adni mindenben.

Az embernek védelme fogantatása perozétól kezdődik és tart, míg az önvédelmi tehetség ki nem fejlődik. Ebből aztán az következik, hogy az emberi lényt már az anya méhében kell gondosság tárgyává tenni. TERSÁNCZKY.

A spárgatermésről.

A gazdaság és közélet kedvelőinek kedves dolgot tenni gondolok a f. évi Frauendorfi lapok 24. számában e tárgyról megjelent cikknek következő másolata által:

A spárga egyike a legkitünőbb konyha növényeknek, melynek termelése azért nem eléggé ajánlható, miszerint csak magányosan is növelhetvén, már megháza a legmagasabb jóvedelmet, minden kerti és gazdasági termelés ágazatok közül, melyet a föld adni képes; a mellett hogy a spárgagyagkat épen oly sürtlen korai saláta, kelerábi és más ilyes növényekkel beültetheti a számító, és a földet okszerűen használni tudó értelmes kertész, mátha azokban spárga sem lenne, és a nélkül, hogy az e féle ültetés által a spárgatermelésnek legkevesebb hiány okoztatnék.

A spárga majd a legkedvelt eledele, mely valóban egyike a legfinnyobb emész-

tettü és legegészségesebb étkeknek, és a mellett bármely még a legfinomabb asztalnak is egyik fődisze és legkeresettebb falatja.

Lehető meleg és száraz, emelkedett helyiség mindenek előtt szükségeltetik a spárgatermeléshez, és a legsilányabb szélhordta homok; e féle helyiség a legezészerűbb annak gazdag termelésére, csak a trágyával nem szabad fukarkodni.

És ezért Klockmann ur Güstrow mellett e tavasszal egy meredek homok hegyet tapintatos választással nézett ki nagyszerű spárgaültetvényeül. Mivel pedig ott a spárgát nagyon fizetik, Klockmann ur a mellett, hogy jóvedelmező vállalkozásba kapott, ki is fogja mutatni: miként lehessen a legsoványabb és terméketlenebb talajból legbusásb jóvedelmet nyerni?

Nedves talaj egészben alkalmatlan a spárgatermeléshez. Ha más nincs, az akkor fölemelendő, és sok homokkal bőven keverendő. Az ily helyiségnél azonban inkább lógané alkalmazandó, míg száraz és meleg földben a spárgának trágyázására alkalmasabb maradand a marháé.

A szokásos, régi spárgagyag készítési modora, mely szerint az ágyak 3' mélyre kiásattak, azután gané, félig megemésztett anyagokkal, fahulladékokkal s más e nemükkel 1—2' magasságba ismét betöltettek, és erre föld hordatott, melybe azután a spárga ültetett, — Belgiumban már jó idő óta, egy alig 1/4 áru, és sokkal czélszerűbb ültetési modor által háttérba szorítottatott.

A ki még az e féle öreg czopfnek akar bálványozni tovább is megátalkodottan, az ve-gyen kezébe valamely elavult kertészeti könyvet, melyben ezen ódon eljárás rendszer szabályai-val találkozhatik.

A Belga minden igazzal mondja: „Ti németek igazi trágya pazérok vagytok, miért sülyesztetek spárgagyagaitok készítésénél, olyan nagy mennyiségű trágyát oly mélységbe, melyet a spárganövény oldalagos, inkább vizirányosan, mint lefelé tartó gyökerei soha föl nem emészthetnek.”

Az újabb és sokkal czélszerűbb spárgagyag készítésének rendszere e következő:

A kertnek azon helyisége, melybe a spárga jóvendő, 6' széles ágyakra osztandó, minden ágy oldalán 1 1/2—2' széles járda hagyatván. A mely járdák, ha a földdel gazdálkodni akarunk, azonban el is maradhatnak; azután az ágyak őszszel 1 1/2—2' mélyen rigálozandók — tavasszal a föld elegyengetendő, lehető erősen megtrágyázandó, azután a 6' széles ágyak egymás után kiásatnak 1' mélyen, okkor a kiásott ágyak fenekére composzt trágya hordatik, az a földbe kevertetik, mely végre puhára ásatik.

Továbbá 2' távolságba puha földbe hátvonal emelendő az ágyak egész hosszában 3' magasságban. Ezen hátvonalon a spárgagyagok 2' távolságban egymástól helyezendők; úgy hogy a gyökerek mindenfelé elágozhassanak, s ezért a gyökerek gondosan eligazítandók. Ilyes hátvonal minden ágyba kettő jön, azután reájok apró föld terítettik 3—4' magasságba, mely azután úgy elterített, hogy a hátvonalok egészen eltakartassanak. A 3-dik őszszel ismét ganéval kevert föld 1/2' magasságban terítettik az ágyakra.

Igy a spárgaültetvénynek elkészülése után minden spárgagyag 6' széles, és az előbbeni föld területnél 6—9'-kel magassabb leendő, és az ágyakban a spárgavonalok 2' távolságban egymástól főtűnendnek.

A következő őszszel minden évben ezen

ágyak folytonosan 2—3⁴ magasságban apró trágyával behintendők, mely tavasszal boka-pálandó. Ha valamely spárgapalánta kiesett volna, az kiültetendő.

Id. rigiczai KOVÁCS JÓZSEF.
(Végső köv.)

Pesti levelek.

VI.

(Szeptember 13-án.)

(Visszaillesztés a szeptember 8-diki városligeti népnünpre. — A budai magyar színházról.)

(R. F. I.) Megtörtént!

Tudniillik a várva várt nap, azaz a városligeti bucsúnépély megérkezett s el is múlt, valamint elmúlik a világon minden, hittük legyen bár mily mulhatatlannak s állandónak.

Sok volt abból, mit előbbi leveleim egyikében elősoroltam, csupán szép idő nem akart lenni s a vasárnap este kerekedett rendkívüli égháború csaknem azt hiteték el, hogy a népnünpet majd benn a városban, t. i. a kávéházakban, vendéglőkben ülendjük meg, mi nemcsak a közönség örömét, hanem a vendéglősök biztos kilátásba helyezett hasznát is dugába döntötte volna. Azonban az ég kegyes volt, s ha bár hétfőn reggeli 10 óráig borongott is, s a nap csak mint kaczer szemek irányzá tekintetét olykor olykor a felhők mögül a földre, hogy örökös bizonytalanságban és kínos kétségben hagyjon mindenkit, később, mint hölgy, kinek szíve forró szerelmre gyuladt, s pillantását nem fordítja el szíve bálványáról, egész ragyogó pompájában tilt fel, okként biztosítván az érdekes nap sikerét.

Mondhatni, hogy Budapest összes lakossága talpon állt s már délelőtt kezdé meg a vándorlást, de tömegesen csak ebéd után indult kifelé, és a különben is szűk király-utcát úgy ellepte, hogy valóban alig lehetett mozdulni. A tolongás, ezen osztálykülönbség nélküli népvégület valóban érdekes látványt nyújtott.

Mondják, hogy a ligetben 30—40,000 ember gyűlt össze, a mi nem is vonok kétségbe, mert minden zuga megtelt, és így meg van legalább a kezdő alap, melynek segítségével vizet fogunk varázsolni a tóba!

Engem ez alkalommal nem a rendkívüli sokaság, sem Toldy mutatványai, a feketére mázolt fehér szerezsen futása s a számárverseny lepelt meg, hanem azon körülmény, hogy onnyi ezer meg ezer ember közt egy társaságra so bukkantam — pedig sokat jártam, — melyben ugynevezett kitörő (nem kicsapongó) kedvre találtam volna. Ettek, ittak tömördeken, de az egész mulatságon hiányzott a jó kedv, mely a hasonló ünnepélyek érdekességét emel. Nem tudom, az jutott-e az illetők eszébe, hogy az egész multság indoka csak „viz,” és ezért vált kedvük is vízzé, vagy más, komolyabb gondolatok nehezültek a koblekre, de annyi bizonyos, hogy a kedv nagyban hiányzott. Ellenben nem hiányzott a bámulatos rend, mert daczára a számtalan kocsinak, egyetlen elgázolásról, daczára a sok mindenféle embernek, semmi összekocczanásról (érthetőbben vérekedésről) sőt még zsebmetészéről se lehetett hallani, pedig ezek rendes kísérői a hasonló tömeges multságoknak.

Bécsből, Temesvárról — honnan külön vonatok érkeztek — de az ország csaknem minden más vidékéről is sok vendégünk volt; jól mulattak-e, vagy nem, megfelelt-e a rap várakozásuknak? azt nem tudjuk, annyi bizonyos: hogy a hol megfordultak, mint bá- s örömtársainkat mindenütt szívesen üdvözöltük s fogadtuk őket.

Atalánosságban okként véltem legtalálabbban jellemezhetni a szeptember 8-diki népnünpet, részletezéskbe nem bocsátkozom, ezt megtették már a napi lapok újdondászai, kiknek a hiszáradt tó is vizet hajtott malmukra, mert tárgyat szolgáltatott nekik az irásra.

E hó 14.- és 15.-én megint lesznek ünnepélyeink, nem oly zajosak, és fájdalom, nem is oly jövedelmezők, mint a városligeti, de szellemi s nemzetiiségi tekintetben fontosabbak.

Ugyanis a budai népszínház akkor ünneplendi megnyitásának első évfordulati napját.

Hogy e kedves kis ház mily befolyással van a magyarodás terjesztésére Budán, azt csak az nem látja, a ki egyáltalán véve nem akarja látni, — és e szerint szívvel tudunk örüvendeni, hogy az intézet élére

a legnagyobb magyar fia, gróf Széchenyi Ödön lépett. A bizottmány hatásköre ezentúl, a mint mondják, tágasb leendő, s a többi közt a szerződésekre és a játékrind elkészítésére is ki fog terjesztetni. Mi azonban, hogy a budai népszínház rendes kerékvágásba jöjjön, az ügy érdekében okvetlenül s elkerülhetlenül szükségesnek tartjuk még, hogy a bizottmány a pénzkezelést is vállalja el; értvén a pénz alatt az adakozásokat úgy, mint a napi jövedelmet. Ezt Molnárnak saját érdekében, és azon méltánylás tekintetéből is, melylyel eddig nem mindennapi nélkülözésekkel küzdő tagtársai iránt viseltetni köteles, szintén kell ohajtania. A budai színészek nem ugynevezett proportióra, hanem fixumra vannak szerződötve, de ezen fixumot, természetesen, csak igen rendetlenül, sőt így se kapják ki, vagy legalább kapták eddig, azon egyszerű oknál fogva, mert nem volt jövedelem, s a mi volt is, róla az igazgató nem tartozott számolni. Eme titokbantartás, ha nem is idézett még elő a tagok közt komolyabb surlódásokat, de mindenesetre ugynevezett rossz vért csinált. Az igazgató, a ki saját kárára s hasznára vállalkozik, nem köteles számolni a jövedelemlről, de csak azon esetben, ha rendesen képes fizetni tagjait; ellonkezőleg saját érdekében áll a jövedelem legnagyobb nyilvánartása, mert csak így igazolhatja magát hováfordítását illetőleg, mert csak így mérsékelheti a tagtársak netalán túlzott követeléseit. Minél nagyobb kilátás van a jövedelem szaporodására nézve, annál nyilvánosabban kell annak kezeltenie, és ellenőriztenie, nemcsak azért, hogy a színészek lássák, mikép ha a fixumot nem is, de a méltányos osztalékot a jövedelemből megkapják, hanem azért is, mert a budai népszínház — vállalatból netalán eredő tiszta haszon, miként ezt a bizottmány legújabb programja is mondja, nem magánzsebekbe fog folyni, hanem a vidéki színészek nyugdíjintézetének alapítására lesz fordítandó. Adjon tehát a bizottmány Molnárnak mint elsőrendű színésznek s rendezőnek méltányos fizetést, könyv- s ruhatára használatáért pedig bizonyos összeget, de kezelje maga a minden néven nevezendő jövedelmet, fizesse a havidíjakat s egyéb kiadásokat, és tegye meg azt, mit bár a nemzeti színház igazgatósága is megtenne, t. i. juttassa évi számdását a közönség elé. — Igaz, de mi történék Molnár adósságaival, melyeket a budai színészet fenntartására tön?... kérdik némelyek; a bizottmány által törlesztetnének, mely a jövedelmet háromfelé osztaná el: először az imént érintett célra, másodsor a tagok hátralévő fizetéseinek lerovására, harmadsor a folyó kiadások fedezésére. Ily eljárás sokfelé árasztaná szét üdvös hatását; talán nem volt tehát korszerűtlen, hogy megpenditém.

Néhány szó a dalárdákról.

A munkában kifáradt test és lélek nyugalom után vágyakodik, melyet nem téltenség — hanem szórakoztató s gyönyörködtető foglalkozásban keres különösen a lélek. A lovagok korában sem ritkán kerestek a harcziak nyugalmat és szórakozást a művészetben, előszóliták a lautosokat, kik szívemelő dalaikkal újabb küzdelemre lelkesíték a hőst. Előhaladt korunkban háttérbe szorul a kard, de elfoglalta annak helyét a tudomány és ipar, melyekben ha kifáradtál, jólesik lelkednek, ha a jelenleg már a kifejlődés nagyobb fokán álló művészet andalító élvei közt me-renghet. Ez azon rugó, mely felfrissíti a szellemet s újabb buzgalomra ösztönzi. Ily művészetek a költészet és zene, ha e kettő párosul, származik a legmagasztosabb, az ének, a dal. Van az ember keblében oly valami, melyért nem adhatunk eléggé hálát a jó Istennek, s ez a lelkesedés, mely minden vállalat kezdeményezéséhez többé kevesebb szükséges. A művészetek lelkesítnek, s valamint az elemek rettentő, de még is oly szép csatája, a zivatar után a természet új életre kel, épen oly áldásdús következményei vannak az érzelmek felmagasztosulásának az emberi keblében; hogy is ne? hisz a természet gyermekei vagyunk. A költészet szellemi világába emeli a szívet s oközben észrevétlenül hinti abba a szép, jó, az erény magvait. Talán keserűek volnának azok, mint a testi egészséget helyreállító gyógyszer, de az az édes burok mindezt nem gyaníttatja velünk. — Valamint a jól kidolgozott beszédnek csak az ügyes szónok ajka adhatja meg a-kellő hatályt; ugya költészet is csak akkor éri el fensége legfőbb fokát, ha saját nyelvén adjuk elő, mely kétségkívül az ének. A költői lélek dalra fakad, mert közönséges beszédbe nem üntheti

keble érzelmét. Legtökélyesebb hangszer a kifejlett emberi hang, s a többi hangszerek is akkor legbájlóbbak, mikor ezt megközelítik. „Omnis ars est imitatio naturae” de „nulla ars imitari solertiam naturae potest.” Nem is hiszem, hogy bármely hangszer is képes legyen oly híven visszatükrözni a kobol hullámzó érzelmét, mint az emberi hang; mert ez szavakba is önti azokat, míg a hangszer csak mintegy taglejtésekben nyilvánul. Az emberi hang művelését minden korok művészei tanácsolták, sőt sürgették, ez levén azon kincs, melyet a természet nem mindenkinek ajándékozott, míg bármely hangszert meg lehet pénzért szerezni.

Édes hazánkban leginkább szükséges ezt el nem hanyagolni, miután zenészetünk magvát szívhez szóló, egyszerű, s mégis oly vonzó népdalaink teszik, melyeket csak is szövegeikkel, tehát énekelve lehet legmoltóbban eléadni. Hála az égnek, hazánk szívében, mint a tudomány és művészet tüzpontjában, már adtak néhányan közlőnyt zenészetünknek, s nagyon örül-nénk, ha városunkban is pártoltatnának a szakavatott tollal írt „Zenészeti lapok,” melyeknek hasábjain művésziileg szerkesztett négyesekben jelennek meg népdalaink, a mellékletekben pedig magyar szellemben kidolgozott átiratok koszorújával ékítve. De ezen daloknak terjedniük kell, s mi ezélszerűbb erre, mint vidéki városainkban a dalárdák életbeléptetése, hogy ezek a központ vívmányát a néppel megismertetvén, nemzeti zenészetünk felvirágzását elősegítsék.

Mindezeket átgondolván jólesett hallanunk, hogy Kanizsa közönsége is, engedve néhány műtörtő indítványának, elhatározta magát dalkör alakítására. *) Ezen eszmének igen jó helye van itt, s nem lehet eléggé kívánnunk, hogy e társaság kedves népdalaink érdekében minél előbb megalakulnak nyilváníthassa magát, miről az eddigi nemes részvétből következtetve, éppen nincs okunk kételkedni. X.

Nagy-Kanizsa, szopt. 18-án. Egrossy Gábor ur, a magyar színművészet egyetemes becsültének méltó tárgya, tegnap távozott el körünkől Egerszegre, hol szintén négyszer fog fellépni, s aztán bucsut vend Zalamegye kies vidéke és bájdús virányaainak lelkes lakóitól, kik talán soha többé nem fogják őt, a felejtethen művészt körükben láthatni és nagybecsülendő művészetét élvezhetni. Nem! mert színészetünk e jeles művésze is, tövises pályájáról, melyet különben ritka dicsőséggel futott meg, alkalmasint nem sokára lelőpönd. De ha nem így volna is, őt, ez Árpád alkotta honnak minden vidéke olypedve várja és évenkénti két hónapi szabadság idejét annyira igénybe veszi, hogy Zalában, aligha foghat vendégzerepelni.

Egrossoy ur nálunk négyszer lépett fel, nevezetesen „Hamlet”, „A szegény marquis”, „Brankovics” és „Felolvasónő”-ben, melyet azon este „Legjobb az egyenes út” követett. A három első darabban a czimszerepet játszák, Felolvasónőben Sir Cobridge vak kapitányt és végre Legjobb a egyenes útban, Krumm Illést személyesíté.

Ez igénytelen sorok irójának nem lehet feladata Egrossoy ur játékát részletesen es minden momentumaiban ismertetni, mert akkor ivekre terjedne a róla való megemlékezés; hanem egyszerűen csak azt jegyzem meg felőle, hogy Egrossoy mindig igazán és híven az, kit személyesít. Egyetlen saapillantással szerepjének szellemébe hat, s eltalálja az alakot, melybe azt művésziileg öltöztetni kell. — Minő összhang van arczjátéka-, taglejtése- és szavalatában az bámulatra méltó. A bosszu dűthét hogyan fejező ki Brankovicsban, és minő jellemet adott a szegény marquisnak, azt csak azok méltányolhatják kellőleg, kik magasabb felfogásokra képesítve. Ha pedig Krumm Illésre gondolunk, akkor már bámulatunk eléri a netovábbot. Egyébiránt nem szándékom magasztosan szép játékát ismertetni, mint fentebb is megjegyzém, mert a ki szemével nem látta, annak valódi fogalma művészetéről ugy sem lehetne; a kik pedig játékát élvezték, azoknak ugy sem tudnám az ön ismertetésem után leírni.

Mind az 5 alak, melyeket szemünk elé allított Egrossoy, sokáig marad emlékünknél és sovárogyva vágyunk hasonszerűeket láthatni. Hanem itt önkénytelenül eszünkbe jut, hogyha ő letünik színművészetünk egéről, nem lesz több csillagunk, mely a Shakespearekumokban ragyogjon és tündököljék. Hiszen

*) Ennek bővebb ismertetése végett utaljuk a t. olvasót a „Hírek és események” rovatára. Szék.

az utód, ki a magyar színpadon Shakespeare-t reprezentálhatná, még nem is mutatkozik. Ő az egyetlen theoretico-practico színészünk! A tanulásban sokszor egészségének egész a megmontásáig ment, de ez őt nem tartóztatta vissza mindazon kellékeknek megszerzésétől, melyek által a haza elismerését oly méltóan kiérdemlé. Végre sok munkássága és átvirasztott éjjelnek édes gyümölcsöt élvezendi!! És így a nagy Petőfy mondata reá nézve csakugyan beteljesült:

„De nem, jutalmad nem fog elmaradni,
Megtisztuland az érzet és az ész:
És eljövend a méltánylás idője,
Midőn mindnyájunknak kedvence lesz.“ yr.

Kaposvár, szept. 11. Mai nap a Királynő Ő Felsége szerencsés felgyógyulása alkalmából ünnepélyes isteni tisztelet tartatván, az ezt kevéssel megelőzőt megyei tiszti széken, főispán Mérey Károly ur ő méltósága indítványára az említett örvendetes alkalomból Ő cs. k. Apostoli Felségéhez felterjesztendő, következő felirat szavaztatott meg:

Felséges Császár és Apostoli Király!

Legkegyelmeseb Urunk!

Midőn ez előtt nyolcz évvel az isteni gondviselés egyik angyalát — a legdelibb asszonyi alakban — rendelé Felséged oldala mellé, hogy ő Felséged népeinek szánt életének boldog perceit kétszeresen tegye boldoggá, gondjait pedig osztván könnyítse, s a keserűséget felére szállítsa, — örvendett a tágas birodalomnak minden egyes polgára, mert jól tudta, hogy midőn az Isten kegyelme a trónra száll — áldása sugárainak vakító fénye a gazdag palotáján úgy, mint a pór kunyhóján keresztül hat.

Midőn két év előtt az isteni gondviselésnek — az emberi ész által fel nem fogható — de szent hitünk tanúsága szerint mindig — bölcs végzése — ezen Felségedre és népeire árasztott áldásnak visszavételével fenyegette bennünket: kesergett minden szív — s a borzasztó veszélytől félelem — milliókat csodított az imaházakba, hogy az Isten kegyelmét s könyörét ájtatos imáikkal kérleljék.

Felségednek atyai szíve, hű népének örömen gyönyörködött keserveiben, pedig tulajdon fájdalomnak enyhítését találta azon biztos meggyőződésben, miszerint azon lánczolat, mely alattvalóit Felségeddel s uralkodó házával összefűzi, nem az uralkodó s uralkodottak között fennforgó rideg kapcsolatokon, hanem a közéletben is legszentebb, legédesebb s legtartósb családi viszonyok érzületén állapszik, — s hogy Felséged azon boldog atya, kinek szeretetében s fiui-tiszteletében — összeforrnak gyermekeinek minden magány, s nem ritkán ellenkező érdekei, megszűnnek a vizsgálkodások — elenyészik a harag, s kezetfogva hódolnak és áldoznak, — a tágas birodalomnak minden ajku s faju népei őszinte tiszta s hálás érzelmeiknek.

Miután tehát Felséged hű alattvalói ezen tántoríthatlan ragaszkodásának s fiui szeretetének jeleit nyolcz évvel előtt örömben, s két évvel előtt keserű fájdalomában, atyai kegyes indulattal elfogadni méltóztatott, fogadja most Felséged szinte oly atyai kegyességgel ingathatatlan trónja, számolyához tóduló gyermekeit, kik Felséges Asszonyuk, Királynőjük — szent s imádozott Anyjuk szerencsés felgyógyulása által annál boldogabbak lettek, minél nagyobb s kimondhatatlanabb volt betegsége feletti eddigi fájdalomuk, s kik most boldogságukat tanusítandók, szeretett Atyjuk lábainál elérzékenyült szíveik örömkönczeit hullatják szeretetüknek, ragaszkodásuknak s tántoríthatlan hűségüknek megújított zálogait, fogadja ezek közöt Felséged somogy megyei hű alattvalói hasonló érzelmeinek ezen hódolatteljes feliratban gyenge szavakban öntött legalázatosabb és legőszintébb kifejezését is, s engedje Felséges Urunk reménylenünk, miszerint Felséged ezen hódolatteljes nyilatkozatánkat atyai kegyelmmel fogadván, Felséges Asszonyunk s Királynőnk lábaihoz letenni kegyeskedend — miért is, midőn legmélyebb alázattal könyörgünk, inagunkat Felséged s Felséges Asszonyunk legmagasb kegyeibe ajánlván, tántoríthatlan hűséggel maradunk. — Kaposvárott, 1862. szeptember 11-én, Császári s Apostoli Királyi Felségednek legalázatosb szolgálai s hódoló jobbágyai, Somogy vmegye közönsége.

Kaposvár, 1862. szept. közepén.

Nagyobb vállalatoknál az első számítás rendszeresen csálni szokott; olyankor nem az eredeti költségkivetés határoz, hanem az előre nem látott, csak időköz-

ben beállott körülmények hatalomszavának kell hódolnunk, különben vagy az indítvány nál maradunk, vagy pedig annak kivitelét kedvezőbb időkre halasztani kénytelenek vagyunk.

E féle bajban sinlódik a kaposvári izraelita község is. Midőn t. i. két év előtt Isten tiszteletére és városunk díszére egy templom építéséhez fogott, az egész költséget 25000 forintban állapította meg, s ám-bár akkor még annyi pénz fölött nem rendelkezett, mégis bátran fogott a munkához, mert bizott a közlekedésben és az érdekeltek áldozatkészségében. Most azonban midőn még annyi a teendők és még több a fizetendők, aggódva látjuk a kiürült pénztár tisztá fenekét, a félig készült óriási épület pedig szemrehányó pillanatokat vet ránk, mintha azt akarná mondani: miért emeltetek ki a porból, ha nem vagytok képesek tökélyre vinni? Így súlyosodnak rajtunk a kivitel gondjai a nélkül, hogy rögtön segélyre kilátásunk volna.

Erélyes előjárónk a bajok orvoslására egy ugynevezett önkényes Zwangsanleiht indítványozott és miután ezen eszélyesen kidolgozott terv — hajótörést szenvedett, a városi bizottmányhoz 10000 forintnyi kölcsön iránt folyamodott. Nem tudjuk ugyan a lépés eredményét, de keresztény polgártársink értelmiségének irántunk több alkalommal tanusított rokonszenve némileg biztosítja a sikert. Minden esetre eredeti, de szívemelő volna, ha izraelita templom keresztények gyámolításával készülné, *) maga az épület pedig, mint a szép egyetértés és felebaráti szeretetnek jelképe. dicső, utánzásra méltó példa gyanánt ragyogni fogna a legkésőbb nomzodókig. F . . . l.

Hírek és események.

X. A múlt számunkban közölt felhívás folytán, a hó 14-én a kitűzött órában a műkedvelők nagy öröme, városunkból szép számmal jelentek meg a „Zöldfában,“ oly annyira, hogy a közönség teljesen képviselnek mondható, miután majd minden állásból volt csak az orvosok közül nem, no, de majd ezekhez csak baj esetén folyamodjunk, a vállalat még most egészséges. — A beszéd a gyűlés célja körül forgott. A műkedvelők egyike előadta azon sokoldalú hasznos, szépet és jót, melyet ily vállalat úgy a közhasznának, mint a helynek, melyben működik, hozhat. Nemzeti zenénk terjedését előmozdítja, megismertetvén s terjesztvén dalainkat a nép között, egyesít érzelmeben, s míg nemes élvezet s mulatságot nyújt az ifjúságnak, elvonja azt a kártyajáték-, részegeskedés- s más test- és lélekölő mulatságoktól, felderíti a különben egykedvű, élettelen kedélyt vidámságot teremt a munka mellé. A tudomány és művészet elhunyt bajnokai emlékére rendezett, vagy más hasonló célú közünnepélyek szónoklat és ének nélkül jóformán mit sem érnek, mert a köztől azon hatalmas tényező, mely a kedélyekben ünnepies hangulatot idéz elé; már pedig éppen nem volna szép, ha nagyaink emléket kontársággal szennyeznék be. Megemlékeztek némelyek templomi zenékről is, mely talán sehol siralmasabb állapotban, mint nálunk, holott még Kanizsánál sokkal kisebb városokban, sőt még falukon is többet tesznek ez ügyben; a vállalat ezen is lendítene. Szóval, nem volt a jelenlevők közt senki, aki meleg részvétellel ne viseltetett volna az ügy iránt. Egy 12 tagú választmány neveztetett tehát ki, melynek elnökségét t. Bolus József gyógyszerész ur, a jegyzőséget pedig t. Darázs Zsigmond hites ügyvéd ur volt szíves elvállalni. A választmány feladata működő és résztvevő tagokat gyűjteni, az alapszabályokat kidolgozni s a felsőbb engedélyt kieszközölni. Köszönetünket nyilvánítjuk ezuttal egy jelen volt vidéki urnak, ki volós észrevételeivel kisérve az értekezést, az ügy előmonatelét segíté. — A további lépéseket időnként közölni fogjuk.

△ Az országos kertészeti társulat határozata folytán a gyümölcskiállításra N.-Kanizsa van kitűzve. A kiállítás kezdődik október 5-én déli 12 órakor, és tart október 7-dikéig.

△ A helybeli gőzmalom tulajdonosai a lasnakit is bérbe vették 6000 frt. évi fizetés mellett. Így tehát megszűnt a verseny.

△ Németh János Zalamegye 1-ső alispánja ülnöknek neveztetett ki a királyi táblához.

△ F. hó 12-én Kis-Kanizsán ismét nagy tűz volt, mely 7 házat a hozzá tartozó mellékpéletekkel együtt tönkremélt. Az iskolaház, melyet csak nagy fárads-

*) Semmi különös nincs benne, ha kölcsönös segély által a felebaráti szeretet kötelessége gyakoroltatik. Szerk.

sággal lehetett megmenteni, votott gátat továbbharpózkodásának. Az oltásnál a gőzmalom munkások, kik hatalmas bádogedényekkel ugyancsak hordták a vizet, különösen kitűntették magukat. — Ugyanazon nap Sz.-Liszlón is nagy tűz volt.

△ Egy lógrádi lisztkereskedő a napokban egy 23 éves ifjút meggyilkolva a Drávába dobta, mely tettet befogatott. A börtönben késhez jutott s azt hasába vágva kívánt gonosz életének véget vetni, mi azonban nem sikerült, s most a sebben kegyetlenül szenved.

△ Hollán Ernő, m. akadémiai tag köztünk időzött, ittlétének célja: a sopron-kanizsai vasutvonal építésének megkezdése volt.

△ Radán Berzsényi urat 8 fegyveres rabló támadta meg s 2000 frtot kérték tőle; ő azonban csak 200-at adott nekik, s tovább mentek. Quosque tandem.

* A kaposvári iskola alaptökéjének növelését illetőleg, erős hitünk van, hogy nem sokára új örvendetes hírrel lephetjük meg t. olvasóinkat. Nem egyedül az alaptökének a kellő összegig emelésén fáradszik azonban a lelkesek, hogy a tanári kar illő évi fizetés huzhasson a kamatokból, de magát az iskolát is emelre akarják venni, melynek alsó osztályát boltok foglalják el. Az épület a piacon levőn, fényes anyagi sikert jósunk; de az építkezés csak úgy történhetik meg, ha a megyének minden tehető birtokosa, polgára szívón, lelkön hordja ez eszmét, s az eszme megtestesüléséhez tárcájokat is felajánlják. Tőke, áldozat sebben nem kamatozhatnak, mintha az ész és tudomány világával érdemes és neves polgárokat adnak a hazának.

* Sok költő megénekelte már a lombos, virágos, de még a száraz fákat is, — miért ne tehetnők mi is ugyanezt a mocsoládi hidakkal, melyek úgy látszik, arra vannak szánva, hogy néhány utas megdicsőüljön kinszenvedések között, esvén olyan mélységbe, milyenről az özönviz eltakarodása után lehetett fogalma sokaknak. Körülbelül 3 öl hosszú tölgyfadeszkaszálak rá vannak rakva két górendára; a mint a kocsi-kerék érinti egyiket, azonnal billenek, s a nyíláson le látsz a pokolba, vagy is azon tátongó ürbe, melyet a záporok már évtizedek óta ástak. Nem lehet bíz itt mást tenni, mint szépen leszállni a kocsirol, s gyalog átbálagni, mert az illető helységbiró azt nem kívánhatja, hogy minden embernek vasfeje legyen.

* B. Füreden, a hideg fürdő közelében levő istállóknak leégtek 11-én virradóra.

* Kötsén is meggyújtott egy gyújtás, gyorsan meggyújtotta a tüzet. S mivel a tűznél vagyunk, nem mulaszthatjuk el felhívni a szomszédmegyék érdemes közönségét, a köröshegyi leégettek számára adakozásra, hol sok család koldusbotra jutott, s a közelgő télben fűdéltelem, még mindennapi kenyere sincs meg, melylyel magát fenntarthassa. Szorkoztóságunk is kész szívvel fogadja el az adakozásokat az illetők számára, s az adakozók neveit időnként közölni fogja. Kötsén az égettek javára hangversenyt akarnak rendezni, s a szomszédhelységek is mindent megtesznek, enyhíteni a nyomort és fájdalmakat.

„Ha szenvedőknek arczain,
Könyüket látsz előmleni;
Emberbaráti szózat int,
Siess hamar letörlni.“

* Még most is oly meleg napok járnak, hogy a gazdag szüretet reménylők — felsülnek; a szőlőfűrtők leülnek; az olesó bort venni kívánók, a sok hordócsináltatásban — bennsülnek. . . . S az egészről ki-sül, hogy az embernek terve nem mindig stül el, hanem többször — csőtörtőket mond.

* A szilvapálinkának 13—15 frt. akója; a mit ki nem tudnak főzni, azt befőzik; illő is, hogy az ember ki- és — befőzzön, midőn őt — lefőzik! . . .

* Tudunk olyan helyet, hol a birtokosság már régen azon csivódik, vajjon hozzá illő tőren mérésen-e ki földjeiből tometőt, vagy nem? Ilyen a világ! a legkisebb ember is Nagy Sándor akar lenni, s ha az egész világot nem is, hanem fél vagy. negyedrészt hárt elfoglalt verejték-, gond- és szorgalommal, — sajnál a testnek egy önyi tért, hol fáradsalmi után megpihenhessen! . . . A ki ezer holdakat szerzett, megérdemli a sírt és nyugalmat, mint az, ki ha bár semmivel sem birt is, de jó, hű és igaz vala!

* Zengőhalmi Tóbiás következőleg köszöntött fel egy pécsi hölgyet:

„Hőn tisztelt nagysád!

Az élet nyomasztó vonalán kiindulva, a ködborongás árnyalatába burkolt földi pálya tekervényes

utain annyi bajviszoly ernyeszti gyarló személyegyé-
niségünket, hogy életfeladatunk hűn folytatására a
sors igényzavának folettünk elhangzatán, csaknem a
busongás sulyérezete tiltja le elöttünk a teljesítvény
szorgalmát!

Az ezért — midőn zajgó létünk kétes köröben
egyegy magasztos örömegepp ragyog fel földi bájunk
telt poharában; midőn egyegy bájosan virító arcra
bukkanunk vándorutaink eltévelyítő sivatagában:
ama sulyérezet mellett is annál többen szorgalmazzuk
magunkat a gondviselés magas kegyének imádó hó-
dolattali viszonzására; minél mélyebben érinték lé-
nyünk benső hurjait a földerült örömnapp kedvre intő
lángsugarai!

Ily ritka örömnapp önnök dicső névnapja, mélyen
tisztelt nagysád! melynek nyájas feltünelgésén büv-
áradatban ropas az ünneplő ég gyönyörharmonija; s
a derengő örömfény forrásbuborékként gyöngyöztesi
fől keblünk szendorgó mélyéből a hő kivánalmak örök-
éber szellempárait.

Legyen tehát nekem is szabad: e diszes öröm-
ünnep kies verőfényében szilárd és hő tiszteletemet,
nagysád általános varázsköréhez szállítani; s szűm
reddőinek logmélyebb rejtekéből kivánni, hogy porvi-
lági zarándoklásunk fennsleges intőzője, mind nagy-
sádnak, mind tisztelendő szülőinek, mind becses énje
leendő felomásának, mind kedves testvéreinek létha-
tárát a mesés operenciás tenger partvirányain tulig
terjessze; magasztos lelkületének szende vágyaira
pedig mindenha a teljesítés üdvimalasztos igényzavát
hangozza, hogy fennkölt lelke harmatillatában, már
földi léte muló perozeiben is fűrdhessék a tulvilági
boldogság édes vívmánya.

Mely könyöröm szívélyes ismétlése után, mint
eddig, ugy ezután is — kegyeibe ajánlottan maradok
hőn tisztelt nagysádnak, Pécsott, 1862-ki augusztus
29-én, őszinte tisztelője: **Zengőhalmi Tóbiás.**

* Ismét hajborzasztó történet:

Négy esendőr nyomában levén négy haramiá-
nak, hogy a siker biztosabb legyen, még négy esendő-
ört magukhoz vettek Mernyőről, s az őrsi pusztára
(Kacskovics Károly birtoka) tartottak éji órákban,
szeptember hó 14-én, hol a négy haramia tartózkod-
ott a birkáslakban; a esendőrök elárulva voltak,
mert a ház közelébe érkeztekkor lövésekkel fogadtat-
tak; valóságos csata fejlődött ki, sőt még birokra is
került a dolog a sok lövöldözés után. Meghalt négy
esendőr, három pedig megsesbesült, s csak egy mon-
külhetett. A haramiák közül egy sem esett el, túl-
előnyben levén e védett hely, dupla fegyverek, repost
töltés által. Az öldöklés után a zsványok befogatták
a birtoktulajdonos lovait, s elhajtottak.

Az ily hallatlan gonoszságok, s vakmerő rablás
gyilkosságok meggátlására következő hirdetményt bo-
csátott ki a megyehatóság:

Hirdetés. A vakmerő rablások — s a rablókat
takargató, még undokabb s bűnösebb orgazdaság me-
gyénkben mindinkább elharapódzván, — ezennel köz-
hírré tétetik, hogy egy rabló, vagy orgazda elfogatá-
sára egész öt ezer forintig terjegő jutalom en-
gedélyeztetett, s hogy ezen jutalmak az illetőknek a
megye pénztáránál nyomban kifizettetni fognak.

Együttal közhírré tétetik, miszerint az, ki rab-
lót, vagy csak gyanus egyént elrejt — hollótét,
ha felőle tudomása van, fel nem jelenti, vagy a rablók
tanyájára és rejthelyeikre ételt és italt hord,

ugy szinte az, ki ezen ételt és italt ily ozólból
kiadja — szóval mind az, ki legkisebb hozzájárulá-
val közvetve, vagy közvetlen a rablók gonosztot-
teiket előmozdítja — nyomban elfogatik és legszigor-
rub bűntetés alá vonatik.

Kelt Kaposvárott, szeptember 13-án 1862.

Bernáth József,

Somogy megye első alispánja.

— Alulirt kedves köteleességének ismeri nyil-
vános köszönetet mondani t. Freistädter urnak a ka-
posvári urodalom főbőrlőjének azon nemes emberba-
ráti tetteért, hogy a somogy megyei közkórház javára
12000 darab faltéglát és 4600 darab cserépszindelyt
a gyártási áron átengedni szives volt.

Kaposvárott, szeptember hó 12-én 1862.

Dr. Töltényi János,

Somogy megye közkórháza első orvosa.

Tttes Szokolay Károly ur családjának a megyei
köz kórház számára küldött nagyobb mennyiségű seb-
ruhákért köszönetet mond.

Kaposvárott, szeptember hó 5-én 1861.

Dr. Töltényi János.

Nyilt posta.

Rigözára. Hon nem létünk miatt késő válaszolhatunk: az
irt terv nagyon szép, s hasznalik, hogy sikere is lesz; azért előrel
Lítérre. A közszorítás elmaradt, de nem sok időre.

„Bucsu“ nem adható; olvassa el őn b. Eötvösét.

„Építünk gőzmalomokat“ sajnáljuk e korszerű eszmét oly
pongyola ruhában; jó volna új szabást adni, kevesebb sarlang és
színórral.

B. K.-nak. Használjuk.

K. S.-nak. Somogy régiségeiből kérünk valamit.

T-nak, Kanizsán. Nem sokáig hever, kérjük azonnali foly-
tatását.

Cs. S.-nak, Pápán. Megérkezett, mielőbb rajta lesz a sor;
az előbbi küldemény hely szűke miatt késött; ne busuljon az apa,
a gyermek sokkal életrevalóbb, mint sem meghalhatott volna.

„Szemeidnek ragyogása“ szerzőjében van tehetség; jelen-
leg ennyi buzdításul.

„Az első próba.“ Hagyjunk még most békét a szinpadnak;
annyival is inkább, mert a beküldött mű is csak — próba.

R. F. I.-nak, Pesten. Csak most értünk haza; kívánsága
mielőbb teljesítve lesz; egy kis türelem.

H. V.-hoz. Victoria.

„Klinker ur.“ A mennyit szerzője irt, annyi már meg volt
említve.

„Elfogtak, ha ég - föld ellenáll is“ szerzőjének. Fogja el
Patkót. Hogy lehet szép lányról est Irni; elfogtak, s még vers-
ben? Horrendum.

„Incognito“ adni fogjuk.

Mohácsra. Tessék bélyegozni, s mi utólagosan megtérítjük.
Tomeváriának, N.-Kanizsán. Mielőtt a „Nyilt terti“ meg-
nyitnánk őn küldeményének, levelet kell váltanunk bizonyos
helyen.

Felelős szerkesztő: **FODOR PÁL.**

Gazdasági tudósítások.

Nagy-Kanizsa, szept. 18. Minthogy már a szű-
roti idő bekövetkezett, gazdaközönségünk nagyobb
része a szőlőkben van elfoglalva; ennek következté-
ben az elmúlt hétben a szállítmányok gyérebbek vol-
tak, miért is a mai hetivásárunk alkalmával piacun-
kon az üzlet általában lankadt volt, s a gabonáarak
igen csekély változással megmaradtak a régiek.

Kaposvár, szept. 16. Még mindig a régi tán-
czot járjuk; a forró napok nem akarnak mulni, me-
lyek minden tekintetben ártalmasak, s a szőlőknek is

csak ugy használtak volna, ha pár jó eső megelőzi.
Nem lehet vetőre szőntani; több helyen a hant, föld
szárazsága miatt, máshol pedig az egér- és hangyáké-
től félnok. Estvőnként felhők uszák a láthatárt, de
mindig szőllel, mely elveri a reménységet. A legolók
olyanok, mintha tűzboronát hordoztak volna vé-
gig, lesülve. A sarju lo van takarítva, de még ke-
vesebb, mint az előszéna volt; czukor- és kerékrepa
gyéren; a burgonya itt-ott már kezd rothadni a föld-
ben; aligha szomorú tél, de még szomorúbb teletetés
nem lesz, mit a gazdak érezni látszanak, mert már is
kezdik összevenni a szalmakazalokat. A hajdina sem
sokat igér, mert a szárazság miatt ez sem fejlődhetett
ki, nem nöhetett; hol azonban eső érte, szépen virág-
zik, s a méhek erősen takarnak. Mindezek daczára
sincs a gabnaüzletben semmi élénkség, sőt naponta
esik az ár; a kereskedő pénztét szorongatja, de nem
vesz; a gazdát meg a napok szorongatják, s nem tud
eladni! A piacon semmi élénkség, nyomott ár, nye-
mott lég, nyomott hangulat; de a szőlőhegyekből már
hangzik egy-egy kurjantás, mely azt jelenti: itt a
szűret, bár nem a reménylett bő szűret. (m. p.)

Győr, szept. 13. Buza 4 frt 40—60 kr. Kótsze-
res 3 frt—3 frt 20 kr. Rozs 2 frt 80 kr.—3 frt. 10 kr.
Árpa 2 frt 10—30 kr. Zab 1 frt 50—65 kr. Kukoricza
3 frt. 80 kr.—4 frt. Köles 2 frt 20—40 kr. Bab 3 frt
—3 frt. 30 kr.

Veszprém, szept. 14. Buza 4 frt 5 kr. Kótsze-
res 3 frt 15 kr. Rozs 2 frt 90 kr. Zab 1 frt 50 kr.
Kukoricza 3 frt 5 kr. p. m. értve.

Sz. Fejérvár, szept. 13. Buza 4 frt 90 kr. Rozs
3 frt 70 kr. Árpa 2 frt 15 kr. Zab 1 frt 85 kr. Kuko-
3 frt 30 kr.

Wajdits József könyvkereskedésében ujonan
érkezett könyvek, melyek az alant megirt árákért
bár hová postán is szállíttatnak.

Adalékok: a törvénykezési szabályokhoz: ősiségi
nyiltparancs, urbéri nyiltparancs, telekkönyvi
rendslat: hiteles kiadás 80 kr.

„ „ „ zsebkiasás 60 kr

Deák Farkas, emlékkönyv a magyar irodalomból,
füzvo 1 frt. 50 kr.

„ „ „ diszkötés, aranymetzéssel . . . 2 frt. 50 kr.

Égi szövétnék a kath. tanuló ifjuság üdvös haszná-
latára, kötve 60 kr.

„ „ „ aranymetzéssel 1 frt.

Hleser, ábrázoló mértan, árnytan és tárlat, 145 nyo-
mott idommal 2 frt.

Kertészeti képes naptár 1863. évre . . . 1 frt.

Soós, Szilicze, a jégkirály unokája, rego magyarhon
előkorából 1 frt.

Müller Clotár, hasonszenvi-, házi- és családorvos
2 frt.

„ „ „ protestáns képes naptár 1863 . . . 40 kr.

Reisz, természetisme magyar német nyelven 50 kr.
kötve 60 kr.

Suhayda, a magyar polgári törvénykezés rendszere
2 frt.

Télfy, Vörösmarty szőzata görögül . . . 40 kr.

Törvények. 1836, 1840, 1844, 1847—48. törvény
szabályok diszkötésben zsebkiasás 3 frt. 50 kr.

Természetrájsz, szóban és szinezett képekben 4-rét
füzvo 1 frt.

Wachtel, Ungarns Curorte u. Mineralquellen 4 ft.

HIRDETÉSEK.

Haszonbéri árverés.

A kis-komáromi urodalom részéről közhírré tétetik, misze-
riut Kis-Komárom mezővárosában a bor-mérés jog, folyó évi
október 20-án reggeli 9 órakor, Kis-Komáromban az urodalmi
irodában 1863-ik évi april hó 24-től számított három évekre a
legtöbbet ígérőnek haszonbérbe fog adatni — a feltételek az
irodába megtekinthetők.

Kelt Kis-Komáromban 1862. aug. 27-én.

SEMETKE LAJOS,
urodalmi kasznár.

Olcsó olajfestmények.

„II. Lajos magyar király feltalálása a mohácsi csa-
tateren“ (copia), — „Vadkacsa-vadászat“ (copia). — „Zri-
nyi a költő“ (eredeti). — „Madonna della sedia“ (copii
Raphael után) című festmények e lap kiadó hivatalában Waj-
dits József urnál Nagy-Kanizsán kiállítvák és olcsó áron meg-
vásárolhatók.